

© AI

AMNESTY INTERNATIONAL AFDELING NEDERLAND JAARVERSLAG 2015

AMNESTY
INTERNATIONAL

Amnesty International werkt voor mensenrechten. Die waarborgen vrijheid, gelijkheid en rechtvaardigheid. Amnesty doet onderzoek, voert actie en steunt verdedigers van mensenrechten wereldwijd.

Dit jaarverslag 2015 is beschikbaar op:
<http://jaarverslag.Amnesty.nl/>

Nota bene: het Amnesty jaarverslag is opgezet en geschreven als een online jaarverslag, dat op onze website te vinden is. De lezer kan op onderdelen van het jaarverslag klikken voor de gewenste informatie. Om per onderdeel van het jaarverslag een volledig overzicht te geven, wordt bepaalde informatie in het verslag op meerdere plaatsen vermeld, zodat de online lezer van onderdelen toch voldoende informatie krijgt. In deze integrale pdf van het jaarverslag is daarom af en toe sprake van herhaling van informatie.

Omslag: Demonstratie voor de Saudische ambassade in Den Haag om de oproep tot vrijlating van gewetensgevangene Raif Badawi kracht bij te zetten.

Dit is het voorlopige
Jaarverslag 2015 van Amnesty
International Nederland.
Op 25 juni 2016 wordt
dit Jaarverslag ter goedkeuring
voorgelegd aan Amnesty's
Ledenraad.

VOORWOORD

Het jaar 2015 was een somber jaar voor de mensenrechten. Desondanks hebben wij, vooral met grote dank aan onze achterban, heel veel kunnen bereiken. Veel van onze aandacht in 2015 ging uiteraard naar de situatie rondom de grote toestroom van vluchtelingen naar Europa. Waar Europese landen zich verplicht zouden moeten voelen hun eigen beginselen na te leven, raakten ze in 2015 verwikkeld in een race naar de bodem. De oorlog in Syrië, de vluchtelingenstromen, de groei van terreurbewegingen en de sterke verspreiding van grote en kleine wapens op de wereld zijn allemaal problemen die vragen om een doordachte en verantwoordelijke reactie. In de huidige Europese leiderschaps crisis lijkt echter vrijwel geen enkele regering verder te willen gaan dan wensdenken of schijnoplossingen, ingegeven door vermeend eigenbelang. Juist nu is deze cynische, afwerende reflex van zoveel politiek leiders zowel inhumain als kortzichtig. Juist nu zijn de mensenrechten cruciaal voor een stabiele en rechtvaardige samenleving. Daarom vroegen wij in 2015 vanuit het mensenrechtenperspectief aandacht voor het lot van vluchtelingen, met onder meer acties voor een ruimhartige opvang van vluchtelingen in Nederland. We drongen met succes aan op meer reddingsoperaties op de Middellandse Zee, om verdrinkingen te voorkomen van mensen die vanuit Noord-Afrika de EU proberen te bereiken. We genereerden veel aandacht van media en politici voor onze onderzoeken naar misstanden aan de Europese buitengrenzen en naar de grimmige leefomstandigheden van vluchtelingen 'in de regio'. De mensenrechten van vluchtelingen en migranten blijven vanzelfsprekend ook in 2016 hoog op onze agenda staan, onder meer in een grote, internationale Amnesty-campagne.

Amnesty Nederland deed nog veel meer in 2015. Na de interne reorganisatie van 2014 startten we met een afgeslankte en meer gefocuste organisatie aan enkele nieuwe programma's. Zo richtten onze landenprogramma's zich op vijf landen met een regionale of mondiale sleutelrol op het gebied van de mensenrechten: Saudi-Arabië, Rusland, China, Turkije en Indonesië. In Rusland en Turkije, waar mensenrechtenorganisaties onder grote druk staan, steunden we de lokale Amnesty-kantoren en andere mensenrechtenverdedigers. We vestigden de aandacht van de Nederlandse regering en het koningshuis op de mensenrechtensituatie in China, rondom het staatsbezoek van koning Willem-Alexander aan dat land in oktober. Met een combinatie van onderzoek, actie en lobby zorgden we ervoor dat de situatie van mensenrechtenverdedigers in Saudi-Arabië hoog op de politieke agenda kwam te staan, hoewel de Nederlandse regering zich nog altijd onvoldoende inspant.

Ila Kasem

Eduard Nazarski

Een andere succesvolle activiteit was de samenwerking met meerdere organisaties in de Eerlijke Bank- en Verzekeringswijzer. Daarin mobiliseren we mensen om hun bank en verzekeraar aan te spreken op hun investeringsbeleid en -praktijk. Dat blijkt goed te werken: veel financiële instellingen hebben inmiddels stappen gezet om te voorkomen dat ze investeren in zaken als kinderarbeid, foute wapenbedrijven of activiteiten die de mensenrechten van inheemse bevolkingen treffen.

Rondom de Europese Spelen in juni in Azerbeidzjan voerden we actie voor vervolgte mensenrechtenverdedigers in dat land. Onder hen waren Leyla Yunus en haar man Arif, die waren veroordeeld tot gevangenisstraffen nadat Leyla had opgeroepen tot een boycot van de Spelen. Na lobby en acties van Amnesty kwamen Leyla en Arif Yunus aan het eind van het jaar voorwaardelijk vrij.

Dit was gelukkig niet het enige goede nieuws dat we in 2015 mochten vieren. In dit jaarverslag vindt u vele voorbeelden van successen. Zoals het bericht over de Mexicaanse Claudia Medina, die door marteling was gedwongen een verklaring te ondertekenen waarin stond dat ze lid was van een criminele bende. Na Amnesty-acties werd de aanklacht ingetrokken. Eerder liet Medina al aan Amnesty weten: 'Ik strijd al twee jaar voor gerechtigheid. Ik weet dat ik die ooit zal krijgen, omdat ik duizenden geweldige mensen zoals jullie aan mijn zijde heb. Duizendmaal dank.'

Aan de geweldige mensen over wie Claudia het heeft, onze achterban, hebben wij onnoemlijk veel te danken. In 2015 groeide deze groep activisten, leden en donateurs met maar liefst een kleine honderdduizend mensen, tot zo'n 660 duizend. Bovendien zijn onze ledenbijdragen voor het eerst sinds 2009 weer gestegen. Dat stemt ons bijzonder hoopvol. Onze achterban, waaronder de lokale groepen, zorgt ervoor dat we een steeds grotere vuist kunnen maken tegen onrecht en cynische politiek, dat we het geluid vóór mensenrechten steeds sterker kunnen laten horen. Die wetenschap, gekoppeld aan het besef van de noodzakelijkheid van onze acties, geeft ons het vertrouwen om zelfs in een somber jaar enigszins optimistisch te zijn.

Ila Kasem – Voorzitter

Eduard Nazarski – Directeur

INHOUD

Voorwoord	3
Samenvatting	5

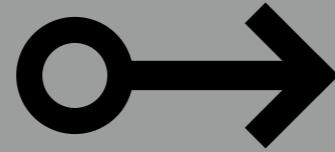
1 Strategie en beleid	9
Inleiding	9
Visie en doelstelling	9
Strategie	10
Impact van ons werk	10
Dimensies van verandering	11
2 Vluchtelingen en migranten	15
Vluchtelingen	17
Ongedocumenteerden in Nederland	18
3 Vrijheid van meningsuiting	21
Rusland	21
China	24
Saudi-Arabië	26
Indonesië	28
Turkije	30
4 Versterking lokale activisten en mensenrechtenbeweging	34
Huricap	34
Police and Human Rights Programme	37
5 Mensenrechten in de financiële sector	40
6 Onze Werkwijze	47
Zo werkt Amnesty	47
Amnesty onderzoekt	48
Amnesty in actie	52
Amnesty lobbyt	55
Amnesty licht voor	56
Amnesty werkt samen	58
Amnesty werft fondsen	61
7 Amnesty Nederland, de organisatie	64
Landelijk Secretariaat	64
Onze medewerkers	64
Maatschappelijk verantwoord ondernemen	66
Risicomanagement	68
Klachten	69
Vooruitblik op 2016	72
8 Toelichting op de jaarrekening	74
9 Verkorte jaarrekening	87

Bijlage 1: Verantwoordingsverklaring	92
--------------------------------------	----

Bijlage 2: Samenwerkingspartners	102
----------------------------------	-----

SAMENVATTING

Doelstelling, strategie en werkwijze Amnesty Nederland

DOELSTELLING

Amnesty International streeft naar een wereld waarin iedereen alle internationaal erkende mensenrechten geniet, met specifiek aandacht voor:

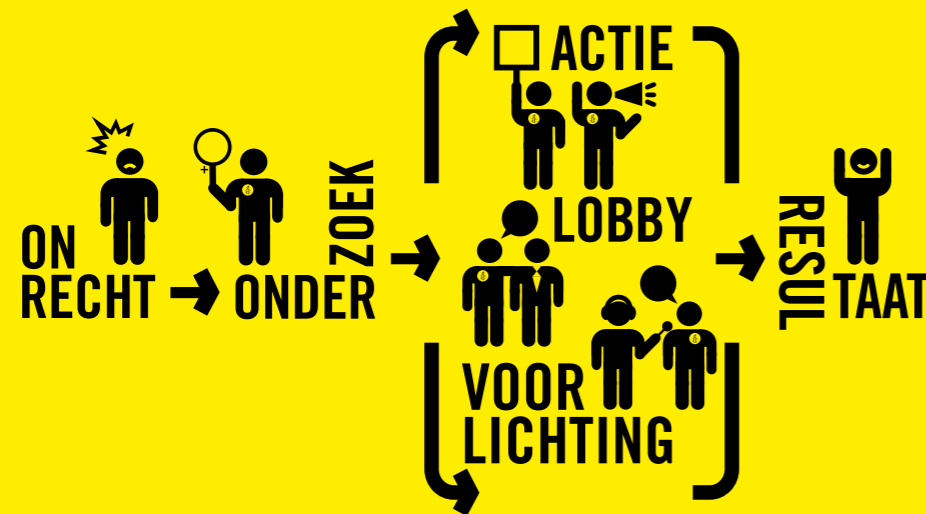
- Vrijheid van meningsuiting en non-discriminatie;
- Mensenrechten van migranten en vluchtelingen;
- Bescherming tegen politiek geweld en vervolging;
- Economische, sociale en culturele rechten.

STRATEGIE

Om dat te bereiken zetten wij ons in voor:

- Wetgeving die mensenrechten erkent en vastlegt, autoriteiten die naleving daarvan waarborgen;
- Onmiddellijk, volledig en onpartijdig onderzoek naar mensenrechtenschendingen, daders worden vervolgd;
- Draagvlak en publieke steun voor mensenrechten en solidariteit met mensenrechtenverdedigers;
- Mensen zijn in staat om hun rechten op te eisen.

WERKWIJZE

PRIORITEITEN IN 2015

- Vluchtelingen en migranten
- Sport en mensenrechten
- Vrijheid van meningsuiting in Azerbeidzjan, China, Indonesië, Rusland, Saudi-Arabië en Turkije
- Bedrijven en mensenrechten
- Politie en mensenrechten
- Massa-surveillance
- Mensenrechten in Nederland
- Mensenrechteneducatie
- Capaciteitsversterking van mensenrechtenverdedigers

TIEN BELANGRIJKE RESULTATEN VAN ONS WERK IN 2015

1. VRIJ NA ACTIES VAN AMNESTY IN 2015

Razendsnel actievoeren als iemand in gevaar is. Dat is de kracht van Amnesty. Wereldwijd roepen duizenden mensen machthebbers op om marteling te voorkomen, gewetensgevangenen vrij te laten of een doodvonnis niet te voltrekken. Snel worden zoveel oproepen verstuurd, dat ze niet genegeerd kunnen worden. Dat werkt. In 2015 werden 629 spoedacties gevoerd, met als positief resultaat: 51 vrijlatingen, 7 keer opschorting van de doodstraf, 6 keer strafomzetting of -vermindering, 2 keer uitstel van huisuitzetting.

2. OPKOMEN VOOR VLUCHTELINGEN

In 2015 groeide de vluchtelingenstroom naar Europa. Amnesty's oproep: Voorkom doden en houd zoek- en reddingsoperaties op peil, bied meer veilige routes naar EU-landen aan, geef meer geld voor noodhulp in de regio en respecteer de mensenrechten aan de EU-grenzen. Samen met Action Aid, Oxfam Novib, PAX en VluchtelingenWerk verzamelden we ruim 71.000 handtekeningen onder een oproep aan premier Rutte om vluchtelingen in Nederland te verwelkomen. Vanaf het begin van de zomer werd het aantal reddingsoperaties op de Middellandse Zee opgevoerd.

3. VIERMAAL DOODSTRAF AFGESCHAFT

In 2015 schaften Madagaskar, Fiji, Suriname en de Republiek Congo de doodstraf af. Wereldwijd kan die straf nu in 145 landen niet meer worden opgelegd. In 1977, toen Amnesty haar strijd tegen de doodstraf begon, gold dat voor slechts zestien landen.

4. ELKE VRIJDAG DEMONSTREREN VOOR SAUDIËRS

Heel 2015 demonstreerde Amnesty elke vrijdag bij de Saudische ambassade in Den Haag voor de vrijlating van blogger Raif Badawi, die werd veroordeeld tot duizend stokslagen en tien jaar cel, én alle andere gevangene Saudische mensenrechtenverdedigers. De mensenrechtensituatie

in Saudi-Arabië kwam vervolgens prominenter op de politieke agenda. Badawi kreeg na alle internationale aandacht geen stokslagen meer.

5. KONING BRENGT MENSENRECHTEN TER SPRAKE IN CHINA

Koning Willem-Alexander bracht in oktober een staatsbezoek aan China. Amnesty vroeg zijn aandacht voor de ernstige onderdrukking in dat land. Nederlandse media berichtten uitvoerig over deze Amnesty-actie. En de koning bracht in China twee keer de mensenrechtensituatie publiekelijk ter sprake en benadrukte het belang van de rechtsstaat.

6. HOMOHUWELIJK IERLAND EN VS

Ierland stemde op 23 mei tijdens een referendum vóór het homohuwelijk. Op 26 juni bepaalde het Amerikaanse Hooggerechtshof dat mensen van hetzelfde geslacht in de VS wettelijk met elkaar mogen trouwen.

7. SHELL BETAALT SLACHTOFFERS VAN OLIELEKKEN

Shell betaalt zes jaar na vervuilde olieplekken in Nigeria eindelijk smartengeld aan de slachtoffers. Dat is een belangrijke overwinning voor de lokale bevolking, die zwaar getroffen is door de vervuiling van water en landbouwgrond. Amnesty deed onderzoek en voerde actie voor erkenning van deze mensenrechtenschending.

8. SCHRIJFMARATHON

Op 10 december schreven duizenden mensen op 355 locaties in Nederland 101.892 brieven voor mensen die groot onrecht is aangedaan. Dit was onderdeel van Amnesty's internationale schrijfmorathon, waarin wereldwijd 3,7 miljoen brieven werden geschreven.

9. EERLIJKE BANKWIJZER BOEKT RESULTAAT

Via de Eerlijke Bankwijzer beoordelen Amnesty en vijf andere organisaties hoe banken scoren op het gebied van onder meer mensenrechten, wapens en klimaat. In 2015 verbeterden acht banken hun beleid.

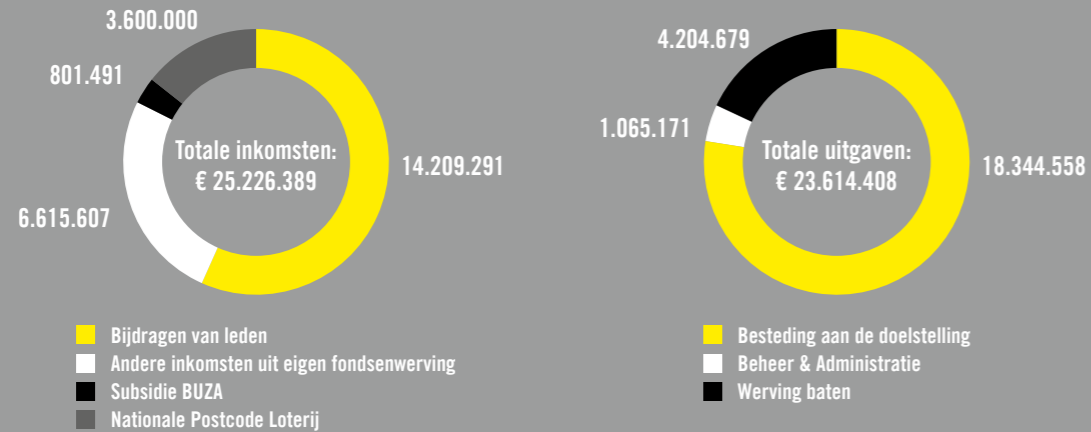
10. RUIM 98.000 NIEUWE ACTIVISTEN ZETTEN ZICH IN VOOR MENSENRECHTEN

In 2015 groeide Amnesty's achterban met ruim 98.000 mensen tot bijna 660.000. We bereikten het Nederlandse publiek met spraakmakende acties, onder meer voor een ruimhartiger vluchtelingenbeleid. Van de mensen die de oproep hiertoe aan premier Rutte ondertekenden, zette 20 procent voor het eerst een handtekening onder een Amnesty-petitie.

Zie www.amnesty.nl/resultaten voor meer goed nieuws

HET JAAR 2015 IN CIJFERS

INKOMSTEN & UITGAVEN 2015

ACHTERBAN & LEDEN

Achterban: **658.572**
2014: 560.985

Leden: **250.941**
2014: 254.453

Nieuw geworven leden: **15.005**
Doelstelling: 10.000

Uitstroom leden: **7,8%**
Verwachting: 8%

Gemiddelde bijdrage van nieuwe leden: **€ 78 (+62,5%)**
Gemiddelde bijdrage oude leden: **€ 48**

(SOCIAL) MEDIA

Publicatie in krant of uitzending op radio en tv: **+50% in 2015**

Facebook-volgers: **100.430**
+42% ten opzichte van 2014

Twitter-volgers: **17.200**
+14% ten opzichte van 2014

Unieke bezoekers website: **992.000**
-10% ten opzichte van 2014

Unieke bezoekers weblogs: **135.500**
ruime verdubbeling ten opzichte van 2014

FORMATIE & VRIJWILLIGERS

Formatie: **116 personen (76,81 fte)**

Vrijwilligers: **3.227 personen**

Vrijwillige collectanten: **18.507 personen**

Groepen: **251**

TOP 3 AMNESTY-PETITIES

Petitie SOS Europe, veilige routes voor vluchtelingen
99.990 handtekeningen

Petitie Atena Farghadani, Iraanse kunstenaars
87.144 handtekeningen

Petitie Refugees Welcome
71.468 handtekeningen

MENSENRECHTENEDUCATIE

110.727 leerlingen kregen les over mensenrechten
+6,9% ten opzichte van 2014

AMNESTY'S SCHRIJFMARATHON

Geschreven in Nederland: **101.892 brieven/kaarten**
2014: 72.437

Geschreven wereldwijd: **3.714.141 brieven/kaarten**
2014: 3,2 miljoen

24H

1

STRATEGIE EN BELEID

Inleiding

Over de hele wereld zijn mensen slachtoffer van schendingen van hun mensenrechten. Mensen worden gevangengezet of gediscrimineerd vanwege hun mening, geloof of seksuele oriëntatie. Zij worden slachtoffer van politiegeweld, marteling of bedreiging. Mensen worden veroordeeld op basis van verzonnen aanklachten na oneerlijke processen, of krijgen de doodstraf. Het wereldwijde scala aan mensenrechtenschendingen is enorm. Vaak zijn de slachtoffers individuen die machteloos staan tegenover de autoriteiten. Amnesty International streeft naar een wereld waarin iedereen alle internationaal erkende mensenrechten geniet. Wij zetten daarbij in op een aantal prioriteiten, met als doel zo effectief mogelijk te opereren. Per onderwerp waar wij ons op richten, maken wij een analyse hoe we impact kunnen bereiken op het gebied van mensenrechten. Om de mensenrechtensituatie daadwerkelijk te verbeteren, is het noodzakelijk dat wet- en regelgeving omtrent mensenrechten in een land optimaal zijn. Daarnaast moeten de autoriteiten ervoor zorgen dat iedereen zich aan die wetten en regels houdt. Ook is er draagvlak nodig voor het belang van mensenrechten. Daarvoor is het noodzakelijk kennis over mensenrechten over te brengen en is capaciteit nodig om autoriteiten aan te spreken op hun verantwoordelijkheid. Verbeteringen op deze punten leiden tot ons einddoel: verbeteringen op het gebied van mensenrechten in de levens van individuen over de hele wereld.

In dit hoofdstuk worden onze visie, doelstelling en strategie nader beschreven, evenals de veranderingen die Amnesty beoogt teweeg te brengen.

Visie en doelstelling

Amnesty International streeft naar een wereld waarin iedereen alle rechten geniet die zijn vastgelegd in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en andere internationale mensenrechteninstrumenten.

Wij zien een wereld voor ons waarin:

- Iedereen zijn/haar mensenrechten kent en kan opeisen;
- Mensenrechten en gerechtigheid genoten worden zonder discriminatie;
- Mensen beschermd worden tijdens conflicten en crises;
- Schenders van mensenrechten ter verantwoording worden gebracht.

Migranten volgen de spoorrails in de buurt van het Hongaarse dorp Roszke nadat ze de Servische grens zijn overgestoken.

In navolging van deze visie is het de missie van Amnesty International om onderzoek te doen en actie te voeren gericht op het voorkomen en beëindigen van ernstige schendingen van deze rechten, met specifiek aandacht voor:

- Vrijheid van meningsuiting en non-discriminatie;
- Mensenrechten van migranten en vluchtelingen;
- Bescherming tegen politiek geweld en vervolging;
- Economische, sociale en culturele rechten.

Strategie

De strategie van Amnesty International wordt ontwikkeld binnen de wereldwijde Amnesty-beweging. In 2015 liep het lopende beleidsplan ten einde en is een nieuw beleidsplan vastgesteld voor de jaren 2016 tot en met 2019. In het schema hiernaast is voor beide beleidsperiodes weergegeven welke veranderingen worden beoogd, wat ervoor nodig is om die te bereiken, en welke rol Amnesty Nederland daarbij kan spelen.

Impact van ons werk

Amnesty International doet onderzoek en voert actie gericht op het voorkomen en beëindigen van mensenrechtenschendingen. Hierbij kiezen we gericht voor projecten waarmee we verwachten resultaten te kunnen boeken. Daarnaast voelen we de morele verplichting ook iets te doen aan situaties waarin resultaten mogelijk lang op zich laten wachten en wellicht onbereikbaar zijn.

Wat is impact?

Amnesty definieert impact als significante veranderingen – positief of negatief, bedoeld of onbedoeld – als gevolg van onze interventies. Het is geen vaststaand te bereiken eindpunt, maar een dynamisch, niet-lineair proces. Er is een verschil tussen 'impact' en 'resultaat'. Het is belangrijk dat we aandacht hebben voor de weg ernaartoe en de mijlpalen die we in dat proces plaatsen. Dat kunnen belangrijke resultaten zijn van ons werk, die nog niet per definitie 'impact' hebben.

Voor verandering op het vlak van de mensenrechten kan een langdurige inspanning nodig zijn, vaak van een groot aantal organisaties, groepen en activisten. Resultaten kunnen

BEOOGDE VERANDERING

Agenda (10-16):

Een wereld waarin iedereen alle rechten geniet, met specifiek aandacht voor:

- Vrijheid van meningsuiting en non-discriminatie;
- Mensenrechten van migranten en vluchtelingen;
- Bescherming tegen politiek geweld en vervolging;
- Economische, sociale en culturele rechten.

Internationale Strategische Doelen (16-19):

Herwinnen van vrijheden

- Een wereld waarin iedereen zijn/haar rechten kent en deze kan opeisen.

Waarborgen van gelijke rechten voor iedereen

- Een wereld waarin mensenrechten en gerechtigheid worden genoten zonder discriminatie.

Reageren op crises

- Een wereld waarin mensen worden beschermd tijdens conflicten en crises.

Zorgen voor verantwoording

- Een wereld waarin schenders van mensenrechten ter verantwoording worden gebracht.

Maximaliseren van onze middelen en menskracht

- Maximaliseren van onze middelen en menskracht, teneinde een zo groot mogelijke impact te bereiken. Een wereldwijde mensenrechtenbeweging van een breed scala aan mensen die, ondersteund door een grotere en krachtigere organisatie, een positief effect heeft op de verbetering van mensenrechten voor iedereen.

WAT MOET ER GEBEUREN?

Verandering in wet en regelgeving

- Wetgeving die mensenrechten en de naleving daarvan waarborgt;
- Nederlandse overheid, internationale organisaties en/of andere belanghebbenden respecteren mensenrechten, leven hun verantwoordelijkheden na en geven mensenrechten voorrang ten opzichte van handels- en geopolitieke belangen.

Verandering in accountability

- Mensenrechtenschendingen worden direct, volledig en onpartijdig onderzocht, daders leggen verantwoording af en worden vervolgd;
- Autoriteiten hebben mechanismen en instellingen die naleving van wetgeving monitoren;
- Politie en wetshandhavers opereren vanuit internationale mensenrechtenstandaarden.

Verandering in civil society, media en andere beïnvloedingskanalen

- (Inter)nationale druk op autoriteiten van het land van onrecht om schendingen te stoppen;
- Draagvlak en publieke steun voor mensenrechten en solidariteit met mensenrechtenverdedigers;
- Schendingen worden openbaar gemaakt.

Verandering in het leven van mensen (rights holders)

- Mensen zijn in staat om van hun rechten te genieten en om hun rechten op te eisen;
- Slachtoffers van schendingen hebben toegang tot rechtspraak, remedie en beschikbare diensten;
- Activisten en organisaties kunnen hun werk zonder angst voor vervolging, intimidatie, mishandeling, marteling uitoefenen.

WAT KAN AMNESTY NL DOEN?

- Lobby: oproepen van de Nederlandse regering en politiek, Europese Unie, Verenigde Naties en/of andere belanghebbenden (waaronder financiële instellingen en bedrijven) om in te grijpen.

- Waarnemen van rechtszaken in landen van onrecht;
- Monitoring naleving internationale verdragen en/of EU/VN-richtlijnen.

- Onderzoek naar mensenrechtenschendingen;
- Voorlichting en mobilisatie van het publiek;
- Mensenrechtenuitvoering in het onderwijs;
- Samenwerking met Amnesty-secties, maatschappelijke partijen en vakorganisaties.

- Versterking en empowerment van lokale activisten en mensenrechtenbeweging;
- Bescherming van en steun aan slachtoffers en mensenrechtenverdedigers.

Amnesty's onderzoeker Donatella Rovera op de plek waar Islamitische Staat zegt 1.700 soldaten te hebben vermoord (Tikrit, Irak).

allerlei vormen aannemen: mensenrechtenschendingen worden aan het licht gebracht, internationale onderzoeken gelanceerd, er wordt internationale druk uitgeoefend, wetten worden aangepast, verantwoordelijken worden ter verantwoording gebracht. Elk van deze resultaten is een stap voorwaarts in het behalen van impact.

Dimensies van verandering

Om te weten of we succesvol zijn als mensenrechtenorganisatie, is het essentieel dat we ons werk monitoren en evalueren. Dat doen we aan de hand van een raamwerk van Dimensies van verandering. Dit raamwerk drukt uit welke soorten veranderingen wij beogen.

De dimensies zijn:

- Verandering in het leven van mensen;
- Verandering in wet- en regelgeving;
- Verandering in accountability;
- Verandering in de civil society, media en andere beïnvloedingskanalen.

Hieronder zijn de verschillende soorten verandering die Amnesty nastreeft, toegelicht aan de hand van succesindicatoren en voorbeelden. In de afzonderlijke verslagen over onze programma's gaan we in dit jaarverslag in op: het probleem; de veranderingstheorie (wat is de beoogde verandering, wat moet er gebeuren en wat kan Amnesty Nederland doen); hoe ver zijn we gekomen in 2015; evaluatie; en hoe gaan we verder in 2016.

Amnesty richt zich op het bereiken van **veranderingen in het leven van mensen** door primair de mensenrechtensituatie waarin ze zich bevinden te verbeteren. Dit geldt zowel voor grote groepen mensen als voor individuen. Een voorbeeld hiervan zijn onze acties voor de terdoodveroordeelde Moses Akatugba in Nigeria. In 2005 werd de toen 16-jarige scholier gearresteerd op verdenking van het stelen van drie telefoons en wat geld. Hij werd zwaar gemarteld om hem tot een 'bekentenis' te dwingen. Deze bekentenis was de enige basis voor zijn terdoodveroordeling. Amnesty zette zich samen met tienduizenden mensen wereldwijd voor hem in. Op 28 mei 2015 werd Akatugba gratie verleend.

Amnesty's werkzaamheden zijn vaak gericht op het **veranderen van wet- en regelgeving**. Daarmee willen we de vele actoren sturen die invloed hebben op mensenrechtensituaties: regeringen, politici, wetgevers, beleidsmakers, wetshandhavers en bedrijven. Zo protesteerde Amnesty in 2015 tegen een wetsvoorstel van de Nederlandse regering over verruiming van de bevoegdheden van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten. Wij vinden het in een democratische rechtsstaat niet passen dat de overheid het internet- en telefoongebruik van haar burgers ongericht in de gaten mag houden.

Veel van ons werk richt zich op het beïnvloeden van de mate waarin deze actoren verantwoordelijkheid nemen voor hun handelen en daarvoor aansprakelijk kunnen worden gehouden (**verandering in accountability**). Belangrijke indicatoren voor vooruitgang hierbij zijn de implementatie van wet- en regelgeving en het afleggen van verantwoordelijkheid daarvoor. Amnesty riep bijvoorbeeld op tot een diepgaand onderzoek naar de moord op de Russische mensenrechtenverdediger Boris Nemtsov in februari 2015. President Poetin verklaarde dat hij persoonlijk de regie zou voeren over het onderzoek. Critici vrezen dat dat zeer waarschijnlijk betekent dat de toedracht in nevelen blijft gehuld.

In 2015 droeg Amnesty Nederland bijvoorbeeld ook bij aan waarheidsvinding over grove en stelselmatige mensenrechtenschendingen in 1965 in Indonesië, de navolgende straffeloosheid en hoe dat in het heden doorwerkt.

Mensen komen in het centrum van Moskou samen op de plaats waar op 27 februari 2015 mensenrechtenverdediger Boris Nemtsov is vermoord.

© DMITRY SEREBRYAKOV/AFP/GETTY IMAGES

Verandering in de *civil society*, media en andere beïnvloedingskanalen is een vierde dimensie. De mate waarin lokale organisaties betrokken zijn bij het verbeteren van de mensenrechtensituatie is hierbij een belangrijke voortgangsindicator, evenals een positieve(re), meer geïnformeerde houding van publiek en media. Voorbeelden van ons werk binnen deze dimensie van verandering zijn ons op fragiele regio's in Afrika gerichte capaciteitsversterkingsprogramma Huricap en het programma voor politie en mensenrechten. In die programma's werken we samen met andere Amnesty-secties en lokale organisaties en activisten, zodat zij mensenrechtenschendingen beter kunnen identificeren en documenteren, en passende boodschappen kunnen overbrengen aan de autoriteiten. In Nederland werken we aan de kennis over mensenrechten met ons programma voor mensenrechteneducatie. Daarmee bereikten we in 2015 bijna 110 duizend jongeren.

2

VLUCHTELINGEN EN MIGRANTEN

Het probleem

Mede door oorlogen en conflicten in onder meer Syrië, Irak, Afghanistan, Eritrea en Sudan is het aantal vluchtelingen tot recordhoogte gestegen. Wereldwijd zijn er 60 miljoen mensen op de vlucht. De buurlanden van Syrië kunnen de grote aantallen vluchtelingen niet aan: er is een groot tekort aan werk, onderwijs en voedsel. Dat komt mede doordat de internationale gemeenschap niet genoeg geld overmaakt naar VN-hulpprogramma's voor vluchtelingen. Door deze uitzichtloze situatie reizen veel vluchtelingen door naar Europa. Maar Europa heeft de buitengrenzen afgesloten, waardoor zij gedwongen worden gevaarlijke, illegale routes te nemen. Onderweg vallen veel doden. En ook in Europa worden de vluchtelingen niet altijd menswaardig behandeld. Daarnaast worden mensenrechten van mensen die niet (meer) in Nederland mogen verblijven onvoldoende gerespecteerd. Mensen kunnen te makkelijk in vreemdelingendetentie of zonder voorzieningen op straat terecht komen.

Wat gaan we eraan doen?

Zie schema op volgende pagina.

BEOOGDE VERANDERING

- Vluchtelingen moeten bescherming krijgen en een toekomstperspectief;
- Mensenrechten van mensen zonder verblijfsrecht worden in Nederland gerespecteerd.

WAT MOET ER GEBEUREN?

Verandering in wet en regelgeving

- EU zorgt voor voldoende zoek- en reddingsoperaties op de Middellandse Zee;
- EU biedt vluchtelingen veilige, legale toegangsroutes;
- Hervestiging van kwetsbare vluchtelingen in EU om de regio te ontlasten;
- Samenwerking met EU-landen rondom de opvang van vluchtelingen leidt niet tot nieuwe schendingen;
- EU biedt toegang tot asiel aan haar grenzen;
- Humane opvang van alle asielzoekers in Nederland;
- Regelgeving die de rechten van mensen zonder verblijfsrecht in Nederland waarborgt;
- Humaan terugkeerbeleid voor mensen die niet als vluchteling worden erkend.

Verandering in accountability

- Lidstaten van de EU leven het Vluchtelingenverdrag na en sturen vluchtelingen niet terug naar het land waar zij vervolging te vrezen hebben;
- Vreemdelingendetentie moet zoveel mogelijk worden vermeden en de detentieomstandigheden moeten verbeteren;
- Nederlandse overheid leeft uitspraak over ongedocumenteerden van het Europese Comité voor Sociale Rechten na en biedt hen voedsel, kleding en een veilige plek om te slapen.

Verandering in civil society, media en andere beïnvloedingskanalen

- Mensenrechtenschendingen van vluchtelingen in de regio, aan de buitengrenzen van Europa en in Nederland worden openbaar gemaakt;
- Draagvlak en publieke steun voor hervestiging en bescherming van vluchtelingen en ongedocumenteerden in Nederland.

Verandering in het leven van mensen (rights holders)

- Bescherming van burgers in conflicten;
- Toekomstperspectief voor vluchtelingen in opvanglanden creëren;
- Ongedocumenteerden krijgen voedsel, kleding en een veilige plek om te slapen.

WAT KAN AMNESTY NL DOEN?

- Aankaarten van mensenrechtenschendingen 'in de regio' en aan de buitengrenzen van de EU;
- Aanspreken van Europese regeringen op hun verantwoordelijkheid om vluchtelingen te beschermen;
- Voorkomen van vreemdelingendetentie en verbetering van de omstandigheden in vreemdelingendetentie.

- Monitoren en aanspreken van de EU op naleving Vluchtelingenverdrag;
- Monitoren van de reddings- en opsporingsoperaties;
- Monitoren en promoten van naleving uitspraak van het Europese Comité voor Sociale Rechten.

- Samenwerking met maatschappelijke organisaties;
- (Publicatie van) onderzoek naar mensenrechtenschendingen 'in de regio', aan de buitengrenzen van Europa en in Nederland;
- Voorlichting en publieke acties.

- Het bieden van een platform aan ongedocumenteerden om hun verhaal te vertellen (www.vluchtverhalen.nl).

Vlak voor het vluchtelingendebat in de Tweede Kamer op 10 september 2015, zette Amnesty met honderden deurmatten haar oproep om vluchtelingen ruimhartig op te vangen kracht bij.

VLUCHTELINGEN

Hoe ver zijn we gekomen in 2015?

Om verdrinkingen te voorkomen, drong Amnesty aan op meer reddingsoperaties op de Middellandse Zee. Lobby, een handtekeningenactie en een tijdelijk herdenkingsmonument voor de verdrinkenen op het Plein in Den Haag, maakten deel uit van onze activiteiten. Amnesty Nederland-directeur Eduard Nazarski bezocht het Italiaanse eiland Lampedusa en sprak daar met vluchtelingen die de Middellandse Zee waren overgestoken. Ook veel andere Europese Amnesty-secties waren zeer actief met acties en lobby. **Resultaat:** In mei werd het aantal zoek- en reddingsoperaties door de Europese grensbewaker Frontex inderdaad uitgebreid.

Daarnaast voerde Amnesty actie voor een ruimhartige opvang van vluchtelingen in Nederland. Zo legden we in september, voorafgaand aan een Tweede Kamerdebat over de vluchtelingenproblematiek, honderden deurmatten met 'Welcome' neer op het Plein in Den Haag. Samen met ActionAid, Oxfam Novib, PAX en VluchtelingenWerk Nederland verzamelden we meer dan 71.000 handtekeningen onder een oproep aan premier Rutte om vluchtelingen in Nederland te verwelkomen.

We genereerden veel aandacht van media en politici voor onze onderzoeken naar onder meer misstanden aan de grenzen van Europa (in Griekenland, Hongarije, Macedonië en Servië), de benarde leefomstandigheden van vluchtelingen die verblijven 'in de regio' (Turkije, Libanon, Jordanië) en de situatie in herkomstlanden van vluchtelingen, zoals Syrië, Irak en Eritrea. Amnesty rapporteerde ook over de betalingsachterstand van de internationale gemeenschap aan de VN-hulpprogramma's voor vluchtelingen.

Resultaat: Nederland verhoogde in 2015 zijn bijdrage aan deze hulpprogramma's.

Syrische vluchtelingen tillen een kind door een gat in het hek op de Syrisch-Turkse grens, nadat zij gevlucht zijn na gevechten tussen Koerdische strijders en islamitische extremisten.

© LEFTERIS PITAKAKIS/PRESS ASSOCIATION/AP PHOTO

Evaluatie

Hoewel het conflict in Syrië al vijf jaar voortwoekert, lijkt Europa pas in 2015 wakker geschud te zijn toen de stroom van vluchtelingen echt op gang kwam. De politieke leiders hadden er onvoldoende antwoord op en voedden zo de onrust onder de bevolking. Amnesty richtte zich in 2015 vooral op het aanpakken van mensenrechtenschendingen in de conflictgebieden, 'in de regio' en aan de buitengrenzen. Vrijwel dagelijks hadden onze lobbyisten contact met politici om ze te wijzen op de ernst van de situatie en (soms onbedoelde) schadelijke effecten van weer een in allerijl gelanceerd plan. Dit deden we niet alleen in Nederland, maar in nauwe samenwerking met onze Europese collega's. Desondanks was het lastig om de Nederlandse regering en de Europese leiders te beïnvloeden. Dit kwam omdat politieke belangen voor de korte termijn – het aan de kiezers laten zien dat de politiek erin slaagt grip te krijgen op de instroom – zwaarder wogen dan de mensenrechten. Daarnaast sloeg de positieve berichtgeving in de media om naar berichten over negatieve incidenten en angst, wat het draagvlak voor de opvang van vluchtelingen in Nederland niet ten goede kwam. We reageerden in de media met feiten en cijfers om het verhitte debat in perspectief te blijven plaatsen.

Hoe gaan we verder in 2016?

We gaan door met onderzoek naar en berichtgeving over mensenrechtenschendingen in de conflictgebieden, 'in de regio' en aan de buitengrenzen. Verder blijven we aandringen op veilige, legale routes naar Europa; we pleiten er met name voor de komende twee jaar minimaal 300.000 vluchtelingen in Europa te hervestigen. Daarnaast wil Amnesty het maatschappelijk draagvlak voor hervestiging en bescherming van vluchtelingen in Nederland vergroten. Dat zullen we ook doen in samenwerking met andere organisaties. We zullen onverkort de Nederlandse regering blijven wijzen op de rechten van vluchtelingen, zoals die onder meer zijn vastgelegd in het Vluchtelingenverdrag. Internationale afspraken zijn juist in moeilijke tijden een baken van beschaving. Daar moeten we niet aan tornen. In 2016 voert Amnesty een grootschaliger internationale campagne voor de mensenrechten van vluchtelingen. Daarbij grijpen we ook het Nederlandse EU-voorzitterschap aan om bij de regering aan te dringen op een voortrekkersrol binnen de EU voor betere bescherming van vluchtelingen.

In 2016 zal Amnesty met acties en via lobby nog harder aandringen op grootschalige hervestiging van vluchtelingen in Europa.

© AI

ONGEDOCUMENTEERDEN IN NEDERLAND

Hoe ver zijn we gekomen in 2015?

Samen met Dokters van de Wereld en de Stichting LOS bracht Amnesty Nederland in maart een rapport uit over het gebruik van de isoleercel in vreemdelingendetentie. Naar aanleiding van dat rapport werd in de Tweede Kamer over dit onderwerp gesproken.

Resultaat: Staatssecretaris Teeven van Veiligheid en Justitie zorgde voor een snelle ingebruikname van bodyscans, die de in het rapport gehekkelde visitaties deels overbodig maken. Daarnaast moesten hij en zijn opvolger Dijkhoff hun ambitie om isolatie zo veel mogelijk te voorkomen, uitspreken en bevestigen.

De bevindingen van het rapport werden echter onvoldoende meegenomen in een in oktober gepresenteerd wetsvoorstel ter aanpassing van de Wet terugkeer en vreemdelingenbewaring. Het wetsvoorstel brengt op een aantal punten verbetering, maar schiet helaas ook op veel punten tekort. Zo blijft het detentieregime zeer repressief en zijn de regels vrijwel gelijk aan die in een strafrechtelijke detentie. Amnesty leverde commentaar op het wetsvoorstel, en lichtte dit op uitnodiging toe tijdens een rondetafelbijeenkomst.

Resultaat: Kamerleden stelden naar aanleiding daarvan vragen over de wet, die voorjaar 2016 in de Tweede Kamer wordt behandeld.

Amnesty hamerde erop dat ongedocumenteerden in Nederland onvoorwaardelijke toegang moeten hebben tot adequate voorzieningen, in overeenstemming met een uitspraak van het Europese Comité voor Sociale Rechten. Maar het kabinet stelde daar in het bed-bad-broodakkoord, dat het in april sloot, voorwaarden aan. Amnesty concludeerde dat het akkoord niet voldoet aan het recht op opvang voor migranten. Helaas oordeelden de Centrale Raad van Beroep en de Raad van State eind november dat de overheid voorwaarden mag stellen aan de opvang van ongedocumenteerden. Gelukkig bieden tal van gemeenten op dit moment wél (een vorm van) opvang. Een aantal gemeenten heeft aangegeven daarmee te willen doorgaan, ondanks het nationale beleid. Een akkoord hierover met de overheid is nog niet bereikt.

Amnesty drong er bij de regering op aan dat ongedocumenteerden, hier in het Wereldhuis in Amsterdam, onvoorwaardelijk toegang krijgen tot basisvoorzieningen (bed, bad, brood).

© ELMER VAN DER MAREL

Evaluatie

Het aantal mensen in vreemdelingendetentie is de afgelopen jaren fors gedaald. Dat is een belangrijke stap in de goede richting, maar voor Amnesty zeker nog geen voldoende eindresultaat. De discussie over vreemdelingendetentie richtte zich in 2015 op de nieuwe Wet terugkeer en vreemdelingenbewaring. Vooral nog zijn de verbeteringen met betrekking tot het repressieve regime in de wet te gering. Het wetgevingsproces is nog gaande en binnenkort zal Amnesty opnieuw met een rapport komen over kwetsbare mensen in vreemdelingendetentie.

Door de vluchtelingen crisis is het thema mensenrechten voor ongedocumenteerden op achterstand geraakt en dat maakt het lastig om verbeteringen te bewerkstelligen. De grote media-aandacht voor achtergronden en individuele verhalen hebben (zeker in eerste instantie) het draagvlak voor opvang van vluchtelingen vergroot. De negatieve berichtgeving en angst onder de bevolking hebben echter negatieve effecten gehad voor het medeleven met de ongedocumenteerden in Nederland, zeker voor de groep van wie het asielverzoek is afgewezen of die hier zijn gekomen om te werken.

Hoe gaan we verder in 2016?

Amnesty zal voorafgaand aan de behandeling van de Wet terugkeer en vreemdelingenbewaring – in aanvulling op het rapport over isoleercellen – een rapport uitbrengen over de positie van kwetsbare mensen in vreemdelingendetentie. Daarnaast komt er een onderzoeksrapport over mensenrechten tijdens uitzetting naar landen van herkomst. We zullen ons bovendien sterk blijven maken voor de basisrechten van mensen zonder verblijfsrecht.

VRIJHEID VAN MENINGSUITING

Het probleem

In veel landen is de speelruimte voor degenen die opkomen voor mensenrechten beperkt. Wetgeving en overheidsoptreden leggen de vrijheid van meningsuiting van lokale activisten en het maatschappelijk middenveld aan banden. In sommige landen, zoals China en Saudi-Arabië, is deze repressie al decennia aan de gang. In andere landen, waaronder Rusland en Turkije, zien we de laatste jaren een intensivering van het monddood maken van de civil society. Op het gebied van vrijheid van meningsuiting richt Amnesty Nederland zich op vijf strategische landen: Rusland, China, Indonesië, Saudi-Arabië en Turkije. Een belangrijk aandachtspunt binnen deze landenprogramma's is de implementatie door Nederland van de EU-Richtlijnen voor mensenrechtenverdedigers. Dit zijn concrete instrumenten die de EU-lidstaten hebben afgesproken om het werk en de veiligheid van mensenrechtenverdedigers te ondersteunen. In veel landen worden deze niet consistent toegepast.

Wat gaan we eraan doen?

Zie schema op volgende pagina.

RUSLAND

Op het gebied van wet- en regelgeving in Rusland verslechterde de situatie voor mensenrechtenverdedigers verder. In mei trad de Wet op ongewenste organisaties in werking, die bepaalt dat buitenlandse of internationale organisaties die de nationale veiligheid, de Grondwet, of de strijdkrachten zouden bedreigen, niet langer in Rusland mogen werken. Russische organisaties of individuen die nog met deze 'ongewenste organisaties' samenwerken, riskeren een geldboete of een gevangenisstraf tot zes jaar. De wet is erop gericht Russische ngo's af te snijden van buitenlandse financiële steun en ligt in het verlengde van de Buitenlandse agentenwet uit 2012. Deze verplicht organisaties die hun financiën (deels) uit het buitenland ontvangen en zich bezighouden met 'politieke activiteiten', zich te registreren als 'buitenlandse agent'.

BEOOGDE VERANDERING

Mensen kunnen hun recht op vrijheid van meningsuiting, van vergadering en van vereniging, zowel online als offline uitoefenen.

WAT MOET ER GEBEUREN?

Verandering in wet en regelgeving

- Wetgeving die het recht op vrijheid van meningsuiting, van vergadering en vereniging en de naleving daarvan waarborgt;
- Nederlandse overheid, internationale organisaties en/of andere belanghebbenden respecteren het recht op vrijheid van meningsuiting, vergadering en vereniging en leven hun verantwoordelijkheden na.

Verandering in accountability

- Schendingen van het recht op vrijheid van meningsuiting, vergadering en vereniging worden direct, volledig en onpartijdig onderzocht, daders leggen verantwoording af en worden berecht;
- Autoriteiten hebben mechanismen en instellingen die naleving van het recht op vrijheid van meningsuiting, vergadering en vereniging monitoren;
- Politie en wetshandhavers respecteren het recht op vrijheid van meningsuiting, vergadering en vereniging.

Verandering in civil society, media en andere beïnvloedingskanalen

- (Inter)nationale druk op autoriteiten van het land van onrecht om de schending van de vrijheid van meningsuiting, vergadering en vereniging te stoppen;
- Draagvlak en publieke steun voor recht op vrijheid van meningsuiting, vergadering en vereniging en solidariteit met mensenrechtenverdedigers;
- Schendingen van het recht op vrijheid van meningsuiting, vergadering en vereniging worden openbaar gemaakt.

Verandering in het leven van mensen (rights holders)

- Mensen zijn in staat om van hun rechten te genieten en om hun recht op vrijheid van meningsuiting, vergadering en vereniging op te eisen;
- Slachtoffers van het schenden van het recht op vrijheid van meningsuiting, vergadering en vereniging hebben toegang tot rechtspraak, remedie en beschikbare diensten;
- Activisten en organisaties kunnen zich zonder angst voor vervolging, intimidatie, mishandeling, marteling uitspreken, vergaderen en verenigen.

WAT KAN AMNESTY NL DOEN?

- Lobby: oproepen van de Nederlandse regering en de Europese Unie om in te grijpen, schendingen van het recht op vrijheid van meningsuiting, van vergadering en van vereniging te veroordelen.

- Waarnemen van rechtszaken in landen van onrecht;
- Monitoring naleving internationale verdragen en/of EU-richtlijnen.

- Onderzoek naar schendingen van het recht op vrijheid van meningsuiting, vergadering en vereniging;
- Voorlichting en mobilisatie van het publiek;
- Samenwerking met Amnesty secties, maatschappelijke partijen en vakorganisaties.

- Versterking en empowerment van lokale activisten en mensenrechtenbeweging;
- Bescherming van en steun aan slachtoffers en mensenrechtenverdedigers.

De Oekraïense filmmaker Oleg Sentsov (l) sprak zich uit over de bezetting van de Krim, werd vervolgens beschuldigd van 'terrorisme' en kreeg 20 jaar gevangenisstraf opgelegd.

Hoe ver zijn we gekomen in 2015?

Amnesty Nederland ondersteunt het Amnesty-kantoor in Moskou door expertise-uitwisseling met betrekking tot campagnevoeren en strategie. De samenwerking verliep in 2015 goed: de lijnen zijn kort en er wordt snel geschakeld. In september gaven wij samen met Amnesty-Moskou een succesvolle workshop in Moskou voor medewerkers van zeventien mensenrechtenorganisaties en afgevaardigden van 21 EU-ambassades in Rusland over de EU-richtlijnen voor mensenrechtenverdedigers. **Resultaat:** De workshop leidde op korte termijn tot betere contacten tussen Amnesty Moskou, de EU-delegatie en lidstaten in Moskou en de Russische mensenrechtenverdedigers. De aanwezigheid van EU-diplomaten bij rechtszaken waarin de vrijheid van meningsuiting in het geding is, verbeterde na de workshop enigszins, maar bleef wat Amnesty betreft onvoldoende. De Nederlandse ambassade en de EU-delegatie geven capaciteitsgebrek als oorzaak aan.

Daarnaast bleven we samenwerken met onze Russische partner International Youth Human Rights Movement (YHRM). Hun educatieproject Open School for Human Rights is momenteel relevanter dan ooit: de school 'kweekt' mensenrechtenverdedigers en die zijn in Rusland hard nodig. **Resultaat:** Een fondsenwervende actie van Amnesty Nederland voor het project leverde in december 130.000 euro op.

Met betrekking tot Rusland voerden we onder meer publieksacties voor de Oekraïense filmmaker **Oleg Sentsov**, onder andere tijdens het Nederlands Filmfestival. Sentsov werd in augustus tijdens een oneerlijke rechtszaak veroordeeld tot twintig jaar strafkamp.

Goed nieuws was er over milieuactivist en gewetensgevangene **Yevgeny Vitishko**, die in 2014 was opgepakt en tot drie jaar cel veroordeeld: in december kwam hij vervroegd voorwaardelijk vrij.

Evaluatie

Door de crisis rond Oekraïne zijn de betrekkingen tussen de EU en Rusland verslechterd. Mede daarom richtten we ons in 2015 minder op het niveau van regeringen, en meer op het niveau van individuele mensenrechtenverdedigers en -organisaties, en op de vraag wat EU-ambassades voor hen kunnen betekenen. In Rusland wordt de positie van mensenrechtenorganisaties steeds benarder. Ook in 2015 is er weer repressieve wetgeving bij gekomen die ons werk in het land bemoeilijkt en potentieel sterk bedreigt: de kans is aanzienlijk

Op 22 december kwam de Russische milieuactivist Yevgeny Vitishko vervroegd vrij. Hij was tot drie jaar strafkamp veroordeeld.

© YULIYA NABEREZHNAVA

dat Amnesty's kantoor in Moskou in de nabije toekomst zijn deuren moet sluiten. Voor dat geval zijn uitwijkstrategieën uitgewerkt. Onze samenwerking met zowel het Moskou-kantoor als met partnerorganisatie YHRM waren vruchtbaar en werden gewaardeerd. De samenwerkingen leidden onder meer tot een boost van een mensenrechteneducatieproject en (een begin van) versterkte implementatie van de EU-richtlijnen voor mensenrechtenverdedigers.

Hoe gaan we verder in 2016?

In ons Rusland-programma zal de focus ook in 2016 liggen op de steun aan ngo's en mensenrechtenverdedigers. Er wordt samen met enkele andere Amnesty-secties voor 2016 gewerkt aan een pilotproject ter ondersteuning van een geselecteerde groep ngo's om hen beter te equiperen met betrekking tot de van staatswege georkestreerde lastercampagnes. Daarnaast komt in 2016 een vervolgeditie op de workshop die we met Amnesty-Moskou organiseerden voor mensenrechtenorganisaties en EU-ambassades.

CHINA

Hoewel de Chinese regering zich internationaal bij herhaling uitspreekt over het belang van de rechtsstaat en een rechtvaardig juridisch systeem, laten nieuwe wetten en wetsvoorstellen een ander beeld zien. Een wetsvoorstel over 'internetveiligheid' dreigt verdergaande censuur en surveillance van burgers te legaliseren. De nieuwe Veiligheidswet, aangenomen in juli, biedt verregaande bevoegdheden om critici te onderdrukken, en een wetsvoorstel voor een nieuwe antiterrorismewet zou elke vorm van kritiek op de overheid kunnen bestempelen als 'terrorisme'. En een wetsvoorstel over regulering van buitenlandse ngo's kan worden gebruikt om mensenrechtenverdedigers en ngo's te vervolgen en hun werkzaamheden te verbieden.

Hoewel China internationaal door gouvernementele en niet-gouvernementele organisaties, waaronder Amnesty, ook in 2015 veelvuldig is aangesproken op zijn repressieve wetgeving, is de Chinese reactie vooralsnog zelfverzekerd en defensief: anderen hebben de Chinese wet en soevereiniteit te respecteren, en daar waar de overheid ingrijpt zijn wetten overtreden.

© PRIVE FOTO

Op 9 juli openden de Chinese autoriteiten een klopjacht op advocaten, die begon met de verdwijning van Wang Yu. Ruim honderd advocaten vroegen om opheldering, waarna velen van hen werden opgepakt.

Protest in Hongkong vanwege de veroordeling van de onafhankelijke Chinese journaliste Gao Yu. Ze zou staatsgeheimen hebben gelekt en kreeg zeven jaar celstraf opgelegd.

© PHILIPPE LOPEZ/AFP/GETTY IMAGES

Hoe ver zijn we gekomen in 2015?

In China werd in 2015 buitengewoon hard opgetreden tegen mensenrechtenverdedigers. Enkele honderden mensenrechtenverdedigers werden geïntimideerd en vervolgd, onder wie een grote groep mensenrechtenadvocaten. We voerden onder meer actie voor de academicus **Ilham Tohti**, een gewetensgevangene die in 2014 tot levenslang is veroordeeld wegens 'separatisme'. Meer dan vierhonderd internationale wetenschappers onderschreven een open brief aan de Chinese regering voor zijn onmiddellijke en onvoorwaardelijke vrijlating en noodzaak tot respect voor vrije wetenschapsbeoefening. Een online actie voor gevangen mensenrechtenadvocaten leverde in Nederland ruim dertigduizend handtekeningen op, die zijn aangeboden aan de Chinese ambassade in Nederland. In maart voerden we actie voor vijf vrouwenrechtenactivisten die een campagne tegen seksueel geweld wilden beginnen en werden opgepakt wegens 'het veroorzaken van ruzie en problemen'.

Goed nieuws: In april kwamen zij op borgtocht vrij.

Rondom de Nederlandse handelsmissie naar China in oktober, gecombineerd met een staatsbezoek, vroegen we extra aandacht voor een drietal gevangen Chinese mensenrechtenverdedigers: advocate **Wang Yu**, journaliste **Gao Yu** en vrouwenrechtenactiviste **Su Changlan**. In krantenadvertenties riepen we koning Willem-Alexander, en daarmee uiteraard de Nederlandse regering, op zich uit te spreken over de mensenrechten in China.

Resultaat: De oproep kreeg veel aandacht in de Nederlandse media. De koning ging tijdens het staatsbezoek bij twee verschillende gelegenheden publiekelijk in op het belang van de rechtsstaat, mensenrechten en civil society.

Evaluatie

Wat China betreft hebben we in 2015 vooruitgang geboekt op het gebied van bewustwording in Nederland, maar vooruitgang in China zelf blijft vrijwel onmogelijk. Onze acties leidden tot meer aandacht onder het Nederlandse publiek en politici, maar niet tot een situatie waarin Chinese mensenrechtenverdedigers minder hoeven te vrezen voor vervolging. Wel worden onze inspanningen door mensenrechtenverdedigers gewaardeerd. Zo liet de gevangen activiste Su Changlan weten dat alle zorgen om haar detentie en fysieke gesteldheid haar helpen 'om de pijn van ziekte te kunnen verdragen tijdens de afgelopen twee winters in deze wrede omgeving. De lente komt eraan'. Op onze

Leden van de Saudische mensenrechtenorganisatie ACPRA voor de rechtbank. Rechts voor staat medeoprichter Abdulkareem al-Khoder.

© PRIVÉ FOTO

toegestuurde informatie, aanbevelingen, verzoeken en acties gericht aan de Chinese overheid kwam geen respons, noch van de ambassade noch van aangeschreven regeringsfunctionarissen.

Hoe gaan we verder in 2016?

Met actie en lobby gericht op zowel de Chinese als de Nederlandse autoriteiten en op EU-lidstaten, zullen we proberen beperkende wetgeving te beïnvloeden. We richten ons onder meer op de Nationale veiligheidswet, de wetsontwerpen voor de Antiterrorwet en de aangescherpte Internetwet. Met ons onderzoek over het Nederlandse/EU-beleid ten aanzien van Chinese mensenrechtenverdedigers bepleiten we een meer coherente Europese lobby op het gebied van ondersteuning en bescherming van Chinese mensenrechtenverdedigers. Ook zal aandacht worden besteed aan mensenrechtenschendingen door Chinese mijnbouwbedrijven in de Democratische Republiek Congo, en schendingen bij de winning van grondstoffen voor onder meer smartphones.

SAUDI-ARABIË

In Saudi-Arabië stonden in 2015 zeven mensenrechtenverdedigers terecht voor hun werk, van wie een aantal werd veroordeeld tot lange gevangenisstraffen. Drie van hen werden veroordeeld op basis van een repressieve en vage antiterrorismewet die in 2014 was aangenomen. Onder deze wet kan zelfs vreedzame kritiek al worden aangemerkt als 'terrorisme tegen de staat'.

Hoe ver zijn we gekomen in 2015?

We voerden het hele jaar door actie voor veroordeelde mensenrechtenverdedigers, onder meer voor enkele leden van de Saudische mensenrechtenorganisatie ACPRA, zoals medeoprichter **Abdulkareem al-Khoder**. De eerste die onder de nieuwe antiterrorismewet werd veroordeeld was in april **Waleed Abu al-Khair**, de advocaat van onder anderen de veroordeelde blogger **Raif Badawi**. Badawi was in 2014 veroordeeld tot onder meer tien

© PRIVÉ FOTO

Advocaat Waleed Abu al-Khair uit Saudi-Arabië is in 2014 veroordeeld tot vijftien jaar gevangenisstraf. Al-Khair verdedigde onder anderen Raif Badawi.

Sinds september 2014 stonden elke vrijdag twee actievoerders voor de deur van de Saudische ambassade in Den Haag om de vrijlating van Saudische mensenrechtenverdedigers te vragen.

© ARIE RAAPHORST

jaar cel en duizend stokslagen wegens zijn blogs. In januari werd begonnen met de tenuitvoerlegging van Badawi's lijfstraf, die zou worden voltrokken in twintig sessies van vijftig stokslagen. Amnesty hield een wekelijkse demonstratie voor de Saudische ambassade voor vrijlating van Badawi en de andere Saudische gewetensgevangenen. **Resultaat:** Bij de eerste sessie van vijftig bleef het de rest van het jaar vooralsnog.

Resultaat: De betrokkenheid van het Nederlandse publiek, de media en de politiek bij de mensenrechten in Saudi-Arabië is in 2015 merkbaar vergroot. Media besteden meer aandacht aan onze informatie over het land en meer mensen zijn bereid in actie te komen voor Saudische zaken. Vooral de zaak van de veroordeelde blogger Raif Badawi kreeg veel aandacht (zie boven), alsmede de oorlog die Saudi-Arabië begon in Jemen en de sterke stijging van het aantal executies in het land. Tijdens de zitting van de VN-Mensenrechtenraad in september bereidde Nederland een resolutie voor over de mensenrechtenschendingen die het gevolg zijn van de Saudische bombardementen op Jemen. Wij lobbyden daarbij voor het instellen van een internationale onafhankelijke onderzoekscommissie. Nederland trok zijn resolutie uiteindelijk in onder druk van de VS, het Verenigd Koninkrijk en Saudi-Arabië. **Resultaat:** Met de ontwerp-resolutie gaf Nederland echter wel een duidelijk signaal af aan Saudi-Arabië.

Ons derde rapport over de Nederlandse inzet voor Saudische mensenrechtenverdedigers, *Spreken is zilver, zwijgen is fout*, werd in november breed opgepikt door Kamerleden. Amnesty concludeert dat het stilzwijgen over repressie van mensenrechtenverdedigers past in een trend waarbij Nederland weigert bondgenoot Saudi-Arabië actief aan te spreken op zeer ernstige schendingen van de mensenrechten, waaronder oorlogsmisdaden in Jemen. Door de toegenomen terroristische dreiging, onder meer van Islamitische Staat, is voor Nederland het veiligheidsargument voor samenwerking met Saudi-Arabië belangrijker geworden. Bij de presentatie van het rapport riep Amnesty de Nederlandse regering op een duidelijk publiek standpunt in te nemen over de onderdrukking van mensenrechtenverdedigers in Saudi-Arabië. De Nederlandse overheid zet zich echter nog altijd te weinig in voor Saudische mensenrechtenverdedigers.

Evaluatie

Met betrekking tot Saudi-Arabië was het positief dat mensenrechtenschendingen waarvoor het land verantwoordelijk is steeds vaker in het nieuws zijn. Het bewustzijn in Nederland

Gewetensgevangene Filep Karma uit Indonesië kwam eind 2015 na ruim tien jaar gevangenisstraf vrij. Amnesty voerde intensief actie voor zijn vrijlating.

© KONTRAS

over Saudische schendingen van mensenrechten is sterk vergroot sinds wij drie jaar geleden begonnen prioriteit te geven aan het land. Daardoor kreeg onze boodschap makkelijk gehoor in de media en bij Kamerleden en waren we in staat veel mensen te mobiliseren om in actie te komen voor vervolgte mensenrechtenverdedigers. Tegelijk blijft de inzet van de Nederlandse overheid voor Saudische mensenrechtenverdedigers vaag en eenzijdig. Doordat de Nederlandse overheid in haar relatie met Saudi-Arabië andere motieven (veiligheids- en economische) doorgaans plaatst boven de mensenrechten, had onze lobbyboodschap in 2015 minder resultaat dan we zouden willen. Wel zegde minister Koenders in november toe om de observaties van de rechtszaken die diplomaten hebben bijgewoond, te delen met de betrokkenen. Dat gebeurde voordien niet.

Hoe gaan we verder in 2016?

In het programma voor vrijheid van meningsuiting, vereniging en vergadering in Saudi-Arabië zullen we in 2016 het publiek mobiliseren om in actie te komen voor gevangene Saudische mensenrechtenactivisten. Onze lobby richten we op de Nederlandse regering en de EU, die we vragen om de EU-richtlijnen over mensenrechtenverdedigers uit te voeren en druk uit te oefenen op de Saudische autoriteiten.

INDONESIË

In Indonesië werden gedurende heel 2015 vreedzame demonstranten gearresteerd. Religieuze minderheden werden geïntimideerd en aangevallen. Activiteiten ter herinnering aan de mensenrechtenschendingen die in 1965-66 plaatsvonden, werden door de autoriteiten aan banden gelegd. Met hun onnodig harde optreden, maakten leden van de veiligheidstroepen zich schuldig aan mensenrechtenschendingen.

Hoe ver zijn we gekomen in 2015?

We bleven ons inzetten voor waarheidsvinding en een einde aan de straffeloosheid rondom de grootschalige mensenrechtenschendingen in Indonesië in 1965. Toen werden door

Ter nagedachtenis aan de vermoorde Indonesische mensenrechtenactivist Munir, is in Den Haag een pad naar hem vernoemd.

© AI

leger en burgermilities tussen de 500 duizend en een miljoen vermeende communisten vermoord en tienduizenden mensen gemarteld, zonder proces opgesloten of veroordeeld tot dwangarbeid. Amnesty riep in een schrijfactie de Indonesische regering op onderzoek te doen naar de gebeurtenissen en een waarheidscommissie in te stellen. Op de website www.indonesia1965.org maakte Amnesty een groot deel van haar publieke documenten over 'Indonesië 1965' digitaal beschikbaar, om een bijdrage te leveren aan waarheidsvinding. **Resultaat:** Slachtoffers, alsmede organisaties en deskundigen die werken aan het doorbreken van de straffeloosheid, verwelkomden de website. De Indonesische regering stelde in 2015 voor een beperkte verzoeningscommissie in het leven te roepen inzake '1965' en andere mensenrechtenschendingen uit het verleden. Wij pleitten echter voor een commissie die niet alleen verzoent maar ook de waarheid onderzoekt, en die leidt tot vervolging van verantwoordelijken.

Een andere Indonesische straffeloosheidszaak is die rond de moord op de mensenrechtenactivist **Munir** in 2004. Voor die moord is weliswaar de directe dader veroordeeld tot een gevangenisstraf, maar de opdrachtgevers zijn buiten schot gebleven. Een juridische heropening van de Munir-zaak lijkt echter onmogelijk te realiseren. Lichtpuntje was wel de opening van het Munirpad in Den Haag in april, in aanwezigheid van Munirs weduwe Suciwati en burgemeester Van Aartsen. **Resultaat:** Het Munirpad kreeg veel aandacht in Indonesische media.

Goed nieuws: Uit Indonesië kwam er goed nieuws toen in november Papoea-activist **Filep Karma** werd vrijgelaten. Karma was in 2004 tot vijftien jaar cel veroordeeld wegens 'rebellie', nadat hij had deelgenomen aan een ceremonie waar de vlag voor een onafhankelijk Papoea werd gehesen. In juli had hij nog een persoonlijke boodschap gestuurd aan iedereen die zich voor zijn vrijlating inzette: 'Ik ken jullie niet, maar jullie zijn zo begaan met mij en waar ik voor sta. Ik hoop dat mijn god iedereen zegent, wat je religie ook moge zijn!'

Evaluatie

Wij vinden het positief dat de discussie over de schendingen van '1965' steeds meer wordt gevoerd en dat het taboe op deze gruwelijke episode in de geschiedenis langzaam

De Turkse mensenrechten advocaat Tahir Elçi werd op 29 november vermoord.

minder wordt. Hoe gevoelig het onderwerp nog altijd ligt, blijkt echter uit het feit dat voorstanders van een einde aan de straffeloosheid veelvuldig worden bedreigd en gehinderd in hun werk. In de zaak-Munir lijkt juridische heropening momenteel een onrealistische doelstelling. Daarom is het van des te groter belang dat wij ons blijven inzetten voor publieke aandacht en waarheidsvinding in deze zaak.

Hoe gaan we verder in 2016?

Met betrekking tot Indonesië zullen wij de waarheidsvinding rond '1965' verder stimuleren met uitbreiding van de website www.indonesia1965.org. Verder zullen we ons gaan inzetten tegen schendingen van de mensenrechten in Papoea, en schendingen in het kader van de palmolieproductie in Indonesië.

TURKIJE

De mensenrechtensituatie verslechterde in 2015 in Turkije na de verkiezingen en de uitbraak van geweld tussen de PKK en regeringstroepen in de zomer. De vrije meningsuiting werd verder ingeperkt, evenals de vrijheid van vereniging. Het aantal zaken waarbij in detentiecentra de politie buitensporig geweld gebruikte, nam toe. De onafhankelijke rechtspraak werd verder uitgehold.

Hoe ver zijn we gekomen in 2015?

Met betrekking tot de Nederlandse en Europese reactie tegenover Turkije zien we iets vergelijkbaars als in Saudi-Arabië. In Turkije neemt de repressie van mensenrechtenverdedigers toe, met als een van de dieptepunten in 2015 de moord op mensenrechtenverdediger en advocaat **Tahir Elçi** in november. Nederland en de EU kiezen er echter voor omzichtig en achter de schermen de mensenrechten aan te kaarten in de contacten met het land. De belangrijkste reden lijkt te zijn dat de EU sterk afhankelijk is van Turkije in de huidige vluchtelingencrisis.

Amnesty Nederland ondersteunt het Amnesty-kantoor in Istanbul zowel financieel als

met expertise. Onder meer het project voor waarneming van rechtszaken heeft daarbij onze prioriteit. Dit project dient om zowel de Turkse rechterlijke macht als slachtoffers en nabestaanden te laten zien dat de internationale gemeenschap meekijkt. In 2015 werden 39 rechtszittingen in Turkije bijgewoond, waaronder twaalf door Nederlandse waarnemers.

Resultaat: De aanwezigheid van een onafhankelijke waarnemer vergroot de kans op een eerlijk proces. Een voorbeeld is de veroordeling van twee agenten begin 2015 voor hun betrokkenheid bij de dood van de 19-jarige Ali Ismael Korkmaz, die was doodgeslagen bij protesten in 2013. De informatie die waarnemers tijdens de rechtszaken verzamelen, wordt gebruikt voor acties over specifieke zaken en voor lobby over het Turkse rechtssysteem. Bovendien ervaren de betrokkenen de aanwezigheid van een waarnemer als grote steun. De proceswaarneming helpt Amnesty Turkije tenslotte om zichtbaar te zijn en fondsen te werven.

In november hielden we samen met de EU-delegatie in Turkije in Ankara een workshop over de EU-richtlijnen voor mensenrechtenverdedigers, waaraan negen Turkse mensenrechtenverdedigers en EU-diplomaten uit dertien landen deelnamen. **Resultaat:** De workshop leidde tot aanpassing van de EU-strategie met betrekking tot Turkse mensenrechtenverdedigers, onder meer door meer informatievoorziening in het Turks, het bijwonen van meer rechtszaken van mensenrechtenverdedigers, en meer publieke statements door de EU en diplomatieke posten over de situatie van mensenrechtenverdedigers.

Evaluatie

Vrijheid van meningsuiting in Turkije blijft een punt van grote zorg en is in 2015 verder verslechterd. Kritische journalisten, de media en academici hebben het zwaar. Er is aandacht voor de toenemende repressie van de vrijheid van meningsuiting, maar de geopolitieke situatie, die wordt beheerst door de Syrische burgeroorlog, de vluchtelingencrisis die daarvan het gevolg is en de Koerdische strijd in Zuidoost-Turkije, voert de boventoon. Daardoor zijn er weinig kansen om onze boodschap over vrijheid van meningsuiting over te brengen, zowel richting de Turkse autoriteiten als richting Nederland en de EU.

Hoe gaan we verder in 2016?

Het programma Turkije zal zich in 2016 richten op het tegengaan van de inperking van de vrijheid van meningsuiting en straffeloosheid voor wetshandhavers. Juist nu de focus van Nederland en de EU gericht is op het beheersen van de vluchtelingencrisis, is het belangrijk dat Amnesty ook aandacht blijft vragen voor binnenlandse mensenrechtenkwesties. We blijven Amnesty Turkije ondersteunen in de uitvoering van het gezamenlijke proceswaarnemingsproject. Samen met Amnesty Turkije onderzoeken we de mogelijkheden voor het effectief inzetten van Amnesty's vertaalde *Fair Trial Manual*. Doel vanuit Amnesty Nederland is om in de samenwerking met de Turkse afdeling bij te dragen aan het ontwikkelen van een langetermijnstrategie.

De vijf strategische landenprogramma's zullen vanaf begin 2017 sterk in het teken staan van de wereldwijde Amnesty-campagne 'The shrinking space for human rights', met speciale aandacht voor het werk van mensenrechtenverdedigers.

WILCO DE JONGE:

‘Je moet dat principiële punt blijven maken’

© 1117

In 2015 begon Amnesty Nederland zich in haar landenwerk te richten op vijf ‘strategische landen’: China, Indonesië, Rusland, Saudi-Arabië en Turkije. Manager Mensenrechtenbeleid van Amnesty Nederland Wilco de Jonge over de redenen daarvoor en de resultaten van de programma’s. ‘Onze samenwerking maakt lokale mensenrechtenverdedigers minder kwetsbaar.’

Waarom heeft Amnesty Nederland ervoor gekozen zich te concentreren op die vijf landen?

‘Om echt te kunnen agenderen en een verschil te maken heb je flinke programma’s nodig. Voorheen was ons landenwerk soms een lappendeken van kleine activiteiten. We vonden het nu logischer om met een beperkt aantal landen de diepte in te gaan. De keuze gaat overigens verder dan alleen de situatie in die landen zelf. We hebben gekeken naar landen die invloedrijk zijn in hun regio en daarbuiten, waarvan het mensenrechtenbeleid internationaal doorwerkt.’

Hebben de keuzes goed uitgepakt?

‘Ja, ik ben redelijk tevreden. Nu hebben we vijf landen waarvan we zeggen: daar hebben we een agenderende rol. En dat zie je terug in de resultaten die we boeken. Met betrekking tot Saudi-Arabië zie je bijvoorbeeld dat we een belangrijke rol zijn gaan spelen in het brede politiek-maatschappelijke debat in Nederland. Als het over Saudi-Arabië gaat in de politiek of de media wordt al snel de relatie met Amnesty gelegd. We hebben het onderwerp naar ons toe weten te trekken.’

Is dat een belangrijke doelstelling: het Nederlandse debat beïnvloeden?

‘Ten opzichte van landen als Saudi-Arabië en China zeker, want daar komen wij als Amnesty helemaal niet binnen. Maar sowieso is veel van onze toegevoegde waarde dat we de Nederlandse en Europese politiek ten aanzien van zo’n land beïnvloeden. Wij zijn een actie- en lobby-organisatie, geen ontwikkelingsclub met lokale projecten. Je moet onze acties, zoals die voor de Saudische blogger Raif Badawi, zien als één geheel met onze oproepen aan de politiek en de EU om zich in te spannen, rechtszaken waar te nemen, zich uit te spreken als er iemand gearresteerd wordt. In samenhang geeft dat hopelijk bescherming aan mensen.’

In Rusland en Turkije steunen wij lokale Amnesty-kantoren. In die landen wordt het echter steeds gevaarlijker voor mensenrechtenverdedigers om hun werk te doen. Voel je je daar verantwoordelijk voor?

‘Ja, uiteraard. Maar hun samenwerking met ons beschermt ze in zekere zin ook. Het feit dat de Turkse en Russische Amnesty-medewerkers in internationaal verband opereren, maakt ze minder kwetsbaar voor repressie. Dat is in het algemeen vaak onze strategie met betrekking tot lokale mensenrechtenverdedigers. Wij zetten ze in de schijnwerpers en zeggen daarmee: dit zijn mensen die wij steunen, die onze aandacht hebben.’

China is een land waaraan Amnesty altijd veel werk besteedt. Maar ook uit dit jaarverslag blijkt weer dat er heel weinig ten goede keert.

‘Dat klopt. Het feit dat we de koning hebben bewogen zich tijdens het Chinese staatsbezoek uit te spreken over de mensenrechten is mooi, maar China is natuurlijk een land met een enorme macht, en daarin zijn wij slechts een minieme speler. Daarom gaan we de komende jaren wat China betreft meer kijken naar de rol van het bedrijfsleven, en hoe bijvoorbeeld het Nederlandse bedrijfsleven betrokken is bij Chinese bedrijven. Datzelfde gaan we doen met betrekking tot Indonesië. Dan heb je concretere aanknopingspunten voor verbetering. Overigens vind ik ook dat je, zelfs als je op het eerste gezicht weinig bereikt, toch dat principiële punt moet blijven maken. Mensenrechtenwerk is ook iets van de lange adem. Je moet soms tegen de klippen op je verhaal blijven houden, gewoon om te zorgen dat niet iedereen wegstapt als het over mensenrechten in China gaat.’

In enkele landenprogramma’s was in 2015 vrij veel aandacht voor de EU-richtlijnen voor mensenrechtenverdedigers, onder andere met workshops voor diplomaten van EU-lidstaten. Wat was daarin de afweging?

‘Je houdt henzelf een spiegel voor: dit zijn jullie eigen richtlijnen. Dit is wat jullie geacht worden te doen, dus doe het dan ook. Het is natuurlijk altijd sterk om autoriteiten aan hun eigen beleidsintenties te houden. Dat blijkt vaak een stimulerende werking te hebben: EU-diplomaten houden lokale mensenrechtenverdedigers beter in de gaten, wonen rechtszaken bij. En dat is wat Amnesty altijd al heeft gedaan: landen wijzen op hun eigen afspraken en ze daarmee confronteren.’

VERSTERKING LOKALE ACTIVISTEN EN MENSEN-RECHTENBEWEGING

Het probleem

In veel landen waar de problemen op mensenrechtengebied het grootst zijn, is de bevolking zich onvoldoende bewust van haar rechten. Om daar iets aan te doen heeft Amnesty Nederland twee programma's om de kennis, capaciteit en slagkracht van lokale mensenrechtenbewegingen te versterken. Het Police and Human Rights Programme richt zich op het probleem van wetshandhavers die de mensenrechten schenden en daarvoor vaak niet worden vervolgd. Door trainingen en het ontwikkelen van publicaties en richtlijnen, helpen we lokale mensenrechtenverdedigers een rol te spelen in het tegengaan van deze schendingen. Met Huricap (Human rights capacity-building programme) werken we samen met lokale partnerorganisaties in fragiele regio's in Afrika. Met het programma willen we de capaciteit van lokale mensenrechtenorganisaties in het monitoren, documenteren en rapporteren van mensenrechtenschendingen versterken, het activisme in gemeenschappen bevorderen, en mensen beter in staat stellen hun rechten te claimen.

HURICAP

Wat gaan we eraan doen?

Zie schema op de volgende pagina.

Hoe ver zijn we gekomen in 2015?

Met trainingen, advies en begeleiding, en met publicaties over het monitoren, documenteren en rapporteren (MDR) van mensenrechtenschendingen, wil Huricap de vaardigheden van Afrikaanse ngo's en gemeenschapsorganisaties op dit gebied vergroten. Er werden in 2015 nieuwe MDR-programma's gestart in de Democratische Republiek Congo (DRC) en Zuid-Sudan. In de DRC werden 38 nieuwe mensenrechtenwaarnemers opgeleid. In Zuid-Sudan werden zestien mensen opgeleid om te kunnen rapporteren over mensenrechten, onder meer in het kader van de Universele Periodieke Review van de Verenigde Naties in 2016, en om bij te dragen aan het vredes- en verzoeningsproces waarin het jonge land zich bevindt. De trainingen in Zuid-Sudan hadden een speciale nadruk op seksueel geweld. Op verzoek van het regionale Amnesty-kantoor in Dakar

BEOOGDE VERANDERING

Mensen zijn zich bewust van hun rechten en kunnen deze beter claimen.

WAT MOET ER GEBEUREN?

Verandering in civil society, media en andere beïnvloedingskanalen

- Lokale Amnesty-secties, organisaties en activisten kunnen beter oorzaken van mensenrechtenschendingen identificeren en documenteren en passende boodschappen aan de autoriteiten overbrengen;
- Amnesty-secties en lokale organisaties voeren een constructieve dialoog met autoriteiten, mobiliseren lokale activisten en publiek;
- Internationale en nationale druk op autoriteiten van het land van onrecht om schendingen te stoppen.

Verandering in het leven van mensen (rights holders)

- Slachtoffers van mensenrechtenschendingen kunnen hun rechten claimen en hebben toegang tot rechtspraak, remedie en beschikbare diensten.

WAT KAN AMNESTY NL DOEN?

- Trainen en adviseren van de Amnesty-beweging, lokale organisaties en activisten over het monitoren, documenteren en rapporteren van mensenrechtenschendingen;
- Ontwikkeling van ondersteunende materialen (publicaties, richtlijnen, handboeken);
- Ontwikkeling van een trainersnetwerk in Afrika en Midden-Oosten en Noord-Afrika.

(Senegal) organiseerden we een MDR-training in het noorden van Kameroen, waar de situatie de laatste twee jaar is verslechterd als gevolg van het overgewaaid moslimfundamentalisme en gerelateerde geweld onder leiding van Boko Haram uit Noordoost-Nigeria. Verder waren er MDR-trainingen in Sudan, Mali en Oeganda. **Resultaat:** Deze trainingen scherpten de kennis van de deelnemers aan over het verschil tussen schendingen van mensenrechten en andere misdaden. Ook leerden zij basisvaardigheden om effectief over schendingen te rapporteren, en kregen de deelnemers oog voor hun eigen veiligheid en die van anderen, zoals getuigen.

In 2015 is gewerkt aan diverse publicaties en trainingsmaterialen. De *MDR Facilitator's Guide* is grotendeels herzien en in januari verscheen een nieuw deel in de Haki Zetu-serie over sociale, economische en culturele rechten: *Land and Human Rights*. Hierin wordt ingegaan op de veelvoorkomende mensenrechtenschendingen die te maken hebben met landonteigeningen en conflicten over land.

Evaluatie

Huricap heeft veel expertise en kennis op het gebied van capaciteitsopbouw. Met haar kennis op het gebied van monitoren, documenteren en rapporteren, economische, sociale en culturele rechten en over lokale strategieën om toegang tot recht te vergroten, heeft

Met trainingen in het monitoren, documenteren en rapporteren over schendingen van mensenrechten in Afrika versterkt Huricap de capaciteit van lokale mensenrechtenorganisaties.

Huricap gaf in 2015 opdracht tot een externe evaluatie van zijn langetermijnprogramma's in Burundi en Oeganda met het oog op het gefaseerd afbouwen ervan. **Resultaat:** Belangrijkste conclusie was dat de trainingen aan trainers, gevolgd door begeleiding, de capaciteit van de lokale organisaties voldoende heeft versterkt om door te gaan met mensenrechtenwerk nadat Amnesty's financiering is beëindigd. Daarnaast was er een externe evaluatie van het Youth Project, dat wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van het Northern Uganda Human Rights Partnership (NUHRP). Sinds 2009 werkt Huricap in het noorden van Oeganda samen met de lokale ngo's verenigd in het NUHRP, en ondersteunt hun projecten met capaciteitsopbouw, technisch advies en financiële bijdragen. Het Youth Project stelt jongerenorganisaties in staat om onder meer op te komen voor hun mensenrechten en deel te nemen aan conflictoplossing. **Resultaat:** De evaluatie wees uit dat het Youth Project 'significant had bijgedragen aan het mensenrechtenlandschap in Noord-Oeganda'. Jongeren raakten meer betrokken bij zaken binnen hun gemeenschap op het gebied van mensenrechten, goed bestuur en conflictoplossing. Door het project zijn jongeren steeds meer gaan participeren in lokaal bestuur.

Huricap veel bij te dragen aan de internationale mensenrechtenbeweging. Daarom zal de focus in de komende jaren langzamerhand verschuiven van het opbouwen en werken in coalities in langetermijnprogramma's naar het werken met bestaande partners en netwerken in korter durende capaciteitsopbouw programma's. Ter voorbereiding hierop heeft het programma in 2015 hard gewerkt aan het ontwikkelen van strategieën voor het gefaseerd afbouwen van Amnesty's steun aan de langetermijnprogramma's in Oeganda, Burundi en Sierra Leone. Ook werd ingezet op het vergroten van Huricap's zichtbaarheid in de internationale beweging en de samenwerking met regionale Amnesty-kantoren, onderzoekers en partners.

Hoe gaan we verder in 2016?

Huricap gaat in 2016 door met de MDR-trainingen, onder meer voor nieuwe samenwerkingspartners en mensenrechtenverdedigers in de Centraal Afrikaanse Republiek, Gambia, Somalië, Nigeria, Kameroen, en mogelijk Tsjad en Niger. Capaciteitsversterking op het gebied van economische, sociale en culturele rechten zal plaatsvinden in Burkina Faso, Burundi en Zimbabwe. Daarnaast zal Huricap in 2016 zijn werkveld uitbreiden naar het

Het lijvige *Use of Force* geeft richtlijnen voor de implementatie van de basisprincipes die de VN hebben opgesteld voor het gebruik van geweld en vuurwapens door wetshandhavers.

USE OF FORCE

GUIDELINES FOR IMPLEMENTATION OF THE UN BASIC PRINCIPLES ON THE USE OF FORCE AND FIREARMS BY LAW ENFORCEMENT OFFICIALS

Midden-Oosten en Noord-Afrika. In samenwerking met diverse Amnesty-teams zullen wij in een aantal landen in deze regio een start maken met het identificeren van mogelijke partnerorganisaties die baat hebben bij versterking van hun MDR-capaciteiten. Daarnaast zal Huricap actief bijdragen aan de oprichting van een Human Rights Defenders Academy, een online trainingsplatform voor mensenrechtenverdedigers in de regio. In 2016 wordt verder een nieuw trainingsprogramma ontwikkeld over bedrijven en mensenrechten. In drie landen waar Huricap al sinds enkele jaren actief is, Oeganda, Sierra Leone en Burundi, ontwikkelden we in 2015 strategieën voor het gefaseerd afbouwen van Amnesty's steun. Om de voortgang van deze programma's te waarborgen en de zelfredzaamheid van de partners te verstevigen, zal in 2016 nog ondersteuning geboden worden, onder andere op het gebied van fondsenwerving.

POLICE AND HUMAN RIGHTS PROGRAMME

Wat gaan we eraan doen?

Zie schema op de volgende pagina.

Hoe ver zijn we gekomen in 2015?

In september 2015 publiceerde het Police and Human Rights Programme (PHRP) de *Guidelines for the Implementation of the UN Basic Principles on the Use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials*. Het primaire doel van die publicatie is overheden te beïnvloeden en te ondersteunen bij hun taak om deze **basic principles** van de VN, die in 2015 25 jaar bestonden, in hun beleid en praktijk te implementeren. Maar de publicatie is ook een belangrijk instrument voor Amnesty-afdelingen die zaken van bijvoorbeeld excessief politiegeweld onderzoeken en willen aankaarten. **Resultaat:** Zo gebruikt Amnesty USA de *Guidelines* in haar onderzoeken naar het Amerikaanse politioptreden. Ook andere instanties gebruiken en verspreiden de *Guidelines*, waaronder de Speciale VN-Rapporteur inzake buitengerechtelijke executies en de VN-vluchtelingenorganisatie UNHCR. De publicatie was het resultaat van een twee jaar durend project.

BEOOGDE VERANDERING

PHRP

Politie en wetshandhavers respecteren mensenrechten, bieden bescherming, en garanderen/waarborgen mensenrechten. In 2015 was onze focus vooral gericht op het buitensporig of niet-wettelijk gebruik van geweld en vuurwapens in hun speciale bevoegdheden.

WAT MOET ER GEBEUREN?

Verandering in accountability

- Mensenrechtenschendingen (bijvoorbeeld door het buitensporig of niet-wettelijk gebruik van geweld of vuurwapens door politie en wetshandhavers) worden direct, volledig en onpartijdig onderzocht;
- Politie en wetshandhavers moeten verantwoording afleggen voor iedere misdraging (bijvoorbeeld buitensporig gebruik of niet wettelijk gebruik van geweld en vuurwapens);
- Autoriteiten hebben verantwoordingsmechanismen en instellingen die naleving en bescherming van mensenrechten monitoren;
- Overheden implementeren de "UN Basic Principles on the Use of Force and Fire Arms".

Verandering in civil society, media en andere beïnvloedingskanalen

- Lokale Amnesty-secties, organisaties en activisten kunnen beter oorzaken van mensenrechtenschendingen identificeren en documenteren en passende boodschappen aan de autoriteiten overbrengen;
- Amnesty-secties en lokale organisaties voeren een constructieve dialoog met autoriteiten, mobiliseren lokale activisten en publiek;
- Internationale en nationale druk op autoriteiten van het land van onrecht om schendingen te stoppen.

Verandering in het leven van mensen (rights holders)

- Slachtoffers van mensenrechtenschendingen kunnen hun rechten claimen en hebben toegang tot rechtspraak, remedie en beschikbare diensten.

WAT KAN AMNESTY NL DOEN?

- (Publicatie van) onderzoek naar mensenrechtenschendingen door wetshandhavers en de politie;
- Aanbevelingen voor verbetering van operationele procedures (duidelijke instructies en de verplichting om te rapporteren);
- Aanbevelingen voor verantwoordingsmechanismen en/of betere toegang voor slachtoffers tot deze instituties;
- Lobby voor het gebruik van de Amnesty Richtlijnen en voor de volledige implementatie van de "UN Basic Principles on the Use of Force and Fire Arms".

- Trainen en adviseren van de Amnesty-beweging, lokale organisaties en activisten over de rol en functie van de politie en wetshandhavers en de toepassing van geweld in hun optreden;
- Ontwikkeling van ondersteunende materialen (publicaties, richtlijnen, handboeken).

Met de publicatie *Police Oversight* krijgen wetshandhavers criteria aangereikt waarmee rekening moet worden gehouden bij het opzetten van effectief politietoezicht.

Om de expertise op het gebied van politiewerk binnen de internationale Amnesty-beweging te versterken, gaven we trainingen aan medewerkers van de nieuwe regionale Amnesty-kantoren ('hubs') in Hongkong en Johannesburg. In 2014 hadden we dat al gedaan voor de medewerkers van de regionale kantoren in Dakar en Nairobi. Aan de trainingen namen ook medewerkers van andere Amnesty-afdelingen uit de regio deel.

Evaluatie

Het succes van het **Guidelines-project** was een zeer positief resultaat van het PHRP-werk in 2015. Doordat dit project veel capaciteit van het PHRP-team vroeg, moest een aantal voorgenomen projecten worden uitgesteld tot 2016, waaronder een over politie en minderheden, en een database met normstellende documenten over het thema politie en mensenrechten. De specifieke kennis en expertise van het team over politiewerk en het trainen van activisten om beter op politiegerelateerde onderwerpen te kunnen werken, staat hoog in het vaandel in de internationale mensenrechtenbeweging. Dit blijkt uit de vele (trainings-)verzoeken die het team ook weer in 2015 kreeg. Om de impact van het werk en de trainingen verder te vergroten, zal specifiek in kaart worden gebracht hoe activisten na deelname aan een training in het werken op politiegerelateerde onderwerpen verder ondersteund kunnen worden.

Hoe gaan we verder in 2016?

De nadruk van het Police and Human Rights Programme ligt in 2016 op de toepassing van geweld door de politie en op 'accountability'. Ook levert het programma een bijdrage aan de ondersteuning van mensenrechtenactivisten binnen Amnesty en daarbuiten, zodat ze hun werk met betrekking tot de politie effectiever kunnen uitvoeren. In 2016 zal het programma waarschijnlijk zelf ook een aantal projecten uitvoeren/opzetten (onder andere in samenwerking met de regionale Amnesty-kantoren en nationale secties), waaronder mogelijk in de VS en Zuid-Korea. Deze projecten hebben onder meer tot doel lokale activisten beter in staat te stellen lobby en *advocacy*-activiteiten uit te voeren met betrekking tot politiegeweld en accountability. Daarnaast zal deel 3 in de Short Paper-serie verschijnen, over 'Police and Minorities'.

MENSENRECHTEN IN DE FINANCIËLE SECTOR

Het probleem

Banken en verzekeraars spelen een belangrijke rol op de kapitaalmarkt. Ze investeren en beleggen aanzienlijke bedragen in bedrijven en overheden. Dit geld kan worden gebruikt voor uiteenlopende activiteiten, die bijvoorbeeld kunnen bijdragen aan het uitbannen van armoede, maar ook milieuvuiling en schendingen van mensenrechten met zich kunnen meebrengen. Dat laatste is helaas maar al te vaak het geval.

Wat gaan we eraan doen?

Zie schema op de volgende pagina.

Hoe ver zijn we gekomen in 2015?

Met de Eerlijke Bank- en Verzekeringwijzer willen Amnesty en vijf andere organisaties het duurzaamheidsbeleid en de investeringspraktijk van financiële instellingen verbeteren. Uit de updates die de Eerlijke Bank- en Verzekeringwijzer geregeld publiceren, blijkt dat de meeste banken en verzekeraars hun investeringsbeleid continu verbeteren. Uit contacten met banken en verzekeraars blijkt voor hen de 'race to the top' een grote stimulans. Het tempo en het ambitieniveau tussen banken en verzekeraars onderling verschillen overigens wel, waarbij opvalt dat binnen de Eerlijke Verzekeringwijzer de buitenlandse verzekeraars achterblijven bij de Nederlandse. Een punt van kritiek is het feit dat, door een gebrek aan transparantie, niet altijd duidelijk is in welke bedrijven verzekeraars en banken investeren.

Resultaat: De beleidsupdate van de Eerlijke Bankwijzer, die in september verscheen, toonde aan dat alle acht onderzochte bankgroepen hun beleid hadden aangescherpt, op tezamen dertig punten. De update van de Eerlijke Verzekeringwijzer, in november, wees uit dat zeven van de tien onderzochte verzekeringsgroepen in het afgelopen jaar maar liefst 64 concrete verbeteringen hadden aangebracht in hun duurzaamheidsbeleid, onder meer op mensenrechten. De drie buitenlandse verzekeringsgroepen (Allianz, Generali en Delta Lloyd) scoorden over de hele linie 'slecht' tot 'zeer slecht'.

De politieke betrokkenheid vanuit de Tweede Kamer bij de eerlijke geldwijzers is groot, hoewel voor de bankensector beduidend groter dan voor de verzekeraars. De Algemene Overleggen (AO's) over de bankensector hebben in de Kamer ogenschijnlijk een hogere prioriteit dan die over de verzekeringssector. Terwijl een AO over die laatste drie keer

BEOOGDE VERANDERING

- **Bank- en verzekeringsgroepen** hebben het maatschappelijk beleid voor hun investeringen verbeterd.
- **Bedrijven** implementeren het due diligence-proces zoals beschreven in de VN-Richtlijnen voor bedrijven op het gebied van mensenrechten.
- **Verduurzaming van het beleid en praktijkvoering van de bedrijven** (en overheden) die gefinancierd worden door financiële instellingen in Nederland.

WAT MOET ER GEBEUREN?

Verandering in wet en regelgeving

- Er worden mensenrechtenconvenanten tussen de Nederlandse overheid en de financiële sector (banken, verzekeraars en pensioenfondsen) afgesloten en geïmplementeerd.

Verandering in civil society, media en andere beïnvloedingskanalen

- Media besteden aandacht aan investeringsbeleid en praktijk van bank- en verzekeringsgroepen;
- Consumenten oefenen druk uit door hun bank- en/of verzekeraar via de geldwijzers website aan te schrijven over hun investeringsbeleid en -praktijk;
- Dialoog en engagement met banken en verzekeraars door coalitiepartners;
- Beïnvloeding Nederlandse overheid: toezicht, norm en regelstelling en voorwaarden die duurzaam ondernemen stimuleren;
- Door de financiële instellingen worden jaarlijks substantiële en meetbare aanscherpingen in het maatschappelijk beleid doorgevoerd en geïmplementeerd in de investeringspraktijk;
- Bank- en verzekeringsgroepen wenden hun (financiële) invloed aan om bedrijven en overheden te verduurzamen.

WAT KAN AMNESTY NL DOEN?

- Deelname van Oxfam, PAX en Amnesty aan de totstandkoming van een mensenrechtenconvenant voor de bankensector en verzekeringsgroepen.

- Jaarlijkse publicatie van onderzoeksrapporten over investeringsbeleid en praktijkonderzoeken
- Amnesty's onderzoek naar bedrijfsgerelateerde mensenrechtenschendingen dient als input om financiële instellingen aan te spreken op hun investeringspraktijk
- Mobiliseren van publiek door het informeren van consumenten en het bieden van een handelingsperspectief.
- Dialoog en engagement met financiële sector om investeringsbeleid en praktijk te beïnvloeden.
- Lobby richting Nederlandse overheid, banken en verzekeringssector.

werd uitgesteld, is het eenvoudiger om bankgerelateerde boodschappen te agenderen bij Kamerleden, en om politieke druk te mobiliseren. **Resultaat:** Amnesty is als gesprekspartner betrokken bij voorbereidende bijeenkomsten om te komen tot een convenant over internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen (IMVO) met de bankensector. Dit convenant richt zich specifiek op mensenrechten. Het kan leiden tot bindende afspraken over meer transparantie en de manier waarop banken mensenrechtenrisico's en -schendingen in hun waardeketens onderzoeken en aanpakken. In september riep minister Dijsselbloem van Financiën, in navolging van eerdere oproepen door onder meer ngo's en Kamerleden, ook de verzekeringssector op zo'n convenant voor te bereiden. In een publiek statement in december meldde het Verbond van Verzekeraars dat het naar een IMVO-convenant streeft.

De betrokkenheid van consumenten bij de vraag of banken en verzekeraars duurzaam investeren neemt toe. In april kwamen de Eerlijke Bank- en Verzekeringswijzer met de nieuwe, gezamenlijke website www.eerlijkegeldwijzer.nl. De lancering ging gepaard met de actie #centamessage, waarin consumenten een oproep konden sturen aan hun bank of verzekeraar om hun centen duurzamer te investeren – of juist een compliment te geven als ze tevreden waren. Via de website stuurden in 2015 13,5 duizend mensen een bericht aan hun bank of verzekeraar. Gedurende het jaar kwamen er meer dan 240 duizend unieke bezoekers op de websites van de eerlijke geldwijzers. **Resultaat:** Onderzoeken van de geldwijzers stonden in de warme belangstelling van de media. Dat gold onder meer voor het onderzoek van de Eerlijke Verzekeringswijzer naar investeringen in bedrijven die zich schuldig maken aan controversiële wapenhandel, dat in juni verscheen. Dat onderzoek toonde aan dat acht van de tien onderzochte verzekeringsgroepen investeren in bedrijven die wapens en militaire goederen leveren aan onder meer dictaturen en corrupte landen, zoals Saudi-Arabië, Nigeria en Bahrein. In november bracht Amnesty Nederland naar buiten dat zes verzekeringsgroepen in Nederland samen honderden miljoenen beleggen in wapenfabrikanten waarvan zware bommen en clusterprojectielen zijn gebruikt bij luchtaanvallen op Jemen, waarbij burgerdoden vielen.

Barine Ateni, een boerin uit Ogoniland in Nigeria dat door oliekkages uit Shellinstallaties ernstig is vervuild, waardoor het voor de bewoners moeilijk is in hun onderhoud te voorzien.

Shell in Nigeria

'Alles ging in één keer dood', zegt Barine Ateni, een boerin uit het dorpje Kegbara Dere in Ogoniland, Nigeria. Ze beschrijft een oliekkage uit Shell-installaties, die plaatsvond in 1970. 'Al het leven in de rivier waar wij ons water uit halen werd vernietigd. En onze landbouwgrond ook.' Shell claimt dat het de olievervuiling twee keer heeft opgeruimd, in 1975 en in 2012. Maar toen Amnesty in augustus 2015 onderzoek deed in het dorp, bleken de grond en het water nog steeds vervuild met olie.

Amnesty voert al vele jaren actie voor een effectieve aanpak van olievervuiling die Shell in Nigeria op zijn geweten heeft. Soms is er goed nieuws. Zoals in januari 2015, toen bekend werd dat de Nigeriaanse dochteronderneming van Shell na een schikking 55 miljoen Britse pond schadevergoeding betaalt aan de Bodo-gemeenschap in Ogoniland. Twee oliekkages in 2008, waarbij meer dan tienduizend vaten olie de natuur in stroomden, verwoestten toen de levens van duizenden bewoners van Bodo.

Maar vaker is er frustratie en ergernis. Bijvoorbeeld toen in november 2015 een Amnesty-onderzoek aantoonde dat beweringen van Shell over het opruimen van olievervuiling in onder andere Kegbara Dere, niet waar bleken te zijn. 'Toen Shell hier kwam, beloofden ze dat als ze olie zouden vinden, ze onze gemeenschap zouden veranderen. Iedereen zou blij zijn', zegt Emadee Roberts Kpai, een andere inwoner van Kegbara Dere. Vijftig jaar olievervuiling door Shell laat zien wat die beloftes waard zijn.

Rond de herdenking in november van de executie van schrijver en activist Ken Saro-Wiwa en acht andere Ogoni-leiders die protesteerden tegen olievervuiling door Shell, voerde Amnesty Nederland de druk op Shell op om werk te maken van het opruimen van de olievervuiling in Ogoniland. Amnesty-activisten deelden bij een Shell-tankstation flesjes verontreinigd water uit.

De Nederlandse regering toonde zich betrokken bij de problematiek in de Nigerdelta. In Bodo nam ex-ambassadeur Bert Ronhaar het initiatief om afspraken met alle betrokken partijen te maken over het opruimen van de vervuiling. Ook brachten vertegenwoordigers van de Nederlandse regering naar aanleiding van Amnesty-onderzoek in november een bezoek aan Kegbara Dere. Minister Ploumen staat in nauw contact met de nieuwe Nigeriaanse minister van Milieu (Amina Mohammed) over de problematiek. Amnesty is blij met deze betrokkenheid, maar zou graag zien dat de Nederlandse regering meer druk zet op Shell om zijn werkwijze in de delta drastisch te verbeteren.

TITUS BOLTEN :

‘Uiteindelijk gaat het om óns geld’

Met de Eerlijke Bank- en Verzekeringwijzer willen Amnesty en vijf andere organisaties het duurzaamheidsbeleid en de investeringspraktijk van financiële instellingen verbeteren. Titus Bolten, namens Amnesty medewerker van de geldwijzers, over hun succes. ‘Banken en verzekeraars zijn zich meer en meer gaan openstellen voor de kansen die de wijzers bieden.’

‘Sinds we zeven jaar geleden begonnen met de Eerlijke Bankwijzer is hij volledig geaccepteerd door de banken’, vertelt Titus Bolten. ‘In het begin hadden banken moeite met de introductie van het instrument. Ze gingen zelfs in discussie over de naam, die zou suggereren dat banken niet eerlijk zijn. Dat niveau zijn we gelukkig allang ontstegen. We zijn een kritische, maar belangrijke stakeholder voor de banken geworden. Dezelfde ontwikkeling maken we nu versneld door met de Eerlijke Verzekeringwijzer, die we in 2013 lanceerden.’

Wat is het verschil met het begin?

‘In het begin zagen met name de grote banken ons vooral als een risico dat beheerst moest worden. Sindsdien is er een goede dialoog op gang gekomen en zijn zij zich meer en meer gaan openstellen voor de kansen die we ze bieden. Een groot verschil is verder dat het investeringsbeleid op duurzaamheidsthema’s, zoals mensenrechten en klimaat, nu publiek inzichtelijk is. Eerst wilden enkele grote banken dat niet, moest elk kwartaal ons onderzoeksbureau naar alle banken toe om

bij hen het beleid in te zien. Dat was absurd, echt niet van deze tijd. Wij hebben ze toen voor een fait accompli gesteld: we beoordelen alleen nog maar beleid dat publiek kenbaar is gemaakt. En als dat er niet is, krijg je de laagste score. Dat werkte: weerstand maakte plaats voor meer openheid. Met de Eerlijke Verzekeringwijzer hanteerden we deze benadering meteen vanaf het begin in 2013.’

Dus de financiële instellingen trekken zich wel wat aan van de geldwijzers?

‘Jazeker. De meeste banken en verzekeraars doen voor wat betreft het investeringsbeleid mee aan een race to the top. Ze willen zich positief onderscheiden op het gebied van duurzaamheid. Wij kunnen ze met onze knowhow op de verschillende duurzaamheidsthema’s helpen met het formuleren en toepassen van goed beleid, zoals op het gebied van mensenrechten, en dat doen we ook.’

Mopperen ze wel eens over hun scores in de wijzers?

‘Tijdens het onderzoekstraject mopperen met name sommige banken heel regelmatig. Bijvoorbeeld bij het zien van de conceptscores die we ze netjes toesturen. De onderzoekers, maar ook wijzelf, staan dan onder grote druk, dat is soms echt niet leuk meer. Maar uiteindelijk presenteren we toch gewoon de feiten, de onderzoeksresultaten. In onze persberichten zetten wij altijd het goede nieuws naast het slechte. Niet alleen welke bank of verzekeraar op zijn handen is blijven zitten, maar ook: wat is er verbeterd, waar zijn substantiële stappen gezet? Veel of belangrijke verbeteringen vieren we, ook in onze persberichten. De grootste zorg ligt overigens bij de praktijkstudies. Het is makkelijk om in je beleid te schrijven: wij omarmen de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens of de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen. Betekent dat dan ook dat er niet wordt geïnvesteerd in bedrijven die het niet zo nauw nemen met de mensenrechten? Heel regelmatig hebben we op de investeringspraktijk van alles aan te merken terwijl het papieren beleid er soms goed uitziet. Daarom zijn onze praktijkonderzoeken ook zo belangrijk.’

Een belangrijk aspect van de Eerlijke Bank- en Verzekeringwijzer is de publiek-participatie. Hoe betrekken jullie de consumenten erbij?

‘De wijzers zijn in eerste instantie opgezet als een publieksinstrument. Mensen kunnen op de website precies zien hoe hun bank of verzekeraar scoort. En ze kunnen ze aanschrijven en hun zorg ventileren of een complimentje sturen. Soms organiseren we een publieksactie, zoals in 2015 #centamessage: wat doet een bank of verzekeraar met mijn centen? Want uiteindelijk gaat het om óns geld dat banken en verzekeraars beleggen en investeren. En wij proberen te laten zien: wat voor beleid hanteren ze daarbij? Voor welke principes staan ze, en dus ook: welke investeringskeuzes maken ze in de praktijk? Als consument kun je dan zelf je conclusies trekken, je zorgen uiten of eventueel de stekker eruit trekken. Dat laatste gebeurt overigens nog erg weinig. Ook heel geëngageerde mensen wisselen makkelijker van partner dan van bank of verzekeraar.’

Het Jemenitische Al Eram na een luchtaanval op 3 juni 2015. Amnesty maakte later bekend dat Nederlandse verzekeringsgroepen in wapenfabrikanten beleggen van wie munitie werd gebruikt bij aanvallen op Jemen.

Evaluatie

Als het gaat om het investeringsbeleid zijn de ontwikkelingen bij banken en verzekeraars in het algemeen positief. Dit geldt echter niet voor alle banken en verzekeraars: er zijn een paar hardnekkige achterblijvers. Verder wordt het zicht op de investeringspraktijk ernstig beperkt door een gebrek aan transparantie. De Eerlijke Bankwijzer heeft in 2015 via zijn publicaties en onderzoeken de druk hierover verder opgevoerd, in combinatie met politieke druk. Voor de relatief jonge Verzekeringwijzer ontbrak hiervoor nog het momentum. Amnesty heeft in 2015 namens de Eerlijke Verzekeringwijzer het Verbond voor Verzekeraars aangeschreven om de brancheorganisatie te bewegen om tot een convenant te komen, waarin transparantie een belangrijk onderdeel is. Ook vonden daarover enkele gesprekken met het Verbond plaats. De verklaring van het Verbond, in december, dat het tot zo'n convenant wil komen, stemt hoopvol.

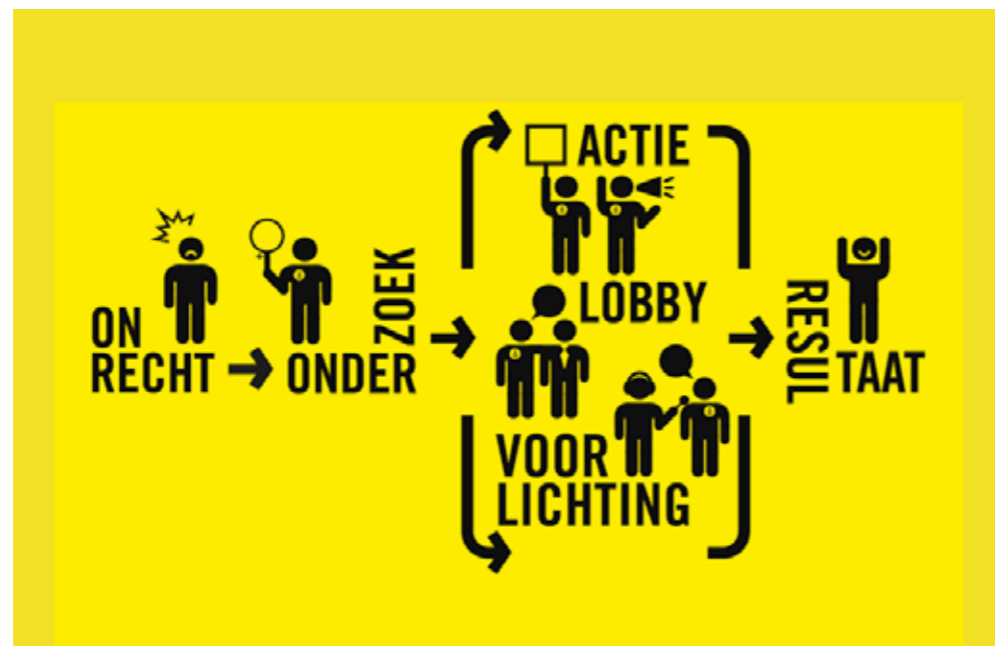
Hoe gaan we verder in 2016?

Het programma kent qua koers geen wijzigingen ten opzichte van 2015. In coalitieverband blijven we streven naar verbetering van het financierings- en beleggingsbeleid van de financials en van de investeringspraktijk op diverse maatschappelijke onderwerpen, waaronder mensenrechten. Met miljoenen consumenten in Nederland, van wie een groot deel maatschappelijk geëngageerd, zullen we nog verder inzetten op het vergroten van de publieke druk vanuit de Eerlijke Bank- en Verzekeringwijzer. In het kader van de Eerlijke Verzekeringwijzer wordt in 2016 een praktijkonderzoek uitgevoerd gericht op transparantie en verantwoording bij de verzekeraars. We blijven betrokken bij de bijeenkomsten over een convenant voor de bankensector, en wellicht ook bij eventuele besprekingen over een vergelijkbaar convenant voor de verzekeraars.

Zo werkt Amnesty

Amnesty International streeft naar een rechtvaardige wereld waar iedereen vrij is en gelijk wordt behandeld. Daar zetten we verschillende middelen voor in.

Amnesty's werkwijze in een notendop: als we ergens op de wereld een schending van mensenrechten signaleren, vermoeden of er een melding van ontvangen, wordt dit door onze researchers direct onderzocht. Staat het onrecht onomstotelijk vast, dan wordt het openbaar gemaakt door middel van rapporten, persberichten en via onze sociale media. Tegelijkertijd worden wereldwijd honderdduizenden mensen gemobiliseerd om in actie te komen, zoals in Nederland onze leden (deels georganiseerd in lokale groepen) en andere activisten. Daarnaast lobbyen onze medewerkers bij de regering en internationale organisaties om in te grijpen. Zo weten de autoriteiten in het land dat de mensenrechten schendt dat de wereld over hun schouder meekijkt en oefenen we druk uit om de schending te stoppen. Geen van deze activiteiten staat op zichzelf. Om resultaten te boeken zetten we in veel gevallen een mix van activiteiten in. Deze versterken elkaar, en kunnen gezamenlijk een beslissende invloed uitoefenen. Zo weten we dat politici niet alleen gevoelig zijn voor kwalitatieve argumenten, maar vaak ook – of juist – voor berichtgeving in de media en discussie op social media. Om die reden zoeken we voor onze standpunten media-aandacht, en verspreiden we ze actief via sociale media.

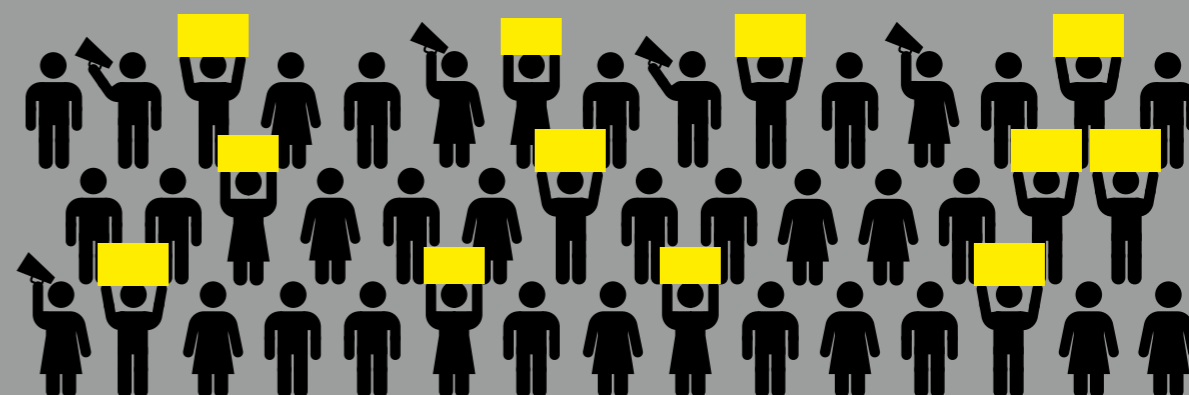
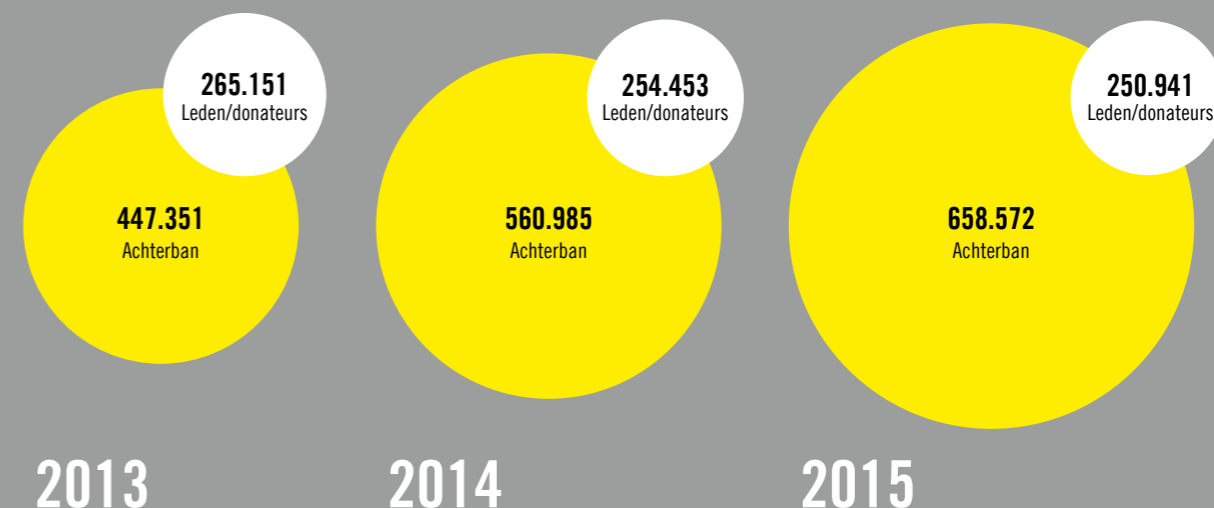
AMNESTY ONDERZOEKT

Goede en betrouwbare informatie vormt de basis van ons werk. Amnesty-onderzoekers verzamelen gegevens over schendingen van mensenrechten. Zij spreken met slachtoffers, getuigen, advocaten en artsen, onderzoeken gevangenisomstandigheden, wonen rechtszaken bij en doen veldonderzoek. Ze gebruiken digitale informatie, zoals satellietbeelden, analyseren gegevens, doen forensisch onderzoek, en leggen dit op foto's vast. De onderzoeksgegevens worden openbaar gemaakt in onze rapporten en vormen de basis voor al onze activiteiten. In 2015 brachten we honderd rapporten uit met daarin de bevindingen van onze onderzoekers.

Amnesty Nederland deed in 2015 onderzoek naar schendingen in ons land. Samen met Dokters van de Wereld en de Stichting LOS bracht Amnesty Nederland in maart een rapport uit over isolatie in vreemdelingendetentie. Naar aanleiding hiervan besloot staatssecretaris Teeven van Veiligheid en Justitie voor een snelle ingebruikname van bodyscans die visitaties deels overbodig maken. Amnesty Nederland publiceerde daarnaast een onderzoek waarin werd geconcludeerd dat de voorzieningen uit het bed-bad-broodakkoord voor ongedocumenteerden niet voldoen aan de mensenrechtennormen.

Met het rapport *Spreken is zilver, zwijgen is fout* werd onderzocht wat de Nederlandse inzet is voor mensenrechtenverdedigers in Saudi-Arabië. De conclusie spreekt voor zich: 'Het zwijgen over de repressie van mensenrechtenverdedigers past in een trend van ongemakkelijk stilzwijgen, waarbij Nederland weigert bondgenoot Saudi-Arabië aan te spreken op zeer ernstige mensenrechtenschendingen, waaronder oorlogsmisdaden in Jemen.'

DE ACHTERBAN

In 2015 groeide Amnesty's achterban wederom, deze keer met zo'n 98.000 mensen. We bereikten meer mensen met spraakmakende acties en er werd aandacht gevraagd voor een ruimhartiger vluchtelingenbeleid. De petitie waarin premier Rutte wordt opgeroepen hiervoor te zorgen, werd in korte tijd door bijna 70.000 mensen getekend. Zo'n 20 procent van de ondertekenaars was nieuw. Ook de advertenties en radiospots waarin koning Willem-Alexander

werd opgeroepen tijdens zijn staatsbezoek aan China ook de mensenrechten ter sprake te brengen, bleven niet ongemerkt. De video op Facebook werd zo'n 200.000 keer bekeken. Ook de spot over de vastgezette Oekraïense filmer Oleg Sentsov trok met een bereik van 500.000 mensen, veel bekijks. Het aantal volgers op de sociale media nam flink toe. In 2014 volgden 83.981 mensen ons op Facebook en Twitter. In 2015 was dat aantal gestegen tot 117.630 mensen.

LEYLA EN ARIF YUNUS:

‘Deze regering is bang voor woorden’

Dat zei Leyla Yunus tegen de Azerbeidzjaanse rechtbank die haar in augustus 2015 veroordeelde tot achtehalf jaar cel. De veroordeling van Leyla Yunus en haar man Arif was een van de zaken tijdens onze campagne Sport en mensenrechten in 2015. Aan het eind van een jaar vol Amnesty-acties werd het echtpaar voorwaardelijk vrijgelaten.

Met onze campagne *Sport en mensenrechten* richtten we ons in 2015 onder meer op schendingen in Azerbeidzjan, rondom de Europese Spelen in juni. Met de campagne willen we schendingen die samenhangen met de organisatie van grote sportevenementen tegengaan. In de aanloop naar de Spelen werd de onderdrukking in het land alleen maar erger. Critici werden vastgezet omdat ze op vreedzame wijze gebruikmaakten van hun recht op vrije meningsuiting, vereniging of vergadering. Onder hen Leyla Yunus, een vooraanstaande mensenrechtenverdediger in Azerbeidzjan.

In juli 2014 noemde Leyla Yunus tijdens een persconferentie de komst van de Europese Spelen naar haar land ‘ongepast’, vanwege de vele schendingen van mensenrechten. Een paar dagen later werd ze gearresteerd, kort daarna gevolgd door Arif. In augustus 2015 kregen Leyla en Arif respectievelijk achtehalf en zeven jaar cel wegens onder meer fraude, illegale zakelijke activiteiten en machtsmisbruik.

Onze researcher deed onderzoek ter plekke en publiceerde zijn bevindingen in een rapport. Onze lobbyist nam over de zaak van het echtpaar Yunus contact op met het ministerie van Buitenlandse Zaken en de Nederlandse ambassadeur in Azerbeidzjan. Ze vroeg hem om er bij de autoriteiten van Azerbeidzjan op aan te dringen beide activisten onmiddellijk en onvoorwaardelijk vrij te laten. Die oproep werd gedaan, en ook woonde de ambassadeur hun rechtszaken bij.

Met een uitgebreid dossier op onze website werden belangstellenden geïnformeerd. We verspreidden een filmpje waarin dochter Dinara Yunus, die in Nederland woont, aandacht vroeg voor de zaak van haar ouders. En we voerden diverse acties voor vrijlating van Leyla en Arif Yunus. Bijvoorbeeld op popfestival Pinkpop en in juni met de #runforleyla: een protestrun van vijf kilometer rond de Azerbeidzjaanse ambassade in Den Haag. We verzamelden 63.580 handtekeningen onder de oproep tot hun onmiddellijke vrijlating, die we bij de ambassade hebben aangeboden.

Arif Yunus werd op 12 november 2015 op medische gronden voorwaardelijk vrijgelaten. Op 9 december 2015 kwam ook Leyla Yunus voorwaardelijk vrij. Hun gezondheidstoestand is slecht en voor beiden wacht nog een nieuw proces, wegens ‘hoogverraad’. Daarom blijven we ons voor hen inspanssen. Via de Nederlandse ambassadeur in Azerbeidzjan proberen we de autoriteiten zover te krijgen dat Leyla en Arif het land mogen verlaten.

Op de veertien **Bevrijdingsfestivals** in mei hadden ervaren groepsleden en kersverse vrijwilligers zich aangemeld om mee te helpen met de actie 'SOS Europa: Eerst mensen, dan grenzen'. Het was een protest tegen het feit dat Europa haar buitengrenzen steeds verder sluit voor vluchtelingen, waardoor die gedwongen zijn een steeds gevaarlijker oversteek te maken. Al eerder hadden we om maatregelen gevraagd om mensenlevens op de Middellandse Zee te redden. Op het Plein in Den Haag werden honderden grafstenen geplaatst voor de naamloze vluchtelingen die op zee waren verdrongen. In september begonnen we een online petitie gericht aan premier Rutte voor een ruimhartiger vluchtelingenbeleid. Deze werd in zeer korte tijd door bijna 71.000 mensen ondertekend, van wie circa 20 procent voor het eerst een Amnesty-petitie ondertekende. De boodschap werd kracht bijgezet door vierhonderd deurmatten met de tekst 'Welcome' voor de deur van de Tweede Kamer. Zowel in de geschreven pers als op televisie en sociale media werd aandacht aan de actie besteed. Aan het begin van de zomer werd het aantal reddingsoperaties op de Middellandse Zee weer opgevoerd.

© FRITS DICKS

AMNESTY IN ACTIE

Amnesty voert actie om schendingen van mensenrechten te stoppen en te voorkomen. Wereldwijd mobiliseren we hiervoor zo veel mogelijk mensen met massale handtekeningen-acties en grote publieksacties. Verkeert iemand in acuut gevaar, dan sturen we wereldwijd binnen 48 uur een spoedactie uit. Zo wordt de druk op de autoriteiten opgevoerd. We dringen bijvoorbeeld aan op vrijlating van mensen die ten onrechte vastzitten, op eerlijke processen en op het voorkomen van marteling. Amnesty richt zich ook op bedrijven die bijdragen aan mensenrechtenschendingen. We voeren eveneens actie voor berechting van daders, om nieuwe schendingen te voorkomen. En met onze groetenacties steken we gewetensgevangenen en mensenrechtenverdedigers een hart onder de riem. Hierbij is de inzet van onze activisten en lokale groepen van groot belang.

Steun aan onze acties door betrokken Nederlanders is essentieel. Hoe meer mensen onze acties steunen, des te groter is onze vuist tegen onrecht. In totaal groeide onze achterban in 2015 met bijna 100.000 mensen. Amnesty's achterban telt daarmee in totaal bijna 660.000 mensen.

Het jaar begon met een demonstratie op 15 januari, toen honderden mensen voor de deur van de Saudische ambassade in Den Haag stonden. Ze lieten hun stem horen voor de Saudische blogger Raif Badawi, die tot tien jaar cel en duizend stokslagen was veroordeeld. Het hele jaar stonden we op elke vrijdag met twee mensen in stil protest voor de ambassade.

SPOEDACTIES

629

spoedacties

290 nieuwe acties
339 vervolgacties

74 acties werden afgerond, 53 keer met een positief resultaat

DE VIJF BELANGRIJKSTE REDENEN VOOR EEN SPOEDACTIE

(waartbij voor een deel van de zaken meerdere redenen waren om met spoed in actie te komen)

- Zaken over vrije meningsuiting: 264 acties
- Gevangenschap: 175 acties
- Doodstraf: 164 acties
- Vrees voor veiligheid: 112 acties
- Marteling en mishandeling: 109 acties

POSITIEF RESULTAAT BETREFT

(het aantal is meer dan de 53 positief afgeronde spoedacties, omdat in een aantal gevallen acties nog voortgezet worden)

- 44 vrijlatingen
- 7 vrijlatingen op borg
- 7 keer opschorting doodstraf
- 6 keer strafomzetting of -vermindering
- 2 keer uitstel huisuitzetting
- 3 overige redenen

Amnesty brengt spoedacties uit als iemand in direct (levens)gevaar verkeert, bijvoorbeeld door marteling of terdoodveroordeling. Deelnemers van deze acties ondertekenen het protest via de app, sms of e-mail. Amnesty stuurt vervolgens een petitie met alle handtekeningen naar de autoriteiten in het desbetreffende land.

Amnesty Nederland deed in 2015 aan 609 spoedacties mee die het Internationaal Secretariaat uitbracht.

AMNESTY
INTERNATIONAL

We grepen de handelsmissie en het parallel lopende **staatsbezoek aan China van koning Willem-Alexander en koningin Máxima** aan om de Nederlandse regering te vragen niet alleen over handelsbelangen te praten, maar ook de mensenrechten ter sprake te brengen. In een brief werden premier Rutte en minister van Buitenlandse Zaken Koenders opgeroepen in China aandacht te vragen voor de vervolging van mensenrechtenverdedigers en de repressieve wetten die de vrijheid van meningsuiting onderdrukken. In paginagrote advertenties in enkele landelijke dagbladen en radiospots legden we deze vraag ook expliciet neer bij de koning. Via onze website en sociale media verspreidden we een videooproep aan de koning. Deze bleef niet onopgemerkt. Nederlandse media berichtten uitvoerig over de actie en de video werd op Facebook 200.000 keer bekeken. Actie, lobby en (sociale) media versterkten elkaar en maakten het mogelijk om op het juiste moment publiekelijk druk uit te oefenen. Minister Koenders reageerde met een nieuwsbericht dat er écht aandacht zou zijn voor mensenrechten tijdens de missie. Koning Willem-Alexander bracht in China tot twee keer toe de mensenrechtensituatie ter sprake en benadrukte het belang van de rechtsstaat.

Het jaar eindigde met de inzet van duizenden mensen die op allerlei manieren meededen met de Schrijfmarathon op 10 december, de Dag van de Rechten van de Mens. Er werden meer dan 100.000 brieven geschreven voor mensen die groot onrecht is aangedaan, op 355 locaties in het land, georganiseerd door lokale Amnesty-groepen of bijvoorbeeld door buurthuizen of boekhandels. Op 19 februari 2016 kregen we het verheugende nieuws dat Albert Woodfox, voor wie massaal geschreven werd, was vrijgelaten.

In 2015 zetten 251 lokale Amnesty-groepen (met totaal ongeveer 2.248 leden) zich in voor acties. Deze groepen vormen door de lokale aanwezigheid een belangrijke basis van onze beweging in het land. Ze verzamelden handtekeningen onder petities, informeerden mensen over Amnesty-acties, zamelden geld in, informeerden de lokale media en zamelden handtekeningen in onder onze petities. Sommige groepen zetten zich lange tijd in voor een specifiek dossier. Met brieven aan autoriteiten vragen ze blijvend aandacht voor slachtoffers van mensenrechtenschendingen die vaak al lang gevangenzitten. Een andere groep mensen wil graag individueel bijdragen aan Amnesty's acties. Dat kan bijvoorbeeld door (online en offline) brieven te schrijven naar autoriteiten, te collecteren, mee te doen aan sms-, App- of e-mailacties, of via onze website een groetenkaart te sturen. Daarnaast ondersteunden ook in 2015 veel flexvrijwilligers (3.167 mensen) ons bij allerlei activiteiten zoals het invoeren van gegevens en inpakwerkzaamheden op het hoofdkantoor.

José van Aaken steunt Amnesty al sinds 1978. 'Dat was rondom het Wereldkampioenschap Voetbal in Argentinië. Het was mijn eerste kennismaking met Amnesty, en sindsdien is de liefde gebleven.' José heeft zich altijd op vele manieren voor Amnesty en de mensenrechten ingezet. Als 'gewoon' lid, maar ook als collectant en als deelnemer aan Amnesty's bliksemacties. 'En ik verspreid berichten van Amnesty via Facebook. Binnen mijn familie ben ik een soort ambassadeur! Het is belangrijk om het bekend te blijven maken, vooral ook aan jongeren. Zij zijn de toekomst.'

Amnesty bracht een rapport uit om aandacht te vragen voor isolatie en vreemdelingendetentie.

AMNESTY LOBBYT

Amnesty lobbyt bij regeringen om mensenrechten een prominente rol te geven in het binnen- en buitenlandbeleid en om onderdrukkende wetten aan te passen, waardoor mensenrechtenschendingen effectiever kunnen worden aangepakt. We proberen via lobby bij de Europese Unie, Raad van Europa, het Internationaal Olympisch Comité of de Mensenrechtenraad van de Verenigde Naties, en ook bij bedrijven maatregelen tot stand te brengen die groter respect voor de mensenrechten bewerkstelligen. Bijvoorbeeld voor arbeidsmigranten, vluchtelingen of in individuele zaken. Onze lobbyisten dringen aan op de totstandkoming van internationale verdragen, en dragen daar ook inhoudelijk aan bij. Dit leidde al eerder tot onder meer het VN-Verdrag tegen Marteling en het Internationaal Strafhof.

Amnesty Nederland beschikt voor uiteenlopende onderwerpen over betrouwbare en unieke informatie, analyses en standpunten die politiek relevant zijn. Wij brengen deze dan ook actief onder de aandacht bij de relevante ministeries en Tweede Kamerleden. Dit doen we via gesprekken en brieven, maar ook via (sociale) media. We schrijven ministers aan over onze zorgpunten, en spreken ze waar mogelijk. Kamerleden verzoeken we onder meer om onze zorgen en vragen in te brengen in overleggen met de ministers, mondeling of in de vorm van Kamervragen. Op deze manier zijn we in feite doorlopend in gesprek met de ministers van Buitenlandse Zaken, Veiligheid en Justitie en – in mindere mate – met die van Binnenlandse Zaken over het Nederlandse beleid, en kunnen we geregeld nuttige invloed uitoefenen.

Bij de Tweede Kamer en de ministeries van Veiligheid en Justitie, Buitenlandse Zaken en Binnenlandse Zaken lobbyen we op onze prioriteitslanden Turkije, Saudi-Arabië, Rusland, China en Indonesië. Daarnaast zijn er strategische prioriteiten waarop gelobbyd wordt, zoals internationale veiligheid, waarbij het gaat over de missies in Irak en Syrië, etnisch profileren door de politie, het migratiedossier, mensenrechtenverdedigers en de meest ernstige mensenrechtenschendingen, waarbij in 2015 aandacht werd gevraagd voor de situatie in Sudan, Zuid-Sudan, Nigeria, Syrië, Irak en Jemen. Ook lobbyen we bij intergouvernementele organisaties, waaronder de VN-Mensenrechtenraad.

Volgens internationale mensenrechtenverdragen, zoals het VN-Verdrag voor de Rechten van het Kind, moeten kinderen les krijgen over mensenrechten. In Nederland is educatie over mensen- en kinderrechten echter niet standaard in het onderwijscurriculum opgenomen. Daarom lobbyde Amnesty, samen met het Platform Mensenrechteneducatie en het College voor de Rechten van de Mens, bij de overheid om het basis- en middelbare onderwijs 'human rights based' te krijgen. Onze lobby heeft inmiddels zijn vruchten afgeworpen. In het definitieve advies van Onderwijs2032 [overhandigd aan staatssecretaris Dekker op 23 januari 2016] staat dat burgerschap een prominentere plaats binnen het curriculum moet krijgen. De kern van burgerschap bestaat uit vier concrete onderdelen, waaronder 'de betekenis van mensenrechten en kinderrechten voor het dagelijks (samen)leven'.

AMNESTY LICHT VOOR

Bewustwording over mensenrechten is een belangrijk doel van ons werk, wat wij proberen te bereiken door voorlichting en educatie. In onze doellanden wordt met speciale trainingen bewustwording over het belang van mensenrechten vergroot. Zo leren lokale activisten voor hun rechten op te komen en er met succes actie voor te voeren. En we ontwikkelen richtlijnen voor wetshandhavers zoals politieagenten, waarmee buitensporig geweld en marteling tijdens de uitvoering van hun werk wordt tegengegaan.

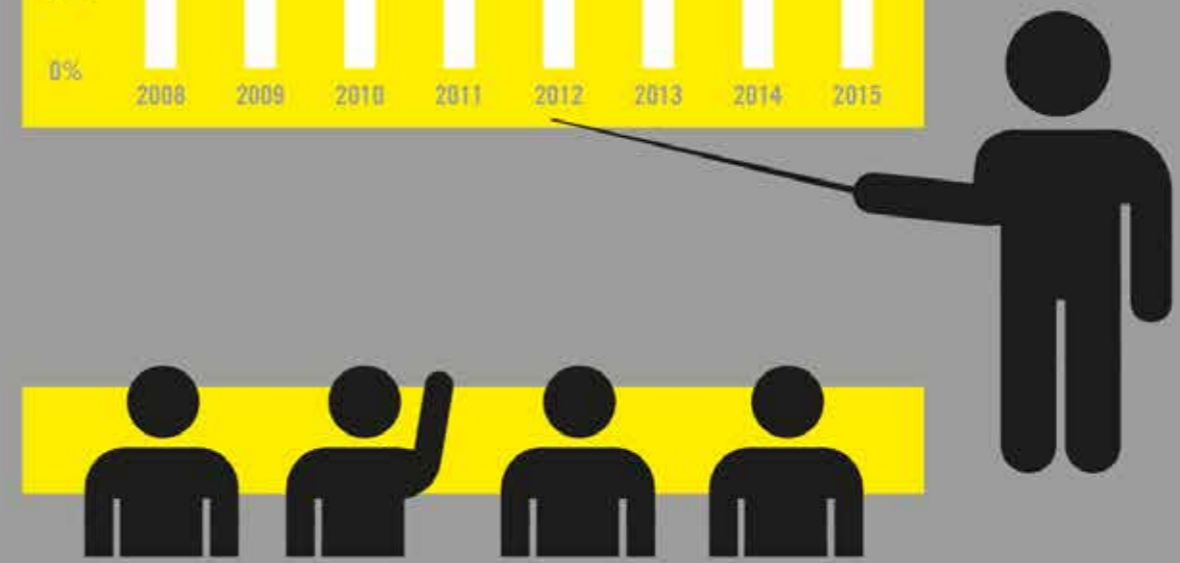
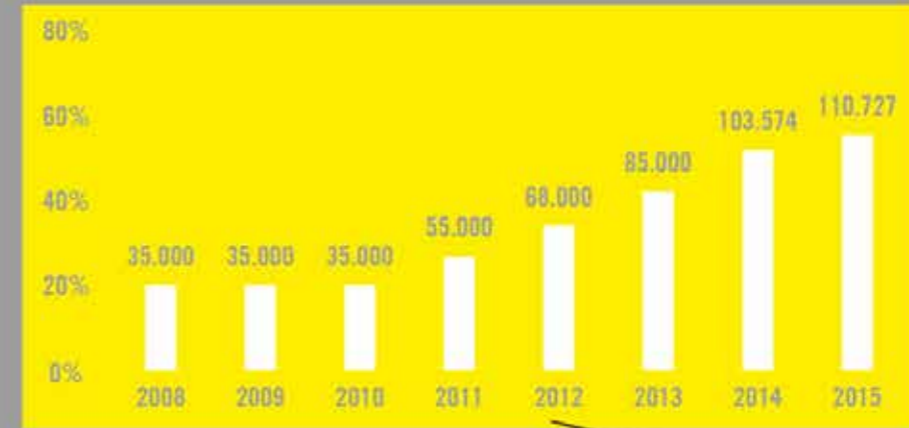
Er was in 2015 in ons land veel media-aandacht voor onze rapporten, acties, filmpjes en advertenties op het terrein van onder meer de onderdrukking van de vrije meningsuiting in Azerbeidzjan (Sport en Mensenrechten), de doodstraf, de wreedheden van Boko Haram in Nigeria, het staatsbezoek van de koning aan China, de Saudische gewetensgevangene Raif Badawi en de vluchtelingencrisis. We deden in 2015 in totaal 164 radio- en televisie-interviews, tegen 110 interviews in 2014. Veel interviews worden gedaan door de woordvoerders en de directeur, maar we schuiven ook steeds vaker onze eigen experts en internationale collega's naar voren. We zien dat die toenemende media-aandacht in veel gevallen bijdraagt aan concrete lobbyresultaten.

In onze doellanden geven we ook voorlichting. We werken via ons Human rights capacity-building programme (Huricap) samen met lokale partnerorganisaties in zwakke regio's in Afrika. Met het programma willen we de capaciteit van lokale mensenrechtenorganisaties versterken en het activisme in gemeenschappen bevorderen. Lees meer hierover in hoofdstuk 5.

- **Sociale media**
Voorlichting vindt ook plaats via sociale media. Deze zijn niet weg te denken als kanaal voor de verspreiding van onze informatie en weblogs. Ook onze lokale groepen vragen via sociale media aandacht voor Amnesty's activisten. Een toenemend aantal mensen bezoekt de website naar aanleiding van posts op sociale media. Onze weblogs, waarin we nadere duiding geven aan actuele en politieke ontwikkelingen of bijvoorbeeld individuele verhalen of achtergronden schetsen, zijn in 2015 tweemaal zo goed bezocht als in 2014.

EDUCATIE

HET PERCENTAGE LEERLINGEN DAT GEDURENDE ZIJN SCHOOLLOOPBAAN LES KRIJGT OVER MENSENRECHTEN

Om te bereiken dat alle leerlingen in Nederland gedurende hun schoolloopbaan les krijgen over mensenrechten worden de volgende middelen ingezet:

Lobby om mensenrechteneducatie integraal op te nemen in het curriculum. De verantwoordelijkheid ligt bij het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Onze lobby heeft inmiddels vruchten afgeworpen. In het definitieve advies van Onderwijs2032 [overhandigd aan staatssecretaris Dekker op 23 januari 2016] staat dat burgerschap een prominentere plaats binnen het curriculum moet krijgen. De kern van burgerschap bestaat uit vier concrete onderdelen, waaronder 'de betekenis van mensenrechten en kinderrechten voor het dagelijks (samen)leven'.

(Gast)lessen. Zolang de verplichting om over kinder- en mensenrechten te doceren en te leren nog niet bestaat, zorgt Amnesty met haar (gast)lessen ervoor dat zoveel mogelijk kinderen wel les krijgen over hun rechten en plichten. Afgelopen jaar werden ruim 110.000 leerlingen bereikt. Zij kregen les van door Amnesty getrainde gastdocenten en van hun eigen docenten en leerkrachten.

Les- en informatiemateriaal voor docenten en kinderen. Amnesty biedt docenten en leerlingen een uitgebreid pakket les- en informatiematerialen, zowel op papier als via de website amnestyopschool.nl.

Ons bereik via sociale media is in 2015 fors gegroeid. Zo nam het aantal volgers op Facebook met 35.000 toe, waardoor het totaal nu op 104.000 staat. Op Twitter groeide het aantal met 3.500 waarmee het totaal in 2015 op 17.400 volgers komt. Amnesty is inmiddels ook op Instagram (700 volgers) en LinkedIn te volgen (325 volgers in 2015). We investeren in de productie van goede visuals (foto's, infographics, video) in onze online communicatie. We lanceerden een nieuwe blogsite, en een nieuwe site voor 'de vluchtgroep' (de groep van uitgeprocedeerde asielzoekers in Amsterdam) en produceerden een aantal zeer breed gedeelde filmpjes, onder andere in het kader van de campagne Sport en Mensenrechten, over Raif Badawi en Amnesty's doodstrafrapport.

- **Wordt Vervolgd**

We zetten ook onze eigen media actief in. In Amnesty's maandblad *Wordt Vervolgd* verschenen aansprekende en relevante artikelen die niet alleen informatief zijn, maar in een aantal gevallen ook hielpen om ons politieke punt te maken, zoals bijvoorbeeld de noodzaak om in het buitenlandse beleid niet alleen voor stille diplomatie te kiezen. Sommige ervan werden opgepikt door de mainstream media, zoals het interview met de Amsterdamse burgemeester Van der Laan over het vreemdelingenbeleid en het interview met Abdullah Al-Mansouri, die jarenlang in Iran gevangengehouden werd. Uit lezersonderzoek blijkt dat *Wordt Vervolgd* ervaren wordt als zeer informatief, actueel en toegankelijk. De lezers zijn tevreden met de omvang en frequentie van het blad. Er is brede waardering voor de verschillende onderwerpen en rubrieken. Dit geldt zeker ook voor het nieuws over Amnesty, waarvoor sinds begin dit jaar een extra pagina is vrijgemaakt.

- **Mensenrechteneducatie**

Amnesty vindt mensenrechteneducatie erg belangrijk. Het stelt jongeren in staat om kennis te vergaren en vaardigheden en gedrag te ontwikkelen waardoor zij in staat zijn om gelijkheid en rechtvaardigheid in hun omgeving te bevorderen. Amnesty Nederland heeft een zeer succesvol programma Mensenrechteneducatie. Met kwalitatief hoogwaardige lesmaterialen en gastdocenten - goed getrainde vrijwilligers - bereiken we al jarenlang tienduizenden leerlingen in het basis- en voortgezet onderwijs.

'Het allerbelangrijkste is de bewustwording. Dat kinderen zich realiseren dat het niet vanzelfsprekend is dat je gewoon naar school kunt, dat je ouders genoeg geld verdienen om kleren voor je te kopen, dat je mag sporten en dat je een goede opvoeding krijgt. Als dat blijft hangen, ben ik al heel blij.' **Liesbeth Mulder**, gastdocent uit Voorschoten.

AMNESTY WERKT SAMEN

Om veranderingen in de mensenrechtensituatie in onze doellanden te bereiken zijn partnerschappen met mensenrechtenorganisaties en -activisten ter plekke, inclusief Amnesty-secties, van grote betekenis. Samenwerking met partners kan leiden tot meer impact doordat we samen meer kennis en invloed hebben dan afzonderlijk. Amnesty kan de capaciteit van deze lokale partners en activisten versterken door hen toegang te geven tot kennis, door onze ervaring te delen, en via onze (internationale) lobbykanalen en (internationale) donoren. Bovendien vergroten we onze slagkracht in samenwerkingsverbanden, doordat we een bredere achterban kunnen betrekken en meer maatschappelijk draagvlak kunnen creëren.

In de bijlage staat een overzicht van de belangrijkste samenwerkingsverbanden, waarbij meerdere afdelingen van Amnesty Nederland betrokken zijn en/of waarmee meer dan € 10.000 per jaar is gemoeid.

'Amnesty en de Nationale Postcode Loterij hebben een samenwerking die al teruggaat tot 1996. Werken aan een wereld waarin mensenrechten worden gerespecteerd staat bij ons hoog in het vaandel, en daarom ondersteunen we Amnesty van harte. Dit leidt al jaren tot mooie samenwerkingen op zowel inhoudelijk als communicatief gebied. Omdat er op dit moment wereldwijd zoveel gewapende conflicten en crises zijn, hebben we uit de loterijopbrengst van 2015 het Extra Project 'Protect Civilians' aan Amnesty toegekend. In het kader van dit project wordt een Crisis Response Unit opgezet waarmee razendsnel onderzoek naar mensenrechtenschendingen in conflictgebieden kan worden gedaan. We kijken erg uit naar de eerste resultaten op dit terrein.'

Margriet Schreuders

Hoofd goede doelen Nationale Postcode Loterij

© ROY BEUSKER FOTOGRAFIE

In het afgelopen jaar zijn vijf samenwerkingsverbanden geëvalueerd, waarvan hieronder een korte reflectie is opgenomen.

- **Samenwerking met Nationale Postcode Loterij**

De jaarlijkse bijdrage van de Nationale Postcode Loterij vormde voor Amnesty ook in 2015 weer een belangrijke bron van inkomsten: € 3,6 miljoen. Amnesty maakt in haar media en op evenementen kenbaar dat haar werk mede mogelijk wordt gemaakt door de steun van de Postcode Loterij. De Postcode Loterij zet op haar beurt haar media in om aandacht te vragen voor mensenrechten.

In 2015 werd de samenwerking met de Postcode Loterij geëvalueerd. De uitkomst daarvan was positief en de samenwerking is vanaf 2016 weer met vijf jaar verlengd. We dienden ook een aanvraag in voor een extra project: het opzetten van een speciaal Crisis Response-team dat bestaat uit onderzoekers, forensisch experts en communicatiespecialisten. Tijdens het Goed Geld Gala van 26 januari 2016 kregen we te horen dat het extra project is gehonoreerd.

- **Samenwerking met PAX voor vrede**

Sinds 2010 vormt Amnesty samen met PAX voor vrede (hiervoor IKV PAX Christi), Free Press Unlimited en het Global Partnership for the Prevention of Armed Conflict (GPPAC) de alliantie 'Freedom from Fear'. Hierin wordt samengewerkt op het gebied van vrede, mensenrechten en conflictpreventie in diverse fragiele en repressieve staten, zoals Sierra Leone, Oeganda en de Democratische Republiek Congo. Vanuit het Medefinancieringsstelsel II ontving Amnesty hiervoor de afgelopen vijf jaar subsidie van het ministerie van Buitenlandse Zaken dat werd gebruikt voor capaciteitsversterking van mensenrechtenactivisten in Afrika (Huricap).

Amnesty's expertise op het gebied van capaciteitsversterking, monitoren en documenteren van schendingen, en mensenrechteneducatie sluit goed aan bij de kennis en ervaring van PAX op het gebied van conflictpreventie, faciliteren van vredesprocessen, lobby en advocacy. Daarom dienden PAX en Amnesty gezamenlijk in 2014 een subsidieaanvraag in bij het ministerie van Buitenlandse Zaken voor een strategisch partnerschap voor 'Pleiten en beïnvloeden' voor 2016-2020.

Begin 2015 werd bekend dat de 'Freedom from Fear'-alliantie als een van de vijfen-

twintig strategische partners is geselecteerd. Het programmavoorstel kreeg de hoogste inhoudelijke beoordeling. In de loop van 2015 is het Strategisch Partnerschap met het ministerie verder vormgegeven en hebben Amnesty en PAX nieuwe afspraken gemaakt over de onderlinge samenwerking binnen dit nieuwe partnerschap. Zo is afgesproken dat PAX optreedt als penvoerder en dat Amnesty de overheidssubsidie uitsluitend zal gebruiken voor de capaciteitsversterking van lokale partners in Afrika en het Midden-Oosten.

- *Samenwerking met Adessium Foundation*

De samenwerking tussen Amnesty en Adessium Foundation bestaat al vele jaren. Adessium Foundation streeft naar een evenwichtige samenleving gekenmerkt door integriteit, balans tussen mens en natuur en medemenselijkheid. Om deze missie invulling te geven steunt Adessium Foundation voor drie jaar onder meer Amnesty's project 'Mensen zonder verblijfsrecht in Nederland'. Met de bijdrage van Adessium kon Amnesty in 2015 – naast haar werk op vreemdelingenbewaring – onderzoek doen naar 'mensenrechten op straat' ofwel: de mensenrechten van mensen die zich zonder verblijfsrecht in Nederland bevinden. Tevens is een start gemaakt met een onderzoek naar mensenrechten tijdens het traject van uitzettingen.

- *Samenwerking met ASN Bank*

Ook in 2015 droeg de ASN Bank weer ruimhartig bij aan Amnesty's werk. ASN-klanten met een Ideaalspaarrekening of een ASN Creditcard kunnen ervoor kiezen dat de ASN Bank namens hen twee Amnesty-projecten steunt: ons werk in Afrika via het Human rights capacity-building programme (Huricap) en ons International Centre for International Justice in Den Haag. Daarnaast is via de communicatiekanalen van de ASN Bank aandacht besteed aan het werk en aan acties van Amnesty. Ook aan de Schrijfmarathon 2015 op 10 december deed de ASN Bank weer mee door het opzetten van een eigen schrijflocaat in hun kantoor.

'Om onze missie te realiseren, werken wij samen met mensen en organisaties die onze visie op een sociale, duurzame samenleving delen. Door bij te dragen aan elkaars doelstellingen vergroten we onze gezamenlijke daadkracht. De ASN Bank is in 1960 opgericht als vakbondsbank, en daarom is respect voor mensenrechten voor ons vanzelfsprekend. Amnesty International streeft naar een wereld waarin iedereen alle rechten geniet die zijn vastgelegd in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en andere internationale mensenrechtenverdragen. Daarom is samenwerking met Amnesty International voor ons een vanzelfsprekende keuze.' **Ewoud Goudswaard** Algemeen directeur van de ASN Bank

Amnesty ziet een grote meerwaarde in deze samenwerking. Gezamenlijk komen beide partners op voor de mensenrechten en wordt er zichtbaarheid aan elkaars werk gegeven. Voor het komende jaar streven we ernaar om de samenwerking verder uit te bouwen.

'We staan nu tien jaar met veel plezier op eigen benen, maar hebben veel te danken aan onze moeder Amnesty die ons bijstaat met raad en daad, en zich als hoofdpartner aan ons verbonden heeft. Met films over mensenrechten openen we de ogen van jong en oud in binnen- en buitenland. Op ons jaarlijks festival in Den Haag brengen we filmmakers, mensenrechten-activisten, experts en publiek met elkaar in contact. De beste films gaan "On Tour" langs zestien steden. Met ons educatieprogramma bereikten we vorig jaar 125.000 leerlingen in het middelbaar onderwijs. En jaarlijks ondersteunen we 25 filmfestivals in landen waar de persvrijheid in het geding is. We zijn er trots op dit te kunnen doen, mede dankzij de steun van Amnesty International.'

Ali Rimmelts
Zakelijk directeur Movies that Matter

- *Samenwerking met Movies that Matter*

In 2016 is het vijftien jaar geleden dat het Amnesty International Filmfestival werd opgericht. Tien jaar geleden verzelfstandigde het filmfestival tot Stichting Movies that Matter. Sindsdien is Amnesty hoofdpartner van het Movies that Matter Festival. Amnesty onderschrijft de doelstelling van Movies that Matter om 'ogen te openen voor mensenrechten' met films en debat. Het festival draagt via het krachtige medium film direct bij aan Amnesty's doelstellingen op het gebied van educatie, campagnes en programma's. Een voorbeeld van succesvolle samenwerking is het jaarlijkse MBO-debat, waarbij scholieren op het festival met elkaar in discussie gaan over actuele mensenrechtentema's. In 2015 is het hoofdpartnerschap met drie jaar verlengd. Ook de samenwerking rondom het filmprogramma A Matter of ACT, waarin mensenrechtenactivisten centraal staan, wordt gecontinueerd. Naast de vertoning van de films waarin de activisten centraal staan is er voor hen een uitgebreid programma, met onder meer bezoeken aan het ministerie van Buitenlandse Zaken, ngo's en persinterviews. In 2015 is besloten om een tweede label te lanceren: de Amnesty Selection. Daarbij gaat het om films die inhoudelijk aansluiten op onze actuele campagnes en programma's en waarbij Amnesty actief bijdraagt aan het randprogramma bij deze films.

AMNESTY WERFT FONDSEN

De financiële bijdragen van onze 250.000 leden vormen sinds de oprichting van Amnesty het financiële fundament van onze beweging. We kunnen ons werk alleen doen dankzij hun trouwe steun. Dit zorgt voor financiële zelfstandigheid die maakt dat we onafhankelijk en objectief ons werk kunnen doen. In 2015 mochten we ruim 15.000 nieuwe leden verwelkomen. Ook hebben bijna 25.000 leden hun bijdrage verhoogd zodat we nog meer kunnen doen voor mensenrechten wereldwijd.

BART VAN KUIJK:

‘De respons was geweldig’

Na enkele financieel moeilijke jaren stegen in 2015 de ledeninkomsten van Amnesty Nederland weer. Manager Fondsenwerving & Marketing Bart van Kuijk over het belang van de trouwe Amnesty-achterban: ‘Toen we het zwaar hadden, konden we echt een beroep op ze doen.’

‘Het is mooi om te merken hoe trouw onze leden zijn’, zegt Bart van Kuijk. ‘Al die mensen die ons al jarenlang steunen, dat is de basis waarop Amnesty drijft. Zonder het geld van onze leden kunnen wij ons werk niet doen. En toen we in financieel zwaar weer verkeerden, hebben zij ons heel erg goed geholpen. We konden echt een extra beroep op ze doen.’

Hoe hebben jullie dat gedaan?

‘In 2015 hebben we goed gekeken naar onze leden. Wat opviel was dat velen dus zeer trouw zijn, lang lid blijven, maar ook dat ze ons al heel lang hetzelfde bedrag geven. Daarom bedachten we: als we ze nu opbellen en vragen of ze bereid zijn meer te doneren, hoe zou dat uitpakken? Het opmerkelijke was dat veel mensen vroegen: “Hoeveel geef ik eigenlijk?” En dat was vaak minder dan ze dachten. “O, zo weinig?” Veel mensen verhoogden hun bijdrage dus van harte.’

Hoeveel mensen zijn er gebeld?

‘We hebben 190 duizend mensen opgebeld: het grootste deel van onze leden dus. Ongeveer de helft van die mensen hebben we daadwerkelijk gesproken, en daarvan zei een derde: ja, ik ben zeker bereid meer te geven. Die respons was echt geweldig. Daardoor zijn we voor het eerst sinds 2009 weer gegroeid in de ledenbijdragen. Amnesty is altijd heel terughoudend geweest in het contact opnemen met de leden, dus het was best spannend hoe het zou vallen. Maar op de 190 duizend telefoontjes hebben we ongeveer honderd klachten gehad. Dat is niet veel. Dat waren mensen die belden om te zeggen: kunnen jullie in de database opnemen dat ik liever niet word gebeld? Of die zeiden: ik ben gisteren gebeld door iemand van Amnesty, klopt dat wel? De insteek van de telefoontjes was ook dat we mensen wilden bedanken voor hun jarenlange steun. We zijn blij met alle steun, dus ook met iedereen die het liever bij de huidige bijdrage hield.’

Er waren in 2015 ook veel mensen die Amnesty opnamen in hun nalatenschap.

‘Steeds meer mensen kiezen ervoor om ook na hun dood bij te dragen aan een betere wereld. Amnesty in een nalatenschap is voor ons natuurlijk een heel bijzondere opdracht: ik wil dat jullie, als ik er niet meer ben, blijven opkomen voor de mensenrechten. Als mensen daarover contact met ons opnemen, gaan wij op verzoek naar ze toe voor een gesprek. Wat wij proberen te doen is mensen die dat willen, de mogelijkheid geven zich erin te verdiepen. We faciliteren het en helpen ze met advies. Wij zullen uiteraard nooit proberen mensen te overtuigen om het te doen. Het moet altijd vanuit hun persoonlijke drijfveer gebeuren.’

Hoe ging de jaarlijkse collecte in 2015?

‘Erg goed! Er is een stabiele groep van een kleine twintigduizend mensen die ieder jaar trouw voor ons collecteren. Er zijn collectanten die halen meer dan duizend euro op, echt fantastisch. Vorig jaar was het bovendien slecht weer en uit eigen ervaring kan ik zeggen dat dat voor een collecte gunstig is. Als je helemaal doorweekt aan de deur staat, hebben mensen met je te doen. Dan geven ze volgens mij net ietsje meer.’

AMNESTY NEDERLAND, DE ORGANISATIE

LANDELIJK SECRETARIAAT

Na de reorganisatie van het Landelijk Secretariaat van Amnesty Nederland in 2014, stond 2015 in het teken van de nieuwe organisatie. De reorganisatie was nodig om per 2015 een balans te bereiken in de inkomsten en uitgaven van Amnesty Nederland, zodat de organisatie op de lange termijn financieel gezond blijft. Het aantal betaalde formatieplaatsen ging omlaag, er werd bezuinigd op de uitgaven aan activiteiten en een deel van het Amnesty-huis werd verhuurd aan andere organisaties. In ons mensenrechtenwerk zijn scherpere keuzes gemaakt, met de nadruk op een beperkter aantal prioriteiten.

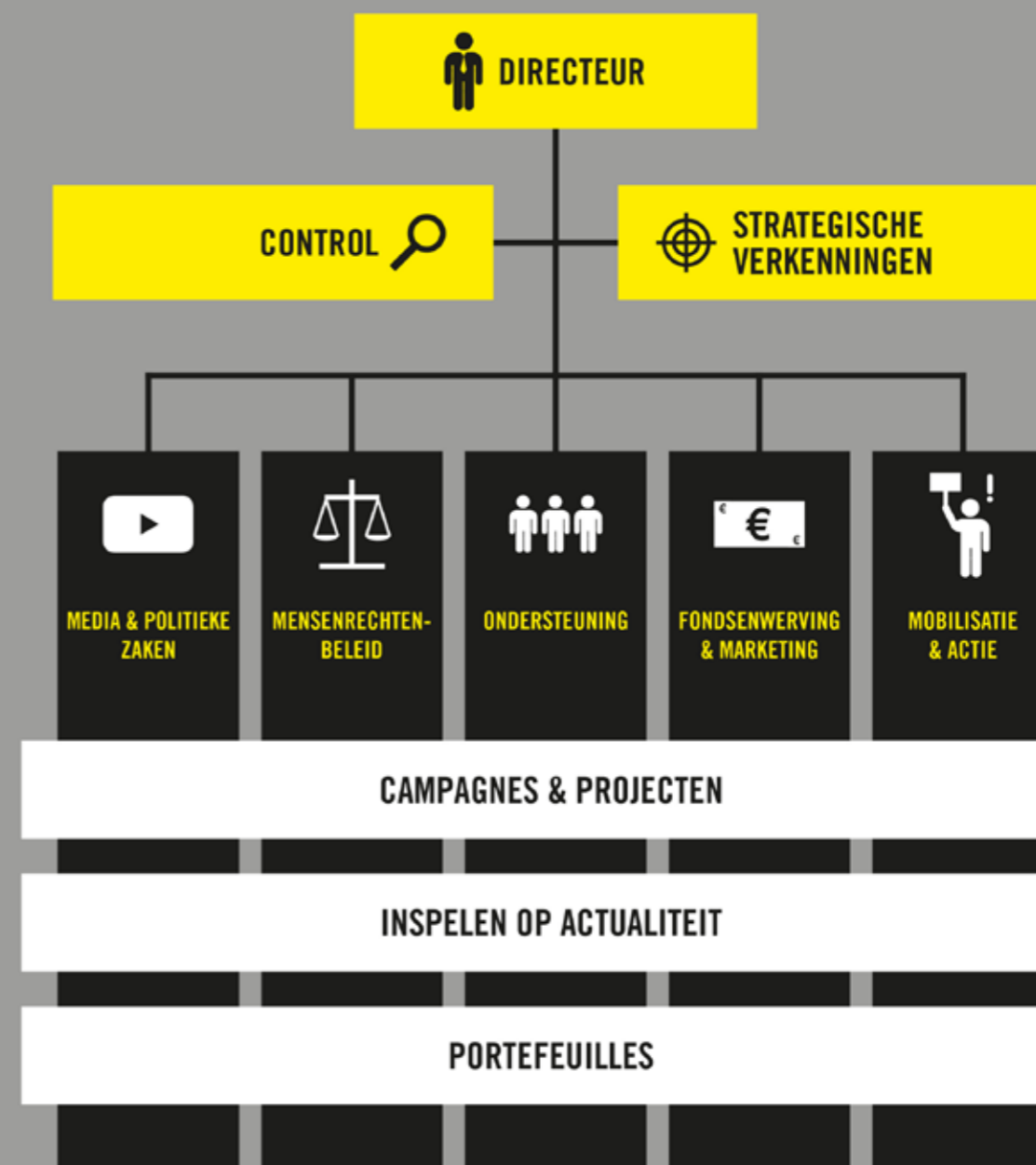
Eind 2015, ongeveer een jaar na de reorganisatie, vond een 'finetuning' plaats. Met een vragenlijst werden alle 160 betaalde en vrijwillige medewerkers gevraagd in hoeverre de belangrijkste doelen uit het reorganisatieplan behaald zijn. In totaal vulden 65 medewerkers de vragenlijst in. Het merendeel is van mening dat het reorganisatieproces soepel verlopen is, dat de besluitvorming sneller geworden is en dat de interne communicatie is verbeterd. Daarnaast vindt ruim 40 procent van de medewerkers dat de organisatie flexibeler geworden is, dat er meer oog is voor impact en dat taken duidelijker belegd zijn. Aandachtspunten voor 2016 zijn de begeleiding en ontwikkeling van medewerkers en de verdere optimalisatie van bedrijfsprocessen, zodat het werk nog efficiënter georganiseerd wordt. Deze uitkomsten zijn eind 2015 besproken door het managementteam (MT) en meegenomen in de afdelingsplannen voor 2016 en in de strategieontwikkeling.

ONZE MEDEWERKERS

Voor de medewerkers van Amnesty stond 2015 in het teken van de opbouw van de nieuwe organisatie met een beperktere formatie. Er is veel aandacht en zorg uitgegaan naar de organisatieontwikkeling. Met een externe partner is het veranderproces naar een toekomstbestendige organisatie ingezet. Het jaar begon met een samenwerkconferentie om afspraken te maken over de uitvoering van de nieuwe strategie. De regiegroep, een dwarsdoorsnede van de organisatie, maakte samen met het MT een plan van aanpak om de uitkomsten en actieplannen uit de samenwerkconferentie op een achttal thema's nader

ORGANIGRAM

AMNESTY INTERNATIONAL, NEDERLAND
per 1 januari 2015*

* Zoals vastgesteld in het Reorganisatieplan van 3 juli 2014.

uit te werken in werkgroepen. Aandachtspunten waren onder andere: interne communicatie, afdelingsoverstijgende samenwerking in projecten en relatiemanagement. Dit leidde onder meer tot het wekelijks 'trapmoment', waarin alle medewerkers in een kwartier op de trap over actuele zaken worden bijgepraat. En ter voorbereiding van de jaarplannen voor 2016 waren er organisatiebrede strategische werkoverleggen. De uitdaging voor de komende jaren ligt in het samen verder vormgeven en professionaliseren van de nieuwe organisatie. Ook bracht 2015 het afscheid van veel medewerkers met zich mee. Er is veel aandacht en zorg besteed aan de begeleiding van de vertrekkende medewerkers. Het merendeel van de boventallige medewerkers heeft gebruikgemaakt van het begeleidingstraject, waaraan een outplacementtraject was gekoppeld. Een deel daarvan is inmiddels doorgestroomd naar een andere betaalde baan of het zelfstandig ondernemerschap.

- Ziekteverzuim**
Tijdens de periode van reorganisatie en in het afgelopen jaar hebben de leidinggevenden, de medewerkers, Human Resources (HR) en de bedrijfsarts nauw samengewerkt met het oog op preventie en de begeleiding tijdens het verzuim. Wederom is het verzuimcijfer gedaald ten opzichte van voorgaande jaren, van 4,4 procent in 2013 en 2,8 procent in 2014 naar 2,4 procent in 2015.
- Opbouw van de nieuwe organisatie**
In 2015 is een begin gemaakt met de vernieuwing van het vrijwilligers-, stage-, werving- en selectiebeleid, het veiligheidsbeleid, het beleid rondom buitenlandse reizen, het arbobeleid en de digitalisering van het personeels- en salarissysteem. In 2016 gaan we hiermee verder zodat het beleid en de systemen aansluiten op de gewenste ontwikkeling van de organisatie.
Daarnaast zal het komende jaar ook specifiek aandacht uitgaan naar de verdere ontwikkeling van de medewerkers, de interne en externe mobiliteit van de medewerkers, het vergroten van de diversiteit binnen Amnesty en het moderniseren van het arbeidsvoorwaardenpakket, zodat dit beter aansluit op de wensen en behoeften van de organisatie en de medewerkers.
- Ondernemingsraad**
In 2015 trad een nieuwe ondernemingsraad (OR) aan. Omdat er minder kandidaten waren dan plaatsen, was een verkiezing niet nodig. In eerste instantie bestond de OR uit zes leden – drie betaalde medewerkers en drie vrijwilligers – en later is nog een betaalde medewerker toegetreden. In samenwerking met de OR zijn twee preventiemedewerkers aangesteld. Het preventieteam, waarin de OR ook vertegenwoordigd is, heeft zich onder andere beziggehouden met de actualisering van het arbobeleid en de implementatie van het beleid aangaande gewenste omgangsvormen. Het afgelopen jaar is er ook met de OR gesproken over de modernisering van de arbeidsvoorwaarden. Deze gesprekken worden in 2016 voortgezet.

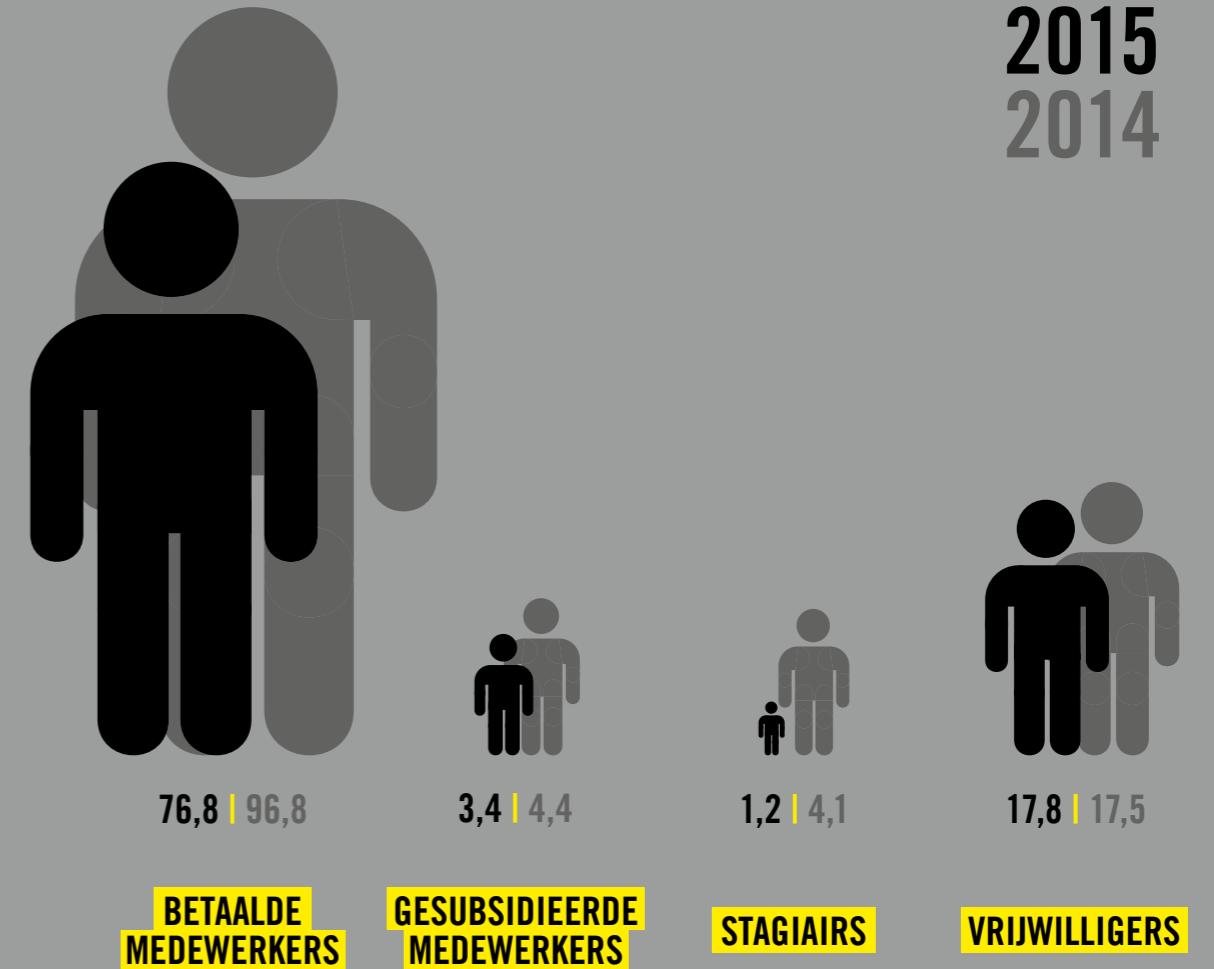
MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD ONDERNEMEN

Amnesty Nederland wil duurzaam en maatschappelijk verantwoord opereren, met respect voor mens, milieu en maatschappij. We willen ervoor waken dat de organisatie op welke wijze dan ook betrokken zou zijn bij schendingen van mensenrechten. Daarnaast beseffen we dat we een bredere verantwoordelijkheid hebben dan het eigen werkterrein. Ook op sociaal, ecologisch en economisch gebied willen we erop toezien dat het handelen van de organisatie en haar medewerkers geen negatieve gevolgen heeft.

Amnesty International is een van de grondleggers van de International Non-Governmental

FORMATIE

(in fte)

* Het aantal gesubsidieerde medewerkers en vrijwilligers zal in 2016 naar verwachting gelijk blijven. Het aantal stagiairs zal waarschijnlijk toenemen.

Organizations' Accountability Charter. Dit handvest is bindend voor alle nationale Amnesty-afdelingen en het Internationaal Secretariaat. Het beoogt best practice-standaarden voor publieke verantwoording en transparantie te bereiken voor alle ondertekenaars. Amnesty is ook gehouden aan andere interne en externe standaarden, zoals het keurmerk van het Nederlands Centraal Bureau Fondsenwerving.

In 2015 lag de focus van Amnesty Nederland op het aanpassen van de interne bedrijfsvoering als gevolg van de uitkomsten van de Eerlijke Bank- en Verzekeringswijzer. Amnesty Nederland bankiert van oudsher bij de ING Bank en Rabobank voor de ontvangst van giften en het tijdelijk onderbrengen van geld dat niet direct kan worden besteed. In de loop van de tijd zijn hier spaarrekeningen bij de ASN Bank en Triodos Bank bij gekomen. Bij de Triodos Bank is een rekening geopend voor het ontvangen van door donoren overgemaakte giften. Hiermee wordt beter recht gedaan aan de uitkomsten van de Eerlijke Bankwijzer. De drie rekeningen bij de ING Bank zijn nog actief omdat leden/donoren hun betalingsverkeer vaak al vele jaren op deze manier laten uitvoeren. Het wijzigen van deze betaalstroom kan alleen worden uitgevoerd door de geldgever. Het aantal betalingen op deze rekeningen zal geleidelijk afnemen. De Triodos-rekening is nu onze primaire giftenrekening waarvan het rekeningnummer actief wordt gecommuniceerd (via onze website en in brochures en flyers).

Amnesty Nederland heeft via een tussenpersoon een aantal verzekeringen lopen om bedrijfsrisico's af te dekken. In de tweede helft van 2015 is de tussenpersoon verzocht onze verzekeringspolissen over te brengen naar de best scorende verzekeraar uit de Eerlijke Verzekeringswijzer. Een complicerende factor hierin is dat niet alle verzekeraars alle risico's afdekken. Dat betekent dat er polissen zullen zijn die ondergebracht zijn/blijven bij een minder goed scorende verzekeraar. Echter, indien meerdere verzekeraars de gevraagde dekking aanbieden, zullen we de betreffende polis bij de best presterende verzekeraar onderbrengen. Verzekeringen worden op het eerst mogelijke moment van het beëindigen van de polis ondergebracht bij de volgens de Eerlijke Verzekeringswijzer best scorende verzekeraar. In 2016 richten we ons op het toetsen van de kwaliteit en betrouwbaarheid van bestaande en nieuwe leveranciers en samenwerkingspartners.

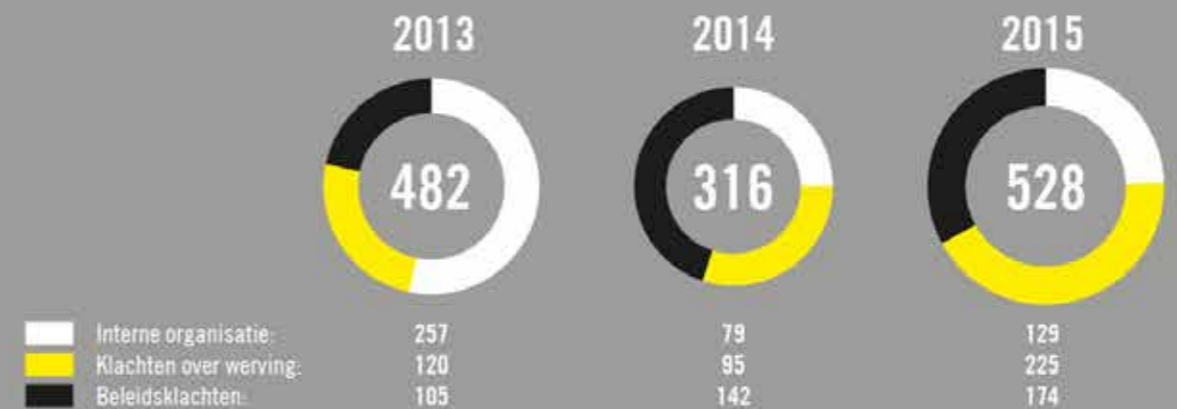
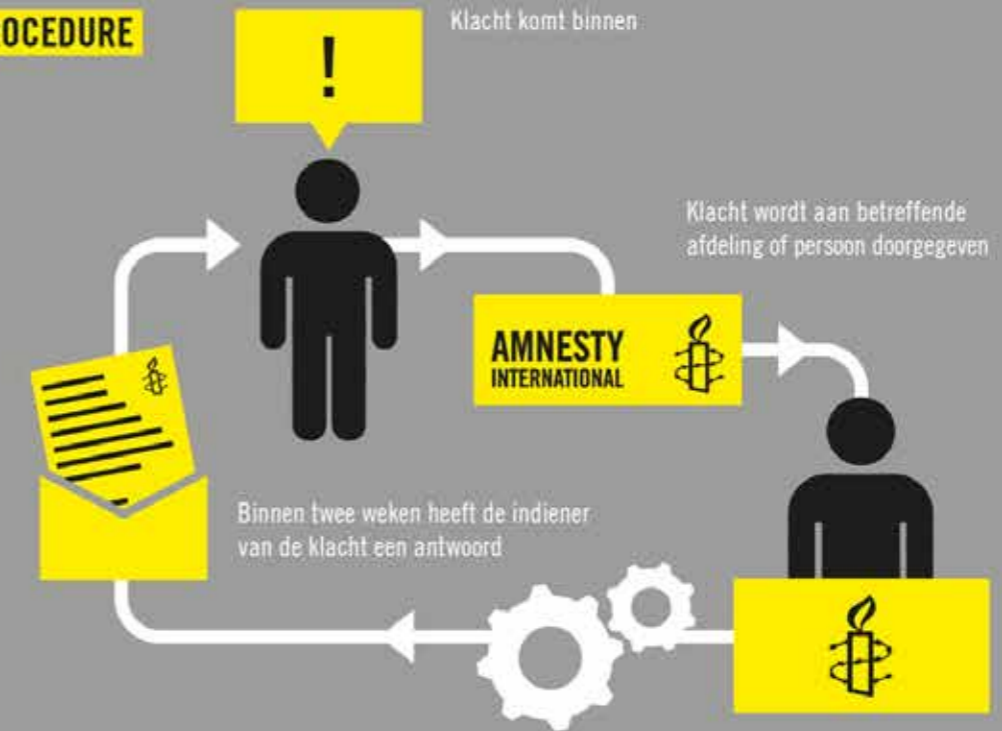
RISICOMANAGEMENT

Amnesty Nederland heeft te maken met verschillende risico's in haar werk. De belangrijkste risico's liggen op het gebied van een veranderende wereld, inkomsten, imago en bedrijfsvoering. Met risicomanagement zet de organisatie zich ervoor in die risico's te beperken. De belangrijkste risico's zijn in kaart gebracht voor zowel het werk van Amnesty Nederland als voor de internationale Amnesty-beweging. Door het jaar heen wordt de risicoanalyse geactualiseerd als vast onderdeel van de planning- en control-cyclus. Dit stelt ons in staat belangrijke risico's tijdig te onderkennen en beheersmaatregelen in te stellen, zodat schade in het bereiken van onze doelstellingen kan worden voorkomen of beperkt. Op basis van deze risicoanalyses houden management en Bestuur zicht op de belangrijkste risico's voor de organisatie.

- *De juiste keuzes maken: vooruitkijken en strategie bepalen*
In een veranderende wereld houdt Amnesty in de gaten of politieke en maatschappelijke ontwikkelingen kansen of bedreigingen vormen voor de mensenrechten, of er nieuwe issues als mensenrechtenkwesaties opdoemen, en welke ontwikkelingen er zijn bij andere maatschappelijke organisaties. Doel daarvan is om tijdig te kunnen inspelen op veranderingen en als mensenrechtenbeweging impact te blijven behalen.

KLACHTEN

PROCEDURE

Het aantal klachten nam na een daling in 2014 in 2015 weer toe. Dat komt vooral door een verdubbeling van klachten over werving. Een belangrijk deel van de stijging kan worden verklaard uit de veel intensievere ledenwerving in 2015 en de inzet van diverse methoden van werving.

De meeste opmerkingen over ons beleid hadden betrekking op Amnesty's standpunt ten aanzien van decriminalisering van prostitutie. Sommigen zagen dit als 'liberalisering van de prostitutie', terwijl het beleid er juist op gericht

is sekswerkers te beschermen. Ook ons verzoek tot een onderzoek naar etnisch profileren door de politie na de dood van Mitch Henriquez, en onze oproep aan Rutte om ruimhartig vluchtelingen toe te laten, leidden tot klachten.

Klachten over de interne organisatie betroffen vooral de kosten van het pand en het salaris van de directeur.

Bescherming van de mensenrechten is een internationale aangelegenheid. Om dit effectief te laten zijn dienen staten, via hun buitenlands beleid, naleving van mensenrechten door andere staten te bevorderen en soms af te dwingen. Dit vereist dat leidende staten binnen de internationale gemeenschap mensenrechten een belangrijke plaats geven in hun buitenlands beleid. Nu machtsverhoudingen in de wereld verschuiven, kan het zo zijn dat opkomende machten andere waarden of belangen voorrang geven boven mensenrechten. Bijvoorbeeld de staatssoevereiniteit, sociale rechtvaardigheid of traditionele waarden. Neergaande machten raken tegelijkertijd meer gericht op het behoud van hun eigen positie en nationale belangen. Het belang dat wordt gehecht aan naleving van de mensenrechten kan hierdoor kleiner worden, zowel in relaties tussen staten onderling als tegenover internationale instellingen als de Verenigde Naties.

Tekenen hiervan zagen we recent in de patstellingen rond Syrië in de VN-Veiligheidsraad en in de afnemende samenwerking van Afrikaanse Unie-lidstaten met het Internationaal Strafhof. In de gewapende conflicten in Irak, Syrië, Jemen en Afghanistan staat het respect van staten voor beginselen van internationaal humanitair oorlogsrecht ogenschijnlijk steeds meer onder druk. De vluchtelingen crisis in en rond Europa heeft nadelige gevolgen voor het mensenrechtenbeleid van de EU. Ook in terrorismebestrijding zien we nationaal en internationaal een nieuwe golf van beveiliging en militarisering, die mensenrechten onder druk zet.

Het verkennen van deze ontwikkelingen draagt bij aan het formuleren van beleidsopties voor Amnesty International en besluitvorming daarover. Zo werkt Amnesty sinds enkele jaren aan capaciteitsopbouw van de mensenrechtenbeweging in opkomende machten als Brazilië en India. Doel hiervan is om via de civil society in die landen bij te dragen aan lokale verbetering van de naleving van mensenrechten, en om druk te kunnen uitoefenen op het buitenlands beleid.

Amnesty Nederland draagt hieraan bij door het uitvoeren van strategische verkenningen. Zo wordt er bijvoorbeeld onderzoek gedaan naar de (toekomstige) plaats van mensenrechten in het buitenlands beleid van opkomende machten, en de manieren waarop niet-gouvernementele organisaties dat kunnen beïnvloeden. Daarover wordt gepubliceerd in de reeks 'Shifting Power and Human Rights Diplomacy'. Op het terrein van mensenrechtenbescherming via multilaterale instellingen, zoals de VN, zal Amnesty Nederland in 2016 en 2017 scenariostudies doen inzake vluchtelingenbescherming en het Internationaal Strafhof, en een horizonscan om 'emerging issues' te identificeren.

- *De juiste dingen doen: zorgen voor impact op mensenrechtengebied*
Iedere vier jaar worden binnen de internationale Amnesty-beweging de strategische doelen bepaald, mensenrechtenprogramma's vastgesteld en internationale campagnes ontwikkeld. In 2015 gebeurde dit voor de periode van 2016 tot en met 2019. Daarbij wordt steeds meer toegewerkt naar afstemming van de prioriteiten en werkprocessen van alle Amnesty-organisaties over de wereld, om als beweging meer mensenrechtenimpact te behalen.

Amnesty Nederland koos binnen deze internationale strategie en prioriteiten voor het uitvoeren van een beperkt aantal meerjarenprogramma's en deelname aan internationale projecten op basis van strategische afwegingen. Daarbij is de vraag belangrijk op welke onderwerpen Amnesty Nederland de meeste meerwaarde kan bieden om mensenrechtenimpact te behalen. Tijdens de uitvoering van ons werk monitoren we de voortgang om onze aanpak te verbeteren en/of in te spelen op actuele ontwikkelingen. Daarnaast zijn er evaluaties van onze programma's en worden daaruit geleerde lessen bepaald en gedeeld.

- *Ons werk goed doen: kwaliteit en betrouwbaarheid*

Kwaliteit van ons werk en betrouwbaarheid van de organisatie zijn voor Amnesty International van het hoogste belang. Om daar zorg voor te dragen worden diverse maatregelen toegepast.

Goed Bestuur – Amnesty past de algemeen aanvaarde codes en richtlijnen van de goedbedoelensector toe, zoals de Code Goed Bestuur voor Goede Doelen van de Commissie Wijffels.

Mensenrechtenonderzoek – Het onderzoek van Amnesty International naar mensenrechtenschendingen wordt uitgevoerd op basis van een protocol dat als doel heeft de kwaliteit, deskundigheid en betrouwbaarheid van het onderzoek te waarborgen.

Wet- en regelgeving – Wij zorgen ervoor dat wij op de hoogte zijn van nieuwe ontwikkelingen op het gebied van wet- en regelgeving, zodat Amnesty Nederland in overeenstemming met wet- en regelgeving kan opereren. Voorbeelden van relevante wet- en regelgeving zijn de Wet Bescherming Persoonsgegevens, financiële en jaarverslaggevingsrichtlijnen, wet- en regelgeving op het gebied van personeel.

Samenwerkingspartners – Amnesty toetst voor het aangaan van een nieuwe samenwerking de kwaliteit en betrouwbaarheid van samenwerkingspartners. Dit gebeurt aan de hand van richtlijnen uit ons MVO-beleid en een 'due diligence'-checklist. Ook wordt de samenwerking periodiek geëvalueerd.

Efficiënt en doelmatig werken – Om zo efficiënt en doelmatig mogelijk te werken zorgen wij ervoor dat onze processen en systemen op orde zijn. Dat houdt in dat taken, verantwoordelijkheden en mandaten duidelijk belegd zijn.

Verantwoording – Wij zorgen voor een transparante verantwoording over ons werk en onze middelen. Informatie wordt snel via onze website en sociale media beschikbaar gesteld, onze jaarrekening wordt gecontroleerd door externe accountants, en wij zorgen ervoor dat we voldoen aan rapportagevoorwaarden van donoren.

- *Operationele risico's*

Reputatie – Het vertrouwen dat onze achterban in ons heeft, is een kostbaar goed. Dat vertrouwen kan schade oplopen, bijvoorbeeld doordat een incident in de goedbedoelensector zijn weerslag heeft op onze organisatie. In zulke gevallen is het van belang dat wij zorgvuldig omgaan met 'negatief' nieuws en adequaat reageren op de ontstane situatie. Daarvoor hanteren wij een crisiscommunicatieplan.

Veiligheid – Het werk van Amnesty Nederland in andere landen brengt onvermijdelijk een aantal risico's met zich mee. Ons veiligheidsbeleid en reisprotocol beperken de veiligheidsrisico's van medewerkers die in het kader van hun werk naar andere landen reizen.

Vorkomen van calamiteiten in de bedrijfsvoering – Om de continuïteit van de bedrijfsvoering te garanderen, bijvoorbeeld bij brand of bij het uitvallen van de elektriciteit, hanteert Amnesty Nederland een Noodplan. In 2015 zijn de BHV-processen geactualiseerd; deze zijn ook van toepassing op de huurders in ons pand. In 2016 gaan we ons IT-informatiebeveiligingsbeleid verder ontwikkelen.

Financiële risico's (inkomsten) – Iedere maand worden de door Amnesty Nederland gerealiseerde inkomsten gemonitord en door het managementteam besproken om belangrijke risico's en kansen te signaleren. Op basis daarvan worden eventuele aanpassingen in de financiële planning gemaakt.

Fraude en corruptie – Amnesty Nederland voert een zerotolerancebeleid tegen fraude en corruptie. De verdeling van bevoegdheden binnen Amnesty Nederland tot het nemen van besluiten, het aangaan van financiële verplichtingen, het beschikken over de geldmiddelen van de vereniging en het ondertekenen van overeenkomsten en contracten, is vastgelegd in onze Procuratieregeling. Bij vermoedens van oneigenlijk gebruik van financiële middelen volgt Amnesty Nederland de procedures die zijn vastgelegd in ons anti-corruptiebeleid.

VOORUITBLIK OP 2016

STRATEGISCHE DOELEN '16-'19

DOEL 1 HERWINNEN VAN VRIJHEDEN

Een wereld waarin iedereen zijn/haar rechten kent en deze kan opeisen.

BEOOGDE RESULTATEN

- Mensenrechtenverdedigers zijn veilig en worden ondersteund.
- Mensen kennen hun rechten en zijn in staat deze op te eisen.
- Mensen zijn in staat hun recht om zich ergens over uit te spreken op te eisen, zich te organiseren en tegen onrecht te vechten.

DOEL 2 WAARBORGEN VAN GELIJKE RECHTEN VOOR IEDEREEN

Een wereld waarin mensenrechten en gerechtigheid worden genoten zonder discriminatie.

- Discriminatie en op identiteit gebaseerd geweld komen minder vaak voor.
- Vooruitgang wordt bereikt op het vlak van gelijkheid op basis van geslacht, seksuele geaardheid en genderidentiteit.
- Economische, sociale en culturele rechten worden beter gerealiseerd in het leven van mensen.

DOEL 3 REAGEREN OP CRISES

Een wereld waarin mensen worden beschermd tijdens conflict en crises.

- Degenen die verantwoordelijk zijn voor mensenrechtenschendingen worden daar verantwoordelijk voor gehouden en slachtoffers hebben toegang tot rechtspraak, de waarheid en genoegdoening.
- Mensen die getroffen zijn door of op de vlucht zijn voor conflicten, crises, marteling en vervolging hebben toegang tot adequate bescherming en bijstand.
- Burgers zijn beter beschermd door middel van effectief optreden van nationale, regionale en internationale instellingen en mechanismes.

DOEL 4 ZORGEN VOOR VERANTWOORDING

Een wereld waarin schenders van mensenrechten ter verantwoording worden gebracht.

- Governance en accountability op het gebied van mensenrechten worden versterkt op nationaal niveau, met bijzondere aandacht voor het toewerken naar doelen 1, 2 en 3.
- Regionale en mondiale mechanismen voor mensenrechten worden versterkt waar de nationale bescherming van de rechten van de mens faalt.

DOEL 5 MAXIMALISEREN VAN ONZE MIDDELEN EN MENSKRACHT

Maximaliseren van onze middelen en menskracht, teneinde een zo groot mogelijke impact te bereiken. Een wereldwijde mensenrechtenbeweging van een breed scala aan mensen die, ondersteund door een grotere en krachtigere organisatie, een positief effect heeft op de verbetering van mensenrechten voor iedereen.

- Amnesty International is een grotere, sterkere en meer diverse beweging met een grotere capaciteit om mensenrechtenimpact te bereiken.
- Amnesty International wordt versterkt door actieve deelname van een meer diverse achterban.

STRATEGISCHE DOELEN '16 - '19 EN FOCUS VAN AMNESTY NEDERLAND DAARBINNEN

STRATEGIC GOAL

DOEL 1 HERWINNEN VAN VRIJHEDEN

INTERNATIONALE PROGRAMMA'S

- Mogelijk maken van en beschermen van openbare ruimte en verdedigers van mensenrechten
- Mensenrechtenuitvoering
- Opeisen van online vrijheden; weerstand bieden tegen trends in internet-censuur en -toezicht

FOCUS VAN AMNESTY NEDERLAND

- Rusland, China, Saudi-Arabië, Turkije, Indonesië
- Sport en Mensenrechten
- Huricap
- Politie en mensenrechten
- Internationale campagne: Shrinking Space for Human Rights (vanaf 2017)
- Mensenrechtenuitvoering
- Surveillance

DOEL 2 WAARBORGEN VAN GELIJKE RECHTEN VOOR IEDEREEN

- Gender en discriminatie
- Economische, sociale en culturele rechten

- Etnisch profileren door de politie
- Huricap

DOEL 3 REAGEREN OP CRISES

- Internationale rechtspraak
- Mensen die zijn geraakt door conflicten
- Het werk van mondiale en regionale instituties

- Campagne: Vluchtelingen
- Internationale campagne: Protecting People on the Move (vanaf sep. 2016)
- Irreguliere migranten in Nederland

DOEL 4 ZORGEN VOOR VERANTWOORDING

- Strafrecht
- Doodstraf
- Corporate Accountability

- Politie en mensenrechten
- Indonesië, China
- Investeren in mensenrechten

DOEL 5 MAXIMALISEREN VAN ONZE MIDDELEN EN MENSKRACHT

- Maximaliseren van onze middelen en menskracht

- Werven van activisten en leden
- Fondsenwerving

TOELICHTING OP DE JAARREKENING

Inleiding

In de jaarrekening legt de Vereniging Amnesty International, Afdeling Nederland verantwoording af over inkomsten, bestedingen, resultaat en financiële positie in 2015. De jaarrekening vormt een integraal onderdeel van het jaarverslag 2015 en omvat de Vereniging Amnesty International, Afdeling Nederland inclusief de regionale en plaatselijke geledingen.

De jaarrekening is opgesteld conform de Richtlijn 650 voor Fondsenwervende Instellingen van de Raad voor de Jaarverslaggeving. De Richtlijn 650 beoogt inzicht te verschaffen in de verwerving van fondsen en de daadwerkelijke besteding aan het doel waarvoor de fondsen zijn geworven. Daarnaast past Amnesty de regelingen 'Beloning directeuren' en 'Financieel beheer goede doelen' van Goede Doelen Nederland (voorheen VFI) toe. Door het toepassen van afrondingen van de cijfers in dit hoofdstuk kunnen kleine verschillen ontstaan in de optelling van cijfers.

Resultaat 2015

Het positieve resultaat over 2015 bedraagt € 1,6 miljoen. Dat is € 1,9 miljoen meer dan begroot.

RESULTAAT 2015

Bedragen x € 1.000

	Realisatie 2015	Begroting 2015	Vershil realisatie en begroting	Realisatie 2014
Totaal inkomsten	25.226	21.744	3.482	24.809
Totaal bestedingen	23.614	22.033	1.581	24.203
Resultaat	1.612	-289	1.901	606

Inkomsten

Er is voor € 25,2 miljoen aan inkomsten gerealiseerd, fors hoger dan begroot (bijna € 3,5 miljoen hoger). Onderstaand een tabel met de inkomstensoorten en vervolgens per inkomstensoort een nadere toelichting.

RESULTAAT 2015

Bedragen x € 1.000

	Realisatie 2015	Begroting 2015	Vershil realisatie en begroting	Realisatie 2014
Bijdragen van leden	14.209	13.100	1.109	13.843
Incidentele giften en schenkingen	1.403	941	462	1.200
Landelijke collecte	1.599	1.500	99	1625
Nalatenschappen	2.961	1.247	1.714	3.313
Merchandising	218	160	58	186
Evenementen	33	100	-67	
Nationale Postcode Loterij	3.600	3.600	0	3.600
Subsidies van overheden	801	794	7	797
Interest en overige baten	401	302	99	244
Totaal	25.226	21.744	3.482	24.809

• Bijdragen van leden

De inkomsten uit bijdragen van leden betreffen contributies, donaties, extra giften van leden en periodieke schenkingen. De hogere realisatie van € 14,2 miljoen (€ 1,1 miljoen hoger dan begroot) op deze structurele inkomsten is gerealiseerd doordat we vanaf eind april 2015 extra fondsenwervingsinspanningen hebben gedaan. Deze extra inkomsten komen met name voort uit:

- Een grote upgradingsactie waarbij ongeveer 200.000 leden zijn benaderd met het verzoek hun bijdrage te verhogen. Bijna 100.000 werden bereikt en daarvan was bijna 30 procent bereid de bijdrage structureel te verhogen. De gemiddelde verhoging (op jaarbasis) van deze groep leden bedraagt € 30 per lid.
- De werving van 15.000 nieuwe leden via face-to-face-werving, telemarketing, petities, speedacties, e-mails en spontane instroom met een gemiddelde jaarbijdrage per lid van € 80.
- Een hoge response op mailings, waarbij met name de decembermailing aan leden voor de Moscow School of Human Rights succesvol was, met meer dan € 111 duizend aan inkomsten.
- Een groei van 10 procent in de opbrengst uit periodiek schenken, veroorzaakt door een gerichte mailing en aandacht voor verlengingen.

Eind 2015 hadden we een ledenstand van 250.941 (eind 2014 was dit 254.453). Dit betekent dat er een netto teruggang in het ledenaantal was van 3.512 leden. We hebben 15.005 nieuwe leden geworven, 1.293 oud-leden gereactiveerd en er was een uitstroom van 19.879 leden.

● *Incidentele giften en schenkingen*

De werving van incidentele giften en schenkingen leverde € 1,4 miljoen op. Daarvan betrof € 583 duizend spontane giften van particulieren. Dit is ruim boven de begroting van € 387 duizend. Daarnaast zijn we erin geslaagd € 678 duizend aan inkomsten te verwerven bij bedrijven, vermogensfondsen en instellingen zoals ASN Bank, Adessium en Open Society Foundation.

Van het totaalbedrag van de incidentele giften en schenkingen heeft € 163 duizend een door de gever gekozen bestemming, zoals gastlessen in Nederland, proceswaarneming in Turkije of de Moscow School of Human Rights.

● *Landelijke collecte*

Bij de landelijke collecte in 2015 is een fantastisch bedrag van € 1,6 miljoen opgehaald. Dat is € 99 duizend meer dan begroot. Dit was alleen mogelijk doordat 18.507 mensen zich op vrijwillige basis hebben ingezet om te collecteren voor Amnesty in 2015.

● *Nalatenschappen*

Amnesty ontving in 2015 € 2,96 miljoen uit nalatenschappen. Dit is hoger dan begroot (€ 1,2 miljoen). De inkomsten uit nalatenschappen zijn van nature onvoorspelbaar. In 2015 heeft Amnesty inhoud gegeven aan een aflevering van het tv-programma 'De Nalatenschap'.

● *Merchandising*

De inkomsten uit merchandising zijn hoger dan begroot door een hogere omzet. Dit wordt veroorzaakt door de introductie van een vernieuwd assortiment.

● *Nationale Postcode Loterij*

In 2015 is de reguliere bijdrage van de Nationale Postcode Loterij van € 3,6 miljoen weer ontvangen. Na een evaluatie door de Nationale Postcode Loterij is voor de periode 2016 tot en met 2020 opnieuw een jaarlijkse bijdrage toegezegd aan Amnesty.

● *Subsidies van overheden*

Amnesty vormt samen met PAX, Free Press Unlimited en het Global Partnership for the Prevention of Armed Conflict de alliantie 'Freedom from Fear'. Deze alliantie beoogt samenwerking op het gebied van vrede, mensenrechten en conflictpreventie te realiseren in diverse fragiele en repressieve staten. In 2015 ontving Amnesty voor de laatste maal subsidie vanuit het Medefinancieringsstelsel II (MFS-II) van het ministerie van Buitenlandse Zaken. Dit betreft geoormerkte inkomsten die vanuit het Huricap-programma worden besteed aan mensenrechteneducatie in een aantal landen in Afrika. De MFS-II-financiering liep eind 2015 af.

In 2015 zijn meer inkomsten uit subsidie verantwoord dan begroot (€ 801 duizend versus € 794 duizend) op basis van werkelijk gerealiseerde bestedingen.

● *Interest en overige inkomsten*

Door de hogere inkomsten in 2015 kende Amnesty hogere saldi op haar bankrekeningen. In combinatie met de zeer lage rentestand zijn de gerealiseerde inkomsten uit interest uitgekomen op het begrote bedrag.

De advertentie-inkomsten voor het magazine *Wordt Vervolgd* zijn € 38 duizend lager dan begroot als gevolg van een wijziging in het advertentiebeleid van het blad.

Onder de overige inkomsten zijn met ingang van 2015 ook de opbrengsten uit verhuur

van kantoorruimte opgenomen. In het verleden werden deze als negatieve kosten onder de huisvestingskosten opgenomen. In de loop van 2015 is nagenoeg de gehele 3e etage van het Amnesty-huis verhuurd aan andere goede doelen-organisaties.

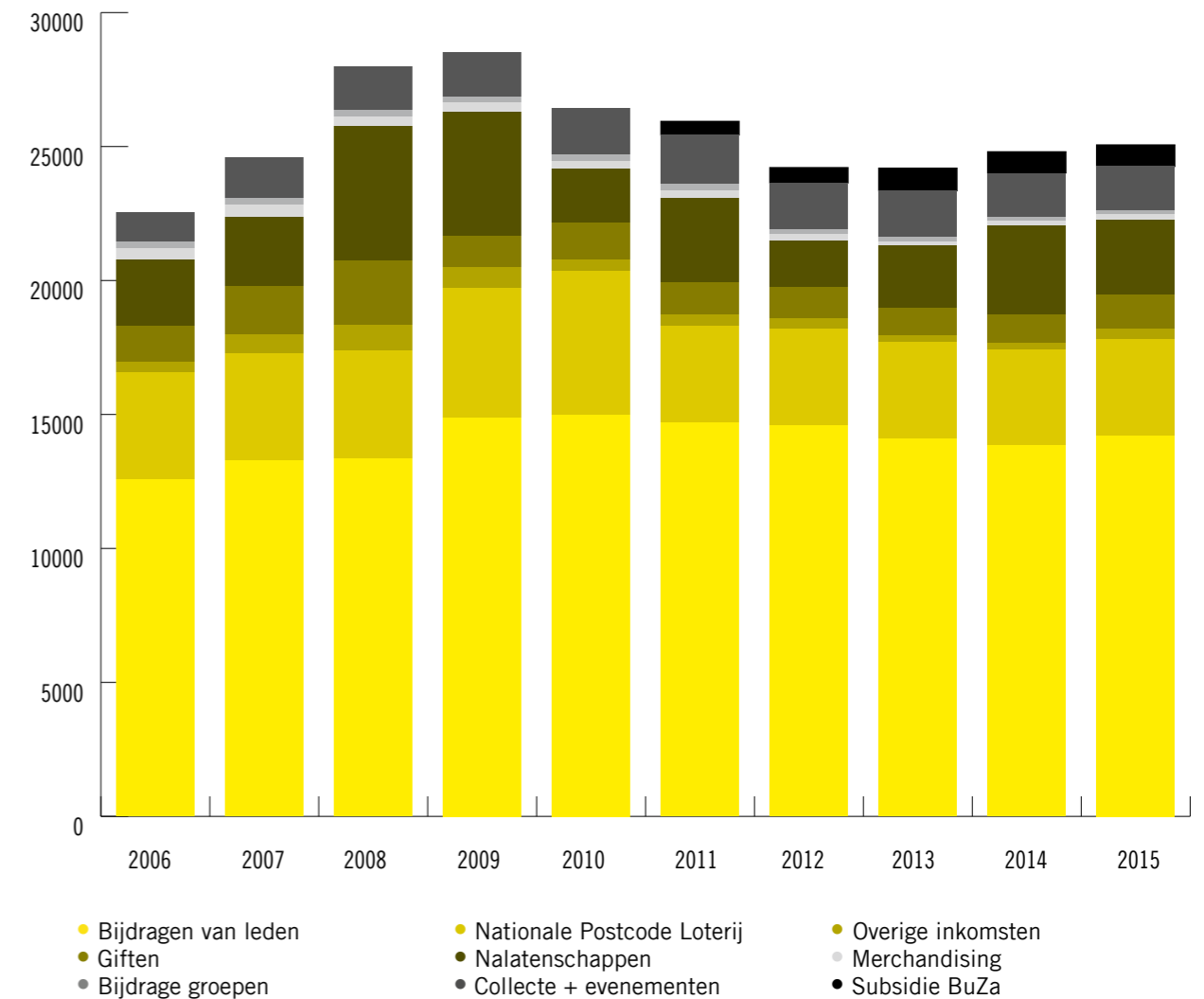
● *Structurele versus incidentele inkomsten*

De totale inkomsten in 2015 bedroegen € 25,2 miljoen. Tot de incidentele inkomsten worden gerekend de incidentele giften en schenkingen (€ 1,4 miljoen), MFS-II-subsidie (€ 801 duizend) en het incidentele deel van nalatenschappen (alle inkomsten boven de voor 2015 begrote € 1,2 miljoen, in casu € 1,7 miljoen). Aan incidentele inkomsten komt dat in 2015 neer op een bedrag van € 3,9 miljoen. Dit betekent dat er in 2015 € 21,3 miljoen aan structurele inkomsten is vergaard tegenover een begroting van € 20,0 miljoen.

● *Inkomsten door de jaren heen*

De inkomsten ontwikkelden zich de afgelopen 10 jaar als volgt:

ONTWIKKELING VAN INKOMSTEN 2006-2015

Bestedingen

Amnesty heeft in 2015 € 23,61 miljoen besteed. Hiervan is € 18,35 miljoen besteed aan de doelstelling en de overige bestedingen betreffen kosten voor de 'werving van baten' en kosten 'beheer en administratie'.

BESTEDINGEN 2015

Bedragen x € 1.000

	Realisatie 2015	Begroting 2015	Verschil realisatie en begroting	Realisatie 2014
Internationale organisatie	9.442	9.427	15	8.509
Mensenrechtenbeleid	3.656	3.463	193	4.685
Mobilisatie & Actie	2.731	2.360	371	3.192
Media & Politieke Zaken	2.277	2.252	25	2.687
Directie en staf	238	239	-1	344
Totaal aan doelstelling	18.345	17.741	604	19.418
Werving baten	4.205	3.311	894	3.559
Beheer & Administratie	1.065	981	84	1.225
Totaal bestedingen	23.614	22.033	1.581	24.203

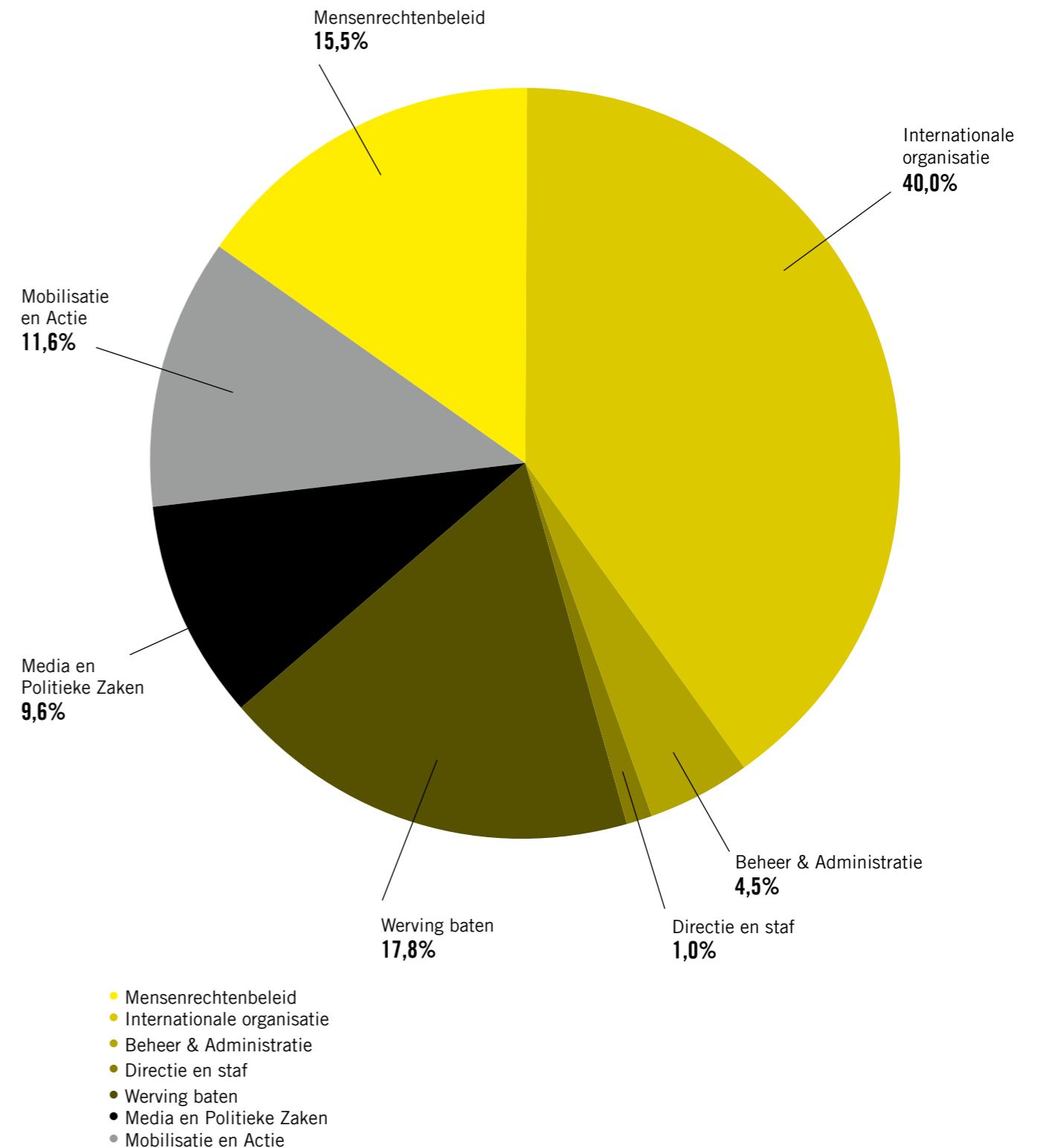
Het percentage van de bestedingen aan werving baten is in de grafiek hiernaast uitgedrukt als percentage van de totale bestedingen. Dit leidt tot een andere uitkomst dan de berekening die het CBF hanteert. In de CBF-berekening worden de kosten voor eigen fondsenwerving afgezet tegen de baten eigen fondsenwerving; zie ook pagina 82 over kengetallen.

• *Besteed aan de doelstelling*

Onder de noemer 'besteed aan de doelstelling' vallen alle bestedingen op het gebied van Mensenrechtenbeleid, Mobilisatie & Actie, Media & Politieke Zaken, Directie & staf, en de bijdrage aan de internationale Amnesty-organisatie.

Met de bijdrage aan de internationale organisatie wordt onderzoek gefinancierd op basis waarvan rapporten worden gepubliceerd, acties en lobby worden gevoerd, voorlichting gegeven en bewustwording vergroot. Hierbij wordt zowel kennis en expertise uitgewisseld met samenwerkingspartners (waardoor een bredere achterban en een groter maatschappelijk draagvlak worden gecreëerd), als financiële samenwerking gezocht. Tevens wordt bijgedragen aan het Amnesty EU-office in Brussel. Het EU-office voert lobbyactiviteiten uit van Amnesty bij de Europese Unie. Beide bijdragen worden gebaseerd op een door de internationale beweging overeengekomen wijze van assessment voor de te betalen bijdragen.

VERDELING BESTEDINGEN 2015 AMNESTY NEDERLAND

Bijdrage Amnesty Nederland aan de internationale organisatie

Het werk van de internationale organisatie, uitgevoerd door het Internationaal Secretariaat van Amnesty International in London en diverse regionale kantoren, wordt gefinancierd door de nationale Amnesty-afdelingen. Ter verantwoording van de bijdrage van Amnesty Nederland (€ 9,4 miljoen) aan de internationale organisatie volgt hieronder informatie over de inkomsten en bestedingen van het Internationaal Secretariaat in 2015. Daarna volgt informatie over de inkomsten en bestedingen van de hele Amnesty International-beweging.

In 2015 ontving het Internationaal Secretariaat € 80,6 miljoen aan inkomsten. Daarvan bestond 88 procent uit de bijdragen van de nationale Amnesty-afdelingen (€ 70,7 miljoen) en 12 procent uit gerealiseerde fondsenwerving en overige inkomsten (€ 9,8 miljoen). Het Internationaal Secretariaat werft vooral middelen van internationale fondsen. De nationale Amnesty-afdelingen spelen hierbij vaak een bemiddelende rol.

Het Internationaal Secretariaat heeft in 2015 € 77,2 miljoen besteed aan onderzoek, campagnes, fondsenwerving, internationaal recht, *governance* en interne organisatie.

INKOMSTEN EN BESTEDINGEN – INTERNATIONAAL SECRETARIAAT ¹

Bedragen x € 1.000

	Realisatie 2015	
Inkomsten		
Bijdragen van nationale Amnesty-afdelingen	70.711	88%
Fondsenwerving en andere inkomsten IS	9.845	12%
	80.556	
Bestedingen		
Personeelskosten	40.986	53%
Programmakosten	18.927	25%
Toelagen AI entiteiten	12.255	16%
Global Transition Plan	2.587	3%
Overige kosten	2.451	3%
	77.206	
Resultaat 2014	3.350	

1) Dit betreft de voorlopige, nog niet gecontroleerde cijfers van het Internationaal Secretariaat van Amnesty International. De omrekening van Britse ponden naar euro is gebaseerd op de valutakoers van 31-12-2015.

De *personeels- en programmakosten* zijn de bestedingen aan de internationale mensenrechtenprogramma's, campagnes en communicatie, onderzoek, beleidsbeïnvloeding, voorlichting, *governance*, interne organisatie en internationale fondsenwerving. Toelagen AI-entiteiten zijn de bijdragen van de internationale organisatie aan Amnesty-entiteiten die financieel nog niet op eigen benen staan. De kosten voor het *Global Transition Plan* betreffen de kosten voor het opzetten van regionale kantoren als onderdeel van een decentralisatie.

Het Internationaal Secretariaat werkte in 2015 aan de volgende internationaal bepaalde mensenrechtenprogramma's:

Empowering People Living in Poverty	My body, My rights Maternal Health Corporate Accountability Forced Evictions Slums and informal Settlements
Defending People from Violence	Stop torture Arms Trade Treaty Death penalty abolition Security within human rights Abuses in armed conflict Abuses in justice systems Crisis and transition in MENA International justice Controlling arms and security trade
Refugees and Migrants	SOS Europe Defending Refugees and Migrants
Freedom of Expression and from Discrimination	Individuals at risk Promoting freedom of expression Ending discrimination and persecution

De overige bestedingen aan de doelstelling bestaan uit de kosten voor mensenrechtenprogramma's, campagnes, lobby en voorlichting. Het gaat hierbij om onze activiteiten op het gebied van mensenrechtenprogramma's zoals vrijheid van meningsuiting in China, Indonesië, Rusland, Saudi-Arabië en Turkije, Etnisch profileren, Mensen zonder verblijfsrecht in Nederland, Surveillance, Huricap, Mensenrechteneducatie, de Eerlijke Geldwijzer, de campagne Sport en mensenrechten, en publicaties van Strategische Verkenningen. Daarnaast is er geld besteed aan campagnes zoals SOS Europe, Vluchtelingen, en aan acties rondom het staatsbezoek van de koning aan China, aan diverse bliksemacties, petities, demonstraties bij ambassades, de Schrijfmarathon op 10 december, acties op diverse festivals waar we aandacht vroegen voor mensen van wie de mensenrechten worden geschonden, en lobby. Dit leidde tot veel media-aandacht voor onze activiteiten. We roerden ons op sociale media en verzorgden mensenrechteneducatie voor meer dan 100 duizend scholieren in Nederland.

De daling van de bestedingen ten opzichte van 2014 wordt verklaard door de kleinere omvang van de organisatie en meer focus op een beperkter aantal onderwerpen.

- **Werving baten**

De bestedingen aan werving van baten (eigen fondsenwerving) betreffen de werving van nieuwe leden, het upgraden van ledenbijdragen (leden verzoeken om een hogere bijdrage), ledenbehoud, de kosten van de collecte, merchandising en evenementen, en de kosten voor relatiemanagement van grote donoren.

De toegenomen kosten ten opzichte van 2014 worden verklaard door de verhoogde inspanning op het gebied van fondsenwerving waarvoor in april 2015 een specifieke bestemmingsreserve is gevormd.

- **Beheer & Administratie**

Amnesty Nederland volgt de aanbeveling van Goede Doelen Nederland over de kosten die vallen onder Beheer & Administratie: kosten Bestuur, Ledenraad, een deel van het management en de financiële en personeelsadministratie.

De lagere kosten ten opzichte van 2014 worden verklaard door de inzet van minder personeel voor deze taken als uitvloeisel van de reorganisatie.

- **Kosten reorganisatie**

Van de vrijwillig vertrokken en boventallige medewerkers, als gevolg van de reorganisatie in 2014, hebben inmiddels 10 ex-medewerkers een andere baan gevonden, zijn er 4 werkzaam als zzp-er en 8 bezig met het zzp-schap, studeren er 2 en zijn er 10 nog op zoek naar ander werk.

In 2014 hebben we de maximaal, nog te betalen kosten van de sociaalplanregelingen voor de boventallige en vrijwillig vertrokken medewerkers in de jaarrekening opgenomen als voorziening. Doordat een aantal van deze medewerkers werk heeft gevonden, maken zij geen of beperkter aanspraak op de voor hen aangelegde voorziening. Hierdoor valt er in 2015 € 88 duizend vrij uit deze voorziening als bijzondere bate.

Kengetallen

Conform de Richtlijn 650 geven we in dit verslag kengetallen weer van de bestedingen aan de doelstelling, kosten van onze fondsenwerving en kosten Beheer en Administratie. Amnesty rapporteert ook het percentage bestedingen aan de doelstelling ten opzichte van de totale bestedingen. De reden voor dit extra kengetal ligt in het feit dat inkomsten (zeker in geval van incidentele meevallers) en bestedingen niet altijd in hetzelfde boekjaar vallen.

KENGETALLEN VAN DE BESTEDINGEN

	Maximum	2015	2014	2013	2012	2011
Besteed aan doelstelling t.o.v. totale baten		73,7%	78,5%	88,4%	90,4%	87,1%
Besteed aan doelstelling t.o.v. totale bestedingen		77,7%	80,2%	81,2%	81,1%	83,5%
Eigen fondsenwerving (CBF-norm)	25%	20,3%	17,5%	18,0%	18,9%	18,2%
Beheer & Administratie (interne norm)	6%	4,5%	5,1%	5,3%	5,1%	4,4%

Het percentage 'besteed aan doelstelling ten opzichte van baten' is relatief laag ten opzichte van eerdere jaren. Dit wordt veroorzaakt door de fors hoger dan begrote inkomsten die niet geheel in 2015 konden worden uitgegeven. Het percentage 'besteed aan doelstelling ten opzichte totale bestedingen' is licht gedaald ten opzichte van vorige jaren. De kosten Beheer en Administratie dalen enigszins doordat bespaard is op diverse zaken sinds de reorganisatie van 2014.

Financieel beheer

Uitgangspunt bij het financieel beheer door Amnesty is dat de inkomsten op een verantwoorde manier worden besteed en beheerd. Hiertoe legt de Directie binnen de vereniging rekenschap af aan het Bestuur en wordt het jaarverslag, inclusief de jaarrekening, door de Ledenraad goedgekeurd. De controlerend accountant stelt vanuit zijn externe positie vast of Amnesty haar financieel beheer goed op orde heeft. Daarnaast vindt toetsing plaats door het CBF om vast te stellen of de toekenning van het CBF-keurmerk kan worden voortgezet.

Het beleid inzake financieel beheer heeft het zorgvuldig beheren van reserves en liquide middelen als doelstelling. Daartoe worden de reserves en liquide middelen risicomijdend beheerd. Risicomijdend betekent in dezen dat liquide middelen kunnen worden aangehouden op spaar- en betaalrekeningen, deposito's en risico-arme obligaties bij meerdere financiële instellingen. Er worden momenteel geen risico-arme obligaties aangehouden.

Rekening houdend met de uitkomsten van de Eerlijke Bankwijzer en gewenste risicopreiding worden de reserves aangehouden bij de Rabobank, ASN Bank en Triodos Bank. Ten behoeve van de afwikkeling van het betalingsverkeer worden rekeningen gebruikt bij de Rabobank (onder andere de incasso van de ledenbijdrage), ING Bank en Triodos Bank (de giftenrekening en de rekeningen van alle lokale Amnesty-groepen).

De aangehouden continuïteitsreserve is gevormd ter dekking van risico's op korte termijn en om zeker te stellen dat Amnesty op korte termijn aan haar verplichtingen kan voldoen. De continuïteitsreserve is gebaseerd op een worst-case scenario waarin de inkomsten geheel wegvallen. De omvang van deze reserve wordt berekend op basis van:

- 50 procent van de salaris- en gerelateerde kosten van het vaste personeel op jaarbasis;
- 50 procent van de overige kosten werkorganisatie op jaarbasis;
- 50 procent van de verplichte bijdrage aan de internationale organisatie op jaarbasis;
- 100 procent van het verschil tussen de boekwaarde en de executiewaarde van het kantoorpand.

Analyse van de financiële situatie

Om het risico en de gevolgen van tegenvallende inkomsten zo veel mogelijk te beperken is in 2015 behoudend begroot. Er is voor € 289 duizend meer begroot aan bestedingen dan aan inkomsten, die onttrokken worden aan de bestemmings- en continuïteitsreserve. In 2015 zijn echter ruim meer inkomsten gegenereerd dan begroot met voor een deel een structureel karakter (bijdragen leden) en deels met een incidenteel karakter (nalatenschappen). Dit betekent dat er in 2015 middelen zijn onttrokken aan de bestemmingsreserves en eind 2015 nog niet-bestede inkomsten zijn toegevoegd.

De reservepositie per ultimo 2015 ziet er als volgt uit. Hierbij is reeds rekening gehouden met de te vormen specifieke bestemmingsreserves zoals opgenomen in de vastgestelde begroting van onze organisatie voor 2016.

BESTEMMINGSRESERVES & -FONDSEN

Bedragen x € 1.000

Stand 31-12-2015
na resultaatverdeling

Continuïteitsreserve	10.980
Bestemmingsreserves	
Nationale en Internationale Projecten	2.094
Samenwerkingsverbanden – Movies that Matter	98
Amnesty-groepen	391
Fondsenwerving	1.000
Zichtbaarheid	500
Website	150
Diverse ondersteunende middelen	150
Opleidingen	100
Totaal Bestemmingsreserves	4.483
Totaal Reserves	15.463
Bestemmingsfondsen	307

Er zijn nog middelen beschikbaar in de reserve Nationale en Internationale Projecten (€ 2,094 miljoen) waarvoor op dit moment nog geen specifieke besteding is bepaald. Voor de aanwending van deze middelen worden nadere plannen ontwikkeld. Conform het geldende beleid besteedt Amnesty Nederland de middelen uit bestemmingsreserves binnen twee jaar na ontvangst.

Bestemmingsfondsen hebben een geoormerkt bestedingsdoel dat door de schenkers is aangegeven op basis van de door Amnesty Nederland geboden mogelijkheden. Ook deze gelden kunnen niet altijd in het jaar van ontvangst worden besteed. De termijn van bestemming is bepaald door de looptijd van het betreffende project, dat met deze middelen wordt gefinancierd. De bestemmingsfondsen bevatten in zijn totaliteit per ultimo december 2015 een bedrag van € 307 duizend. De bestemmingsreserve Amnesty-groepen betreft middelen die de lokale groepen in beheer hebben om plaatselijke activiteiten uit te voeren.

Financiële vooruitblik

Voor 2016 is de inkomstzijde behoudend begroot om geen onverantwoorde financiële risico's te lopen. Voor de structurele inkomsten vanuit bijdragen van leden is rekening gehouden met het verwachte niveau van de inkomsten voor geheel 2015 (peildatum eind oktober 2015).

Ten aanzien van de nalatenschappen is hetzelfde bedrag als in 2014 aan structurele inkomsten opgenomen (€ 1,2 miljoen) om het risico op een lagere opbrengst, door het onvoorspelbare en niet-beïnvloedbare karakter van deze inkomstencategorie, te beperken. Er zijn in de begroting 2016 geen projectkosten opgenomen die afhankelijk zijn van nog te realiseren (geoormerkte) financiering.

Het begrote resultaat bedraagt voor 2016 € -1,91 miljoen, dat volledig gedekt wordt uit de vrijval uit bestemmingsreserves en -fondsen.

BEGROTING 2016

Bedragen x € 1.000

Inkomsten		Bestedingen	
Bijdragen van leden	14.100	Internationale organisatie	9.509
Incidentele giften & schenkingen	956	Mensenrechtenbeleid	3.927
Landelijke collecte	1.500	Mobilisatie & Actie	3.160
Nalatenschappen	1.250	Media & Politieke Zaken	2.579
Evenementen	40	Directie & Strat. Verkenningen	255
Merchandising	160	Fondsenwerving & marketing	4.487
Nationale Postcode Loterij	3.600	Ondersteuning	996
Subsidies van overheden	1.095		
Interest en overige baten	289		
Totaal inkomsten	22.990	Totaal bestedingen	24.913
Resultaat			-1.923
Dekking uit bestemmingsreserves			1.930
Dekking uit bestemmingsfondsen			86
Saldo			93

- *Voortdurend begrotingsevenwicht*
Voor 2016 wordt met een behoudende inkomstenbegroting en bestedingen vanuit de bestemmingsreserves en -fondsen rekening gehouden met een licht positief saldo van € 93 duizend.
- *Liquiditeitsplanning*
De liquiditeitsplanning voor de jaren 2016 tot en met 2018 laat op ieder moment in de tijd een overschot in liquiditeiten zien. De bijdrage van de Nationale Postcode Loterij wordt in het eerste kwartaal van het jaar ontvangen, evenals de collecte-opbrengst en het grootste gedeelte van de inkomsten uit het incasseren van de ledenbijdragen. Dit zorgt voor een voldoende liquiditeitsbuffer door het jaar heen. Bovendien worden de grootste uitgaven (bijdrage aan internationale organisatie en salarissen) per maand betaald, waardoor er een gelijkmatige spreiding in de tijd plaatsvindt.

Update 2016

In de eerste drie maanden van 2016 zien we dat de fondsenwerving volgens begroting verloopt en ons ledenaantal nagenoeg stabiel blijft.

Ten aanzien van het EU-office in Brussel volgt in 2016 wellicht een naheffing door de Belgische fiscus voor nog niet afgedragen belastingen en sociale premies. Het onderzoek hiernaar loopt nog en er is nog geen zicht op de hoogte van de eventuele naheffing. De financiers van het EU-office, waaronder Amnesty Nederland en het Internationaal Secretariaat hebben afgesproken deze mogelijke naheffing gezamenlijk te zullen dragen.

In januari 2016 heeft de Nationale Postcode Loterij (NPL) na een uitvoerige evaluatie ons opnieuw een jaarlijkse bijdrage toegezegd van € 3,6 miljoen per jaar voor de periode 2016-2020. Tevens is onze projectaanvraag voor extra gelden (€ 1,8 miljoen) voor het project 'Protect Civilians' toegekend door de NPL. Hiermee wordt een nieuwe internationale Crisis Response Unit opgezet om burgers in conflictgebieden te beschermen.

9

VERKORTE JAARREKENING

De financiële gegevens zijn ontleend aan de door het Bestuur op 14 april 2016 vastgestelde volledige jaarrekening van de Vereniging Amnesty International, Afdeling Nederland. Bij deze jaarrekening is door KPMG Accountants NV op 14 april 2016 een goedkeurende controleverklaring afgegeven. De volledige jaarrekening is beschikbaar op onze website, jaarverslag.amnesty.nl.

BALANS PER 31 DECEMBER 2015

(na resultaatbestemming)

ACTIVA	31-12-2015	31-12-2014
	€	€
Materiële vaste activa	6.640.976	6.514.557
Financiële vaste activa	0	1.000.000
Vorraden	50.438	46.883
Vorderingen en overlopende activa	2.423.003	3.009.916
Effecten	211	277
Liquide middelen	11.930.514	9.489.245
	21.045.142	20.060.878
PASSIVA		
Reserves en fondsen		
Reserves		
Continuïteitsreserve	10.980.000	10.980.000
Bestemmingsreserves	4.482.640	2.904.063
	15.462.640	13.884.063
Fondsen		
Bestemmingsfondsen	306.977	273.573
	306.977	273.573
	15.769.617	14.157.636
Reorganisatievoorziening	387.123	1.167.925
Langlopende schulden	300.000	1.000.000
Kortlopende schulden	4.588.402	3.735.317
	21.045.142	20.060.878

STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2015

Als gevolg van de reorganisatie en de gewijzigde opzet van de rapportage in 2015 zijn de lasten 2014 opnieuw gerubriceerd om vergelijking van de cijfers mogelijk te maken. Hierdoor zijn er beperkte verschillen tussen de in de jaarrekening 2014 gepubliceerde cijfers en deze jaarrekening.

BATEN	2015	Begroting 2015	2014
	€	€	€
Baten uit eigen fondsenwerving			
Bijdrage van leden	14.209.291	13.100.000	13.842.878
Incidentele giften en schenkingen	1.403.331	941.000	1.199.840
Landelijke collecte	1.599.165	1.500.000	1.624.873
Nalatenschappen	2.960.930	1.247.000	3.313.471
Evenementen	33.423	100.000	
Merchandising	218.054	160.000	186.224
	20.424.194	17.048.000	20.167.286
Baten uit acties van derden			
Bijdrage Nationale Postcode Loterij	3.600.000	3.600.000	3.600.000
	3.600.000	3.600.000	3.600.000
Subsidies van overheden	801.491	794.000	797.387
Rentebaten	81.177	80.000	116.801
Overige baten	319.527	222.000	127.440
Som der baten	25.226.389	21.744.000	24.808.914

STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2015 (vervolg)

LASTEN	2015	Begroting 2015	2014
	€	€	€
Besteed aan de doelstelling			
Bijdrage internationale organisatie	9.441.765	9.427.000	8.509.182
Mensenrechtenbeleid	3.656.210	3.463.000	4.685.474
Mobilisatie & Actie	2.730.978	2.360.000	3.192.257
Media & Politieke Zaken	2.277.244	2.252.000	2.687.141
Directie & staf	238.361	239.000	343.983
	18.344.558	17.741.000	19.418.037
Werving baten			
Kosten eigen fondsenwerving	4.154.373	3.260.000	3.527.204
Kosten acties van derden	50.306	51.000	32.021
	4.204.679	3.311.000	3.559.225
Beheer en administratie			
Kosten beheer en administratie	1.065.171	981.000	1.225.394
Kosten beheer en administratie	1.065.171	981.000	1.225.394
Som der lasten	23.614.408	22.033.000	24.202.656
SALDO VAN BATEN EN LASTEN:	1.611.981	- 289.000	606.258

VERANTWOORDINGS- VERKLARING

In de verantwoordingsverklaring legt het Bestuur van Amnesty Nederland verantwoording af over de principes van goed bestuur:

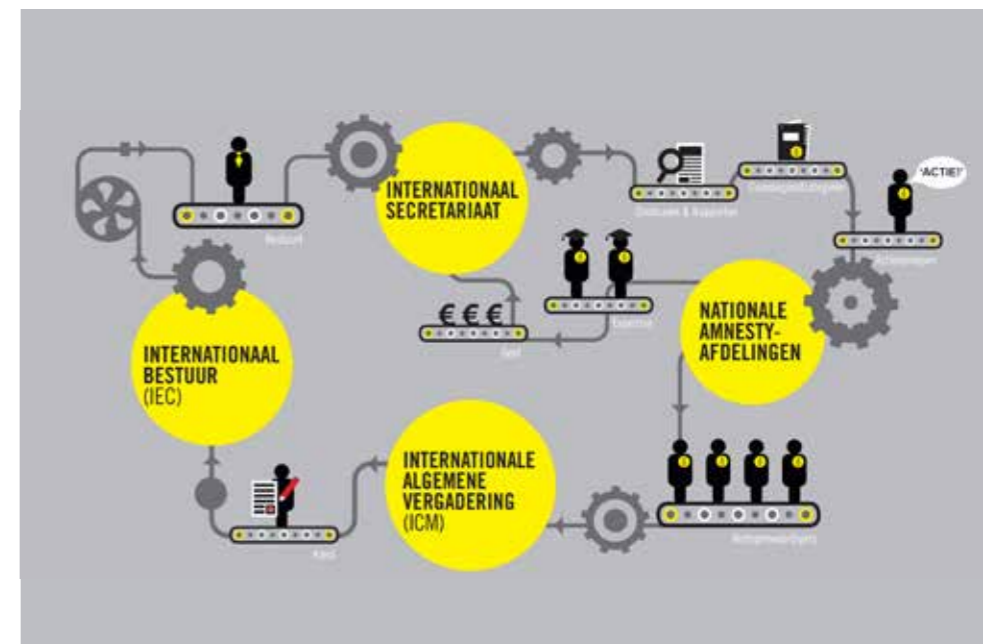
1. Onderscheid in de functies toezichhouden, besturen en uitvoeren;
2. Zo effectief en efficiënt mogelijk besteden van de beschikbare middelen;
3. Optimaal rekening houden met de verschillende groepen belanghebbenden.

Amnesty Nederland houdt zich aan de Code Goed Bestuur voor Goede Doelen, die in 2005 is uitgebracht door de Commissie Wijffels. De code bevat normen voor de inrichting en het functioneren van goed bestuur. Daarnaast behelst hij richtlijnen voor de relatie tussen Bestuur en toezicht, en richtlijnen voor de verantwoording van beleid. Het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF) beoordeelt jaarlijks het Bestuur, beleid en de verantwoording van fondsenwervende instellingen. Hoe geld wordt geworven, hoe het wordt besteed en hoe daarover verslag wordt uitgebracht. Om in aanmerking te komen voor het CBF-keurmerk moet aan bepaalde regels zijn voldaan. Zo is de Code Goed Bestuur opgenomen in het CBF-keurmerk. Amnesty Nederland is begin 2015 opnieuw erkend als keurmerkhoudster na de gebruikelijke, periodieke hertoetsing door het CBF. Dit keurmerk geldt voor de jaren 2015, 2016 en 2017.

De bestaande verdeling van rollen en taken is vastgelegd in de statuten van de internationale Amnesty-beweging, de statuten en het algemeen reglement van de Vereniging Amnesty International, Afdeling Nederland, en het directiestatuut van Amnesty Nederland. Het bestuursmodel van Amnesty Nederland is gebaseerd op de verenigingsstructuur. In overeenstemming met de Code Goed Bestuur voor Goede Doelen zijn de functies *toezichhouden*, *besturen* en *uitvoeren* gescheiden.

DE INTERNATIONALE ORGANISATIE

Amnesty International is een wereldwijde beweging van meer dan 7 miljoen mensen die actie voeren voor een wereld waarin de mensenrechten van iedereen worden gerespecteerd. Amnesty heeft meer dan 2 miljoen leden en donateurs en meer dan 5 miljoen activisten die onze oproep voor gerechtigheid kracht bijzetten.

De beweging bestaat uit nationale Amnesty-afdelingen: landelijke verenigingen met een eigen Bestuur. In voor Amnesty belangrijke landen die geen afdeling kennen, zoals Brazilië, India en Nigeria, zijn er door het hoofdkantoor opgezette nationale kantoren, die gaandeweg tot nationale afdelingen moeten uitgroeien. Waar Amnesty voorheen altijd een organisatie is geweest met één internationaal centrum voor onderzoek, in Londen, doen Amnesty-medewerkers nu onderzoek en voorbereiding van campagnes in diverse delen van de wereld. Regionale kantoren waren er eind 2015 in Dakar, Nairobi, Johannesburg, Hongkong en Mexico-Stad. Er zijn ook kantoren in ontwikkeling in Bangkok, Beirut, New Delhi en Tunis. Alle nationale afdelingen dragen bij aan de financiering van de beweging. De strategie van de beweging wordt uitgezet door de internationale algemene ledenvergadering (International Council Meeting, ICM) waar vertegenwoordigers in zitten van alle Amnesty-afdelingen. De ICM komt iedere twee jaar bij elkaar, zo ook in 2015. Het negenkoppige Internationaal Bestuur wordt gekozen door deze internationale ledenvergadering en bestuurt de Amnesty International-beweging. Het Internationaal Bestuur rapporteert aan de internationale algemene ledenvergadering over het gevoerde beleid. De beweging en haar governance-structuur zijn zodoende georganiseerd als een vereniging, waarbij de leden (in dit geval de nationale Amnesty-afdelingen en andere Amnesty-entiteiten verenigd in de ICM) vooraf de strategie op hoofdlijnen bepalen en toezichhouden, het Internationaal Bestuur het Internationaal Secretariaat bestuurt, en de door het Internationaal Bestuur benoemde secretaris-generaal het werk uitvoert door het Internationaal Secretariaat aan te sturen. Het Internationaal Bestuur legt verantwoording af over het werk van het Internationaal Secretariaat aan de internationale algemene ledenvergadering.

De belangrijkste taken van het Internationaal Secretariaat zijn:

- onderzoeken, verzamelen, analyseren en publiceren van informatie over mensenrechtenschendingen;
- coördineren van internationale acties en campagnes, en uitbrengen van actiemateriaal;
- bevorderen van aandacht voor mensenrechten in intergouvernementele organisaties zoals de VN;
- benaderen van internationale media;
- stimuleren van het werk van nationale Amnesty-afdelingen en van leden en groepen in landen waar nog geen afdelingen bestaan;
- fondsenwerving bij internationale organisaties.

De nationale Amnesty-afdelingen brengen mensenrechtenschendingen die plaatsvinden over de hele wereld en in eigen land onder de aandacht van het publiek, beleidsmakers en politici, en roepen op tot actie om mensenrechtenschendingen te voorkomen en te beëindigen. Dat wordt gedaan op basis van het mensenrechtenonderzoek verricht door de onderzoekers van het Internationaal Secretariaat, aangevuld met onderzoek van de regionale kantoren en nationale Amnesty-afdelingen in eigen land. De kwaliteit en betrouwbaarheid van dit onderzoek is essentieel voor het werk en de geloofwaardigheid van Amnesty. De beweging hanteert er hoge kwaliteitseisen voor. Het Internationaal Secretariaat ontwikkelt ook internationale mensenrechtencampagnes, die door de nationale Amnesty-afdelingen wereldwijd worden gevoerd. In 2015 zijn de huidige internationale campagnes (My Body My Rights en Stop Torture) beëindigd en is besloten vanaf 2016 meerjarige campagnes te gaan voeren: (1) voor migranten en vluchtelingen en (2) tegen de afnemende vrijheid van meningsuiting en ruimte voor mensenrechtenverdedigers. Ook zijn in 2015 voor alle afdelingen en het Internationaal Secretariaat een vijftal strategische doelen vastgelegd voor de periode 2016-19. Zo beoogt de beweging wereldwijd maximale impact te behalen. Hoe meer druk er wereldwijd wordt uitgevoerd, hoe groter de kans dat politici een einde zullen maken aan mensenrechtenschendingen in het eigen land.

Op het Internationaal Secretariaat werken zo'n vijfhonderd betaalde en vrijwillige medewerkers uit meer dan 28 landen. In 2015 vonden 231 onderzoeksmisaties plaats in 89 landen en territoriale gebieden. Het Internationaal Secretariaat bracht 338 rapporten uit over mensenrechtenschendingen, en 629 spoedacties, waarvan er 290 nieuwe acties waren en 339 vervolgacties.

Amnesty Nederland speelt een actieve rol in het internationaal overleg van voorzitters en directeuren van de wereldwijde organisatie. Dat kwam in 2015 naar voren in onze inzet in de besprekingen over het Global Transition Programme, waarbij onder meer de inrichting van regionale kantoren wordt geregeld als decentralisatiemaatregel, en over de vaststelling van wereldwijde campagnes en strategische doelen en het verbeteren van de governance van de internationale beweging.

DE LEDENRAAD VAN AMNESTY NEDERLAND

De Ledenraad bestaat uit maximaal veertig leden die worden gekozen door de leden van de vereniging. In mei 2013 werden de laatste driejaarlijkse verkiezingen georganiseerd. De eerst volgende verkiezingen vinden plaats in juni 2016. Per 31 december 2015 bestaat de raad uit 35 leden. Zeventien leden zitten in hun tweede termijn. In 2016 kunnen leden die dan hun tweede termijn volmaken, nog eenmaal voor een periode van drie jaar worden gekozen.

De Ledenraad heeft een toezichthoudende rol als vertegenwoordiging van de leden van Amnesty. Toezicht vooraf is gewaarborgd doordat de Ledenraad het (meerjaren) beleidsplan, de meerjarenbegroting en de jaarbegroting moet goedkeuren. Door het goedkeuren van het jaarverslag en de jaarrekening is toezicht achteraf gegarandeerd. Twee keer per jaar wordt de Ledenraad geïnformeerd over de stand van zaken van de uitvoering van Amnesty's beleidsplan Agenda '10-'16.

De Ledenraad is bevoegd te besluiten tot het benoemen, schorsen en ontslaan van bestuursleden en het benoemen en ontslaan van de accountant van de vereniging. Ook is de Ledenraad bevoegd om de statuten te wijzigen en de vereniging te ontbinden. Daarnaast is het de taak van de ledenraadsleden om voeling te houden met de (actieve) leden van de vereniging in hun regio.

De Ledenraad van Amnesty Nederland.

- **Ledenraadsvergaderingen in 2015**

In 2015 kwam de Ledenraad tweemaal bijeen: op 27 juni en op 28 november. In april 2015 werd voor de Ledenraad een beleidsavond gehouden over de nieuwe internationale strategie.

Op 27 juni keurde de Ledenraad het jaarverslag en de jaarrekening over 2014 goed. Ook werd tijdens deze vergadering van gedachten gewisseld over de uitwerking van de koers van Amnesty Nederland vanaf 2015. Verder werd de Ledenraad bijgepraat over ontwikkelingen in de internationale beweging, bijvoorbeeld op het gebied van het Global Transition Programme en de plannen ter verbetering van het internationale besturingsmodel.

Op de vergadering van 28 november keurde de Ledenraad het jaarplan en de begroting voor 2016 goed en werd gediscussieerd over het belang van en de kansen voor de inzet van vrijwilligers en actieve leden voor Amnesty Nederland. De Ledenraad keurde tevens de aangepaste statuten en algemeen reglement goed.

- **Commissies**

De Financiële Commissie bestaat uit leden van de Ledenraad en adviseert de Ledenraad over financiële zaken, in ieder geval over de jaarrekening en de begroting. In 2015 kwam de Financiële Commissie van de Ledenraad viermaal bijeen. Op 31 december 2015 bestond de commissie uit de volgende leden: Henk Boer, Jos Rijntjes, Isa Schipper, Corné Stroop en Henk Voets.

- **Functioneren Ledenraad**

In het najaar van 2015 is, met het oog op de verkiezingen voor de Ledenraad in juni 2016, een begin gemaakt met een zelfreflectie op het functioneren van de Ledenraad. De resultaten daarvan zullen, met voorstellen over de werkwijze en adviesfunctie van de Ledenraad, in september 2016 besproken worden.

- **Onkostenvergoeding**

De leden van de Ledenraad kunnen door hen gemaakte reiskosten in het kader van het lidmaatschap van de Ledenraad declareren. De vergaderingen van de Ledenraad vinden plaats op het Amnesty-kantoor in Amsterdam. De vergaderkosten van de Ledenraad bedroegen in 2015 € 2.378.

SAMENSTELLING LEDENRAAD

Regio Brabant/Limburg

Cisca Beudeker, Mohammed Bouyaouzan (2e termijn), Tom Godefrooij (2e termijn), Dimitri de Pont, Corné Stroop (2e termijn), Hans Swarts (2e termijn)

Regio Drenthe/Friesland/Groningen

Sjaak Kloppenburg, Migiel de Lange (2e termijn), Bennie Werink (2e termijn), Deborah Wolting-Tolk (2e termijn) en Tanja van der Woude (2e termijn)

Regio Zuid-Holland/Zeeland

Anne van Dijk, Liesbeth Mulder (2e termijn), Jeannette Ridder-Numan, Jos Rijntjes, Paul Schenderling (2e termijn), Henk Voets (2e termijn)

Regio Noordoostpolder/Overijssel/Gelderland

Cees van Bockel (2e termijn), Agnes Goldenbeld, Gerard van de Hek (2e termijn), Hélène van der Sijp (2e termijn), Rinus van de Warreburg, Peter Wester (2e termijn)

Regio Flevoland/Noord-Holland/Utrecht

Aad Alkemade (2e termijn), Henk Boer, Gert-Jan van Dommelen (2e termijn), Hans van der Kooi, Ton Moolenaar, Camilia Roemer, Isa Schipper, Carolien Schönfeld, Adam Sibarani, Ellie Teunissen (2e termijn), Ilan de Vré, Meike Zwaan

HET BESTUUR VAN AMNESTY NEDERLAND

Het Bestuur is belast met het besturen van de vereniging en heeft de eindverantwoordelijkheid voor de leiding en het uitvoeren van de programma's en activiteiten van de vereniging. Zoals in het directiestatuut is vastgelegd, delegeert het Bestuur de dagelijkse leiding aan de Directie van Amnesty.

Het Bestuur stelt vooraf het (meerjaren)beleidsplan en -begroting van Amnesty Nederland vast, net als de jaarlijkse begroting. Het Bestuur stelt het jaarplan voor het volgende jaar vast.

Gedurende het jaar rapporteert de directeur over de actuele inhoudelijke, financiële en personele zaken tijdens de bestuursvergaderingen. Iedere vier maanden rapporteert de directeur aan het Bestuur over de voortgang op de mensenrechtenprogramma's alsook over de inkomsten en bestedingen. De directeur legt het Bestuur jaarlijks een voortgangsrapportage van het beleidsplan voor. Op basis hiervan kan het Bestuur eventueel bijsturen. Naast deze vaste momenten worden bestuursleden door het jaar heen op specifieke onderwerpen geconsulteerd door de directeur of andere managementteamleden. Het Bestuur stelt achteraf het jaarverslag en de jaarrekening vast. Voorafgaand aan het vaststellen van de jaarrekening informeert de externe accountant het Bestuur over zijn bevindingen.

Het bestuur van Amnesty Nederland.

- **Bestuursvergaderingen in 2015**

Het Bestuur kwam in 2015 zeven keer bijeen. Tijdens de vergaderingen werden onder meer de uitvoering van het beleid en de financiële stand van zaken besproken. Ook werden actuele zaken aan de orde gesteld, zoals de terugkoppeling op activiteiten die ondernomen waren binnen campagnes en de voortgang van de ontwikkeling van de mensenrechtenprogramma's van Amnesty Nederland. In de vergadering van april stelde het Bestuur het jaarverslag en de jaarrekening van 2014 vast. In de vergadering van oktober stelde het Bestuur het jaarplan en de begroting voor 2016 vast. Tijdens de bestuursvergaderingen zijn ook de vergaderingen van de Ledenraad voorbereid. Een terugkerend onderwerp op de bestuursvergaderingen was de uitvoering van de reorganisatie in 2014. Het Bestuur stelde de inbreng vast van Amnesty Nederland voor het internationale consultatieproces betreffende de strategische goals van de internationale beweging voor de periode 2016-2019. De voortgang van de uitvoering van het internationale Africa Human Rights & Growth-programma kwam aan de orde. Drie bestuursleden namen in 2015 deel aan de tweejaarlijkse internationale vergadering van Amnesty International waar onder andere de internationale strategie voor de jaren 2016 tot en met 2019 is vastgesteld. De voorzitter van het Bestuur nam deel aan de jaarlijkse vergadering van voorzitters van nationale afdelingen van Amnesty International.

- **Onkostenvergoeding**

Bestuursleden verrichten hun werkzaamheden onbezoldigd en kunnen een vergoeding krijgen voor reiskosten, telefoonkosten en dergelijke, op basis van werkelijk gemaakte kosten. De bestuurskosten bedroegen € 3.371 in 2015.

SAMENSTELLING BESTUUR

Ila Kasem, voorzitter

Gekozen als voorzitter op 14 mei 2011, in functie getreden op 9 juni 2011.

Directievoorzitter Van de Bunt Adviseurs

Nevenfuncties: Consultant en aandeelhouder Vanderkruis, partner in executive search, Bestuurslid Wereld Natuur Fonds (WNF) Groot-Brittannië, Lid Raad van Toezicht van het Fonds voor de Podiumkunsten (FPK), Bestuurslid van de Nederlandse Stichting voor Psychotechniek (NSvP), Voorzitter Marokko Fonds, Bestuurslid Stichting Giving Back, Lid Raad van Toezicht ROC Mondriaan, Lid Raad van Commissarissen VIRE

René Peters, lid

Gekozen als lid in 2009, herkozen op 9 juni 2012, op 27 juni 2015 na twee termijnen van drie jaar statutair afgetreden.

Directeur-groootaandeelhouder Peters Management Services B.V.

Nevenfuncties: Voorzitter Bestuur instituut voor Mensenrechten en Medisch Onderzoek (iMMO)

Marieke Schoenmakers, lid

Gekozen als lid in 2011.

Directeur Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten te Den Haag en vice-voorzitter College van Bestuur van de Hogeschool der Kunsten te Den Haag

Nevenfuncties: Voorzitter van de Vereniging voor Hoger Onderwijs en bestuurslid van het Prins Bernhard Cultuurfonds Zuid-Holland

Jeanine Wubbels, lid

Gekozen op 9 juni 2012, herkozen op 27 juni 2015.

Juridisch Adviseur Stichting NuRecht

Nevenfuncties: Werkgroep lid NJCM Werkgroep Duurzame Ondernemen en Mensenrechten, Student-assistent, RSM Leerstoel International Business & Human Rights.

Richard Goldstein, penningmeester

Gekozen in de functie van penningmeester in 2010, herkozen op 15 juni 2013.

Partner bij PWC Accountants N.V.

Nevenfuncties: Geen

Heleen de Jonge van Ellemeet, lid/secretaris

Gekozen als lid in 2011; op 9 juni 2012 gekozen in de functie van secretaris, herkozen op 27 juni 2015.

Directeur van Stichting Migratierecht Nederland

Nevenfuncties: Rechter-plaatsvervanger Rechtbank Noord-Holland

Egbert Myjer, lid

Gekozen als lid in 2012. Herkozen voor een tweede termijn door de Ledenraad op 28 november 2015.

Gepensioneerd oud-rechter Europees Hof voor de Rechten van de Mens (2004-2012), Emeritus hoogleraar Mensenrechten aan de VU in Amsterdam

Nevenfuncties: Commissioner International Commission of Jurists (ICJ), Bestuurslid UAF, Lid redactie Netherlands Human Rights Quarterly, Lid Board International Service for Human Rights, lid Commissie Mensenrechten van de Adviesraad Internationale Vraagstukken

Radboud van Delft, lid

Gekozen als lid in juni 2015.

Directeur van Rank a Brand

Nevenfuncties: Geen

Joukje Janssen, lid

Gekozen als lid op 28 november 2015.

Director Sustainability en Responsible Governance bij PWC.

Nevenfuncties: Geen

DE DIRECTIE VAN AMNESTY NEDERLAND

De werkzaamheden van Amnesty Nederland worden gecoördineerd door het Landelijk Secretariaat (hoofdkantoor) onder verantwoordelijkheid van één directeur. De Directie heeft de dagelijkse leiding over de organisatie en vertegenwoordigt de vereniging extern, zoals is vastgelegd in het directiestatuut. De directeur wordt benoemd, geschorst en ontslagen door het Bestuur. De directeur bereidt alle voorstellen voor het Bestuur voor, voert besluiten uit en legt verantwoording af aan het Bestuur over de bereikte resultaten en de daarvoor gebruikte middelen.

SAMENSTELLING DIRECTIE

Eduard Nazarski, directeur

Nevenfuncties: Bestuurslid Goede Doelen Nederland (voorheen Vereniging van Fondsenwervende Instellingen, VFI) en Bestuurslid Goede Doelen Platform.

● *Beloning directeur*

Het Bestuur heeft het bezoldigingsbeleid, de hoogte van de directiebeloning en de hoogte van andere bezoldigingscomponenten vastgesteld. Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning volgt Amnesty Nederland de adviesregeling 'Beloning Directeuren van Goede Doelen' van Goede Doelen Nederland en de Code Wijffels. Deze adviesregeling is in 2015 aangepast.

Het Bestuur dient volgens de regeling met enige regelmaat het salaris van de directeur te toetsen aan de norm voor een maximaal jaarinkomen. Dat gebeurde recent in februari 2016. Daarbij is een zogenaamde BSD-score van 460 punten vastgesteld met een maximaal bruto jaarinkomen van € 124.233, bij een 40-urige werkweek en voor een periode van 12 maanden (exclusief pensioen- en sociale verzekeringslasten). Het bruto jaarinkomen (voltijdsaanstelling, 12 maanden) van directeur Eduard Nazarski bedroeg in 2015 € 106.675. Het jaarinkomen van de directeur van Amnesty Nederland voldoet daarmee ruim aan de Goede Doelen Nederland-norm voor een maximaal jaarinkomen in 2015.

De bezoldiging van de directeur inclusief pensioen- en sociale verzekeringslasten kwam in 2015 neer op € 135.705. De hoogte en samenstelling van de bezoldiging worden behandeld in de jaarrekening in de toelichting op de staat van baten en lasten.

● *Functioneren directeur*

Eens per jaar heeft de directeur een functioneringsgesprek met de voorzitter en secretaris van het Bestuur. In de gesprekken kijkt men of de beleidsdoelstellingen zijn gerealiseerd en hoe de verhouding tussen de directeur en het Bestuur is. Dit gesprek is ook in 2015 gevoerd en vastgelegd.

HET MANAGEMENTTEAM

Het managementteam bestaat vanaf januari 2015 uit de directeur en vijf afdelingsmanagers. De functies van clustermanager en afdelingshoofd zijn in de reorganisatie van 2014 komen te vervallen. De directeur voert tweewekelijks overleg met het managementteam.

SAMENSTELLING MANAGEMENTTEAM IN 2015

Simone Appelman, manager Mobilisatie en Actie

Bart van Kuijk, manager Fondsenwerving en Marketing

Michael Salemink, manager Ondersteuning

Paul Helsloot, manager Media en Politieke Zaken

Wilco de Jonge, manager Mensenrechtenbeleid

Nevenfuncties: Penningmeester/algemeen bestuurslid van de Stichting Vredeswetenschappen, Mentor van de jury van de Max van der Stoep-award, Lid van de Adviesraad van Instituut voor Mensenrechten en Medisch Onderzoek (IMMO).

- *Leer- en verbeterpunten van het bestuursmodel*
Het bestuursmodel van Amnesty Nederland is gebaseerd op de verenigingsstructuur. Met het instellen van de Ledenraad in 2010 (ter vervanging van de Algemene Ledenvergadering) is het bestuursmodel van Amnesty verder ontwikkeld. Inzet is te komen tot een bestuurs- en toezichthoudende structuur die een scherper onderscheid maakt tussen de verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de verschillende organen, waarbij de verenigingscultuur van Amnesty gerespecteerd wordt. Met de instelling van de Ledenraad is het toezicht op het Bestuur versterkt; het Bestuur legt meer dan in het verleden verantwoording af aan een gekozen vertegenwoordiging van de leden.
- *Effectieve en doelmatige besteding van beschikbare middelen*
Amnesty heeft een gedegen planningsstructuur met als doel haar doelstellingen op de meest effectieve en doelmatige wijze te realiseren. We werken met een internationale meerjarenstrategie die een periode van zes jaar beslaat. Binnen dat kader worden het beleid en de doelstellingen van Amnesty vastgesteld. Voor elke doelstelling zijn strategieën bepaald met daaraan gekoppeld concrete maatstaven waaraan we de voortgang kunnen meten.
Iedere twee maanden worden de kerncijfers over inkomsten, uitgaven en andere bedrijfsmatige gegevens geleverd aan het managementteam en iedere vier maanden aan het Bestuur. Deze gegevens maken tijdige bijsturing mogelijk. Vanaf maart 2014 zijn deze kerncijfers maandelijks opgeleverd in de vorm van een 'management informatie dashboard'.
Een van de maatstaven voor de doelmatigheid van onze bestedingen is de omvang van de kosten van beheer en administratie. Binnen de branche (Goede Doelen Nederland) zijn afspraken gemaakt om kosten op eenduidige wijze toe te rekenen om zo vergelijking tussen organisaties mogelijk te maken. Het Bestuur van Amnesty Nederland heeft het percentage van de kosten voor beheer en administratie bepaald op 4 tot 6 procent. In 2015 besteedde Amnesty Nederland 4,5 procent van de totale bestedingen aan beheer en administratie.

De monitoring van de effectiviteit en doelmatigheid van de bestedingen aan de beleidsprioriteiten en de mensenrechtenprogramma's, is een voortdurend aandachtspunt. Daarbij staan de gewenste mensenrechtenverbeteringen centraal. Lees in hoofdstuk 1 hoe Amnesty haar inzicht in verandering verbetert.

Amnesty Nederland heeft te maken met verschillende risico's in haar werk. De belangrijkste risico's liggen op het gebied van inkomsten, imago en bedrijfsvoering. Met risicomanagement zet de organisatie zich ervoor in die risico's te beperken. De belangrijkste risico's zijn in kaart gebracht voor het werk van Amnesty Nederland en ook voor de internationale Amnesty-beweging. Door het jaar heen wordt de risicoanalyse geactualiseerd als vast onderdeel van de planning & control-cyclus. Dit stelt ons in staat om belangrijke risico's tijdig te onderkennen en beheersmaatregelen in te stellen zodat schade in het bereiken van onze doelstellingen voorkomen of beperkt kan worden. Op basis van deze risicoanalyses houden management en Bestuur zicht op de belangrijkste risico's voor de organisatie. Lees in hoofdstuk 7 meer over risicomanagement.

ONZE RELATIE MET BELANGHEBBENDEN

Amnesty Nederland heeft met verschillende groepen belanghebbenden te maken.

Belanghebbenden voor wie, en vaak ook met wie, wij ons werk doen zijn:

- **Slachtoffers van mensenrechtenschendingen.** Wij betrachteren de grootst mogelijke zorgvuldigheid aangaande hun veiligheid en privacy.
- **Mensenrechtenorganisaties en mensenrechtenverdedigers** die door ons worden ondersteund. Meer en meer leggen wij deze samenwerking contractueel vast.
- **Amnesty-afdelingen buiten Nederland** waarmee wij bilateraal samenwerken. De aard van deze samenwerking leggen wij in onderling overleg vast.

Belanghebbenden met wie wij ons werk doen zijn:

- **Leden en donateurs.** Wij informeren hen over campagnes, acties, plannen en resultaten. Leden ontvangen naar behoefte onze bladen. Leden kunnen invloed uitoefenen door hun stem uit te brengen bij verkiezingen en zich verkiesbaar te stellen voor de Ledenraad. Aan donateurs die aan een specifiek project steun geven wordt periodiek gerapporteerd over de voortgang.
- **Actieve leden, lokale groepen, vrijwilligers en activisten.** Ons werk en onze acties zijn alleen mogelijk door de vele betrokken mensen in het land die zich inzetten voor mensenrechten. Zij worden op verschillende manieren geïnformeerd over ons werk en mogelijkheden zich in te zetten voor Amnesty. Bijvoorbeeld via onze website, sociale media, nieuwsbrieven en het blad *Wordt Vervolgd*. Via die kanalen leggen wij ook verantwoording af over ons werk.
- **Samenwerkingspartners.** Inhoudelijke en financiële samenwerkingen worden in een contract of anderszins schriftelijk vastgelegd en regelmatig gezamenlijk geëvalueerd. In het jaarverslag wordt per type samenwerking een overzicht gegeven van de organisaties waarmee wij samenwerken. Lees meer over onze samenwerkingspartners in hoofdstuk 6 en zie het overzicht van de belangrijkste samenwerkingsverbanden in de bijlage.
- **Publiek.** Via onze website kan het publiek informatie vinden over ons werk. Vragen, klachten of suggesties kunnen via de website, schriftelijk of telefonisch worden gesteld of ingediend. Met klachten wordt omgegaan volgens een klachtenprotocol. Lees meer over deze procedure in hoofdstuk 7. Wij brengen regelmatig persberichten uit over ons werk. Eenmaal per twee jaar doen wij een breed imago-onderzoek over kennis over en waardering van ons werk door het Nederlandse publiek en door onze leden. Tussentijds wordt verdiepend onderzoek gedaan.

SAMENWERKINGS- PARTNERS

Dit overzicht beperkt zich tot de belangrijkste samenwerkingsverbanden, waarbij meerdere afdelingen betrokken zijn en/of met een financiële omvang van meer dan € 10.000 per jaar.

SAMENWERKING GERICHT OP FINANCIERING

Amnesty Nederland krijgt financiële steun van:

- Adessium Foundation
- ASN Bank
- Flexi-Plan
- Ministerie van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (MFS-II)
- Hartstra Stichting
- Nationale Postcode Loterij
- Open Society Foundations
- Stichting Retourschip
- Triodos Bank

SAMENWERKING MET ZUIDELIJKE PARTNERS

Amnesty Nederland werkt samen met:

- KontraS (Indonesië)
- Northern Uganda Human Rights Partnership, olv. GWED-G (Uganda)
- Protection International (DRC/Brussels)
- Assodip (DRC)
- Ufarep (DRC)
- 'Accessing Justice in Rural Sierra Leone' Coalition (Sierra Leone)
- South Kordofan and Blue Nile Monitoring Network (Sudan)
- Twungurane Coalition (Burundi), olv. COPED-Burundi
- International Youth Human Rights Movement (Rusland)
- South Sudan Law Society (South Sudan)
- Karamoja Human Rights Consortium olv. DADO (Uganda)

SAMENWERKING MET NATIONALE AMNESTY-AFDELINGEN

Amnesty Nederland werkt vooral samen met:

- Amnesty International Vlaanderen
- Amnesty International Turkije
- Amnesty International Moskou/Rusland
- Amnesty International Mali
- Amnesty Brazilië

COALITIES

Amnesty Nederland doet mee aan:

- Geen kind in de cel
- #WithSyria
- Control Arms Campaign

PLATFORMS

Amnesty Nederland maakt deel uit van:

- Breed Mensenrechten Overleg
- Breed Mensenrechten Overleg Nederland
- Breed NGO-overleg Indonesië
- Colombia platform
- DRC Congo Platform
- MVO Platform
- Platform Mensenrechteneducatie

INSTITUTIONELE SAMENWERKINGSVERBANDEN

Amnesty Nederland werkt samen met:

- Dutch Dialogue Marketing Association (DDMA)
- De Balie inzake de Vrijheidslezingen
- COC inzake het Pride Fonds
- FNV Mondiaal, PAX, Milieudefensie, Oxfam Novib en de Dierenbescherming inzake de Eerlijke Bankwijzer en de Eerlijke Verzekeringwijzer
- FNV, NIMD, Free Press Unlimited, Hivos, ActionAid, ICCO en Oxfam Novib inzake Zimbabwe Watch
- Goede Doelen Nederland
- GPPAC, PAX en Free Press Unlimited inzake "Freedom from Fear" alliantie
- Lowlands
- Lawyers 4 Lawyers
- Nationaal Comité 4 en 5 mei
- Open Society Justice Initiative, Control Alt Delete (Blikopeners/IZI-Solutions) en Radar inzake programma "Etnisch profileren"
- Peace Brigades International
- Pinkpop
- Rechters voor Rechters
- Protestantse Diakonie Amsterdam, Dokters van de Wereld, INLIA, Kerk in Actie en Stichting LOS inzake project "Mensen zonder verblijfsrecht"
- Human Rights Watch, Supporters Direct Europe, Terre des Hommes, Transparency International Germany, International Trade Union Confederation, Fédération Internationale des Associations de Footballeurs Professionnels, UNI World Athletes inzake "Sport and Rights Alliance".
- Stichting Movies that Matter
- Stichting Vredeswetenschappen en de Rotterdam School of Management inzake de instelling van de Leerstoel International Business and Human Rights aan de Rotterdam School of Management
- VluchtelingenWerk, Pharos, SMAK, Stichting Arq, ASKV en Johannes Wier Stichting inzake het instituut voor Mensenrechten en Medisch Onderzoek (iMMO)
- Verzetmuseum
- VNG, College voor de Rechten van de Mens, University College Roosevelt (Universiteit Utrecht), en Gemeente Utrecht in het Netwerk Mensenrechten Lokaal
- Nederlands Juristen Comité voor de Mensenrechten (NJCM)
- Anne Frank Stichting
- Humanity House
- College voor de Rechten van de Mens, VOS/ABB, Vereniging Openbaar Onderwijs, Stichting Leerplan Ontwikkeling, KPC Groep, Anne Frank Stichting en Humanity House inzake Mensenrechteneducatie
- Zwarte Cross (de Feestfabriek).

Amnesty International
afdeling Nederland
Postbus 1968
1000 BZ Amsterdam

T (020) 626 44 36
F (020) 624 08 89
E amnesty@amnesty.nl
I www.amnesty.nl

 [Facebook.com/amnestynl](https://www.facebook.com/amnestynl)
 [@amnestynl](https://twitter.com/amnestynl)

Bankrekening: NL45 TRIO 0198100000

AMNESTY
INTERNATIONAL

